

**OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DIŞ MEKÂNDAN
OYUN UYGULAMALARI VE ÇOCUKLARIN DIŞ MEKÂNDAN
OYUN OYNAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN
İNCELENMESİ**

**AN INVESTIGATION OF PRESCHOOL TEACHERS'
BELIEFS AND PRACTICES ABOUT PRESCHOOL
OUTDOOR PLAY**

Selda ATA

Hacettepe Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin

İlköğretim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı İçin Öngördüğü

Yüksek Lisans

olarak hazırlanmıştır.

2016

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼'ne,

Selda ATA'nın hazırladığı "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dış Mekânda Oyun Uygulamaları ve Çocukların Dış Mekânda Oyun Oynamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı bu çalışma jürimiz tarafından **İlköğretim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

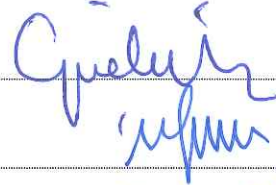
Başkan Yrd. Doç. Dr. Serap SEVİMLİ ÇELİK

Üye (Danışman) Yrd. Doç. Dr. Menekşe BOZ

Üye Prof. Dr. Mübeccel Sara GÖNEN

Üye Doç. Dr. Neslihan GÜNEY KARAMAN

Üye Yrd. Doç. Dr. Volkan şAHİN

ONAY

Bu tez Hacettepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddeleri uyarınca yukarıdaki jüri üyeleri tarafından 25 / 07 / 2016 tarihinde uygun gör¼lmüş ve Enstitü Yönetim Kurulunca / / tarihinde kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Berrin AKMAN

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼r¼

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN DIŞ MEKÂNDA OYUN UYGULAMALARI VE ÇOCUKLARIN DIŞ MEKÂNDA OYUN OYNAMALARINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Selda ATA

ÖZ

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun uygulamaları ve çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemi kullanılan bu araştırma durum çalışması şeklinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubu seçilirken amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2015-2016 eğitim-öğretim yılı Ankara ili Çankaya ve Yenimahalle ilçelerinde MEB'e bağlı özel anaokulu, bağımsız anaokulu ve ilkokula bağlı anasınıflarında görev yapan 15 öğretmen oluşturmuştur. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme ve gözlem yöntemleri kullanılarak elde edilmiştir. Görüşmede veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından düzenlenen 'Öğretmen Görüşme Formu' kullanılmıştır. Gözlem sırasında araştırmacı özel anaokulundaki sınıflarda ve ilkokula bağlı anasınıflarında video kayıtları almış, bağımsız anaokulunda ise alan notları tutmuştur. Video kayıtları ve alan notları incelenerek, araştırmacı tarafından oluşturulan 'Dış Mekânda Oyun Gözlem Formu'na geçirilmiştir. Ayrıca 'Öğretmen Dış Mekânda Oyun Gözlem Formu' oluşturulmuş, öğretmenler Mart-Nisan aylarında dış mekân oyun uygulamalarını bu forma işaretlemişlerdir. Görüşme ve gözlemlerden elde edilen bulgular kodlanarak ortak kategoriler oluşturulmuştur.

Analiz sonucunda elde edilen bulgulara bakıldığında, araştırmaya katılan öğretmenlerin, dış mekânda oyun oynamanın çocuğun fiziksel, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişim alanlarına katkı sağladığını düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda 3 farklı kurum türünde görev yapan öğretmenlerin çocukların dış mekânda oyun oynama sıklığının hava şartlarına göre değiştiğini belirttiği görülmektedir. Bağımsız anaokulu ve anasınıflarında görev yapan öğretmenler dış

mekânda oyun oynamak için yeterli zamanlarının olduğunu düşünürken, özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin sadece %50'si yeterli zamanları olduğunu düşünmektedir.

Araştırma kapsamında yapılan görüşmeler ve gözlemlere göre çocukların dış mekânda oynadıkları oyun alanlarının, oyun materyallerinin, oyun türlerinin ve oyun oynama sürelerinin kurumdaki eğitim programına, dış mekân oyun materyallerinin çeşitliliğine ve bakımlı olmasına göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan gözlemler ve görüşmeler sonucunda farklı kurum türlerinde görev yapan öğretmenlerin dış mekân oyunlarındaki rollerinin benzerlik gösterdiği görülmektedir. Öğretmenlerin park alanı gibi yapılandırılmış oyun materyallerinin bulunduğu alanda daha çok çocukların oyunlarını gözlemledikleri ve tehlikeli durumlarda müdahale ettikleri sonucuna ulaşılrken, yapılandırılmış materyal bulunmayan, kurallı ve halkada oyunlar oynanan alanlarda oyun kurucu ve lider rollerini üstlendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bağımsız anaokulu ve ilkokuldaki anasınıflarında görev yapan öğretmenler okul bahçesinde yeteri kadar materyal malzeme olmadığını düşünürken, özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin yeteri kadar malzemeleri olduğunu düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Öğretmenler çocukların dış mekânda oyun oynamasını engelleyen faktörlerin hava şartları ve velinin çocukların dış mekânda oyun oynamasına ilişkin bakış açısı olduğunu düşünmektedirler.

Özel anaokulunda görev yapan öğretmenler günlük akışta dış mekân oyun etkinliklerine yer vermeyi engelleyen faktör olarak branş dersleri ve program yoğunluğunu dile getirirken, bağımsız anaokulu ve anasınıflarında görev yapan öğretmenler program ile ilgili bir engel olmadığını dile getirmiştir. Öğretmenlerin engel olarak dile getirdiği bir diğer faktör de mevsim şartları olarak görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hava şartları uygun olduğu ve şartların sağlandığı durumlarda velilerin çocukların dış mekânda oyun oynamasını desteklediklerini ve memnun olduklarını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

3 farklı kurum türünde görev yapan öğretmenlerin çocuklar dış mekânda oyun oynadıklarında düşme, başını çarpma gibi kaza durumlarının olmasından kaygılandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

İlkokul bünyesinde bulunan anasınıflarında görev yapan öğretmenler dış mekân oyun alanlarının yenilenmesi ve farklılaştırılması gerektiğini düşünmekteyken, özel anaokulunda görev yapan bazı öğretmenler velileri çocukların dış mekânda oyun oynama ihtiyacı konusunda bilinçlendireceklerini belirtmişlerdir.

Anahtar sözcükler: dış mekânda oyun, öğretmen görüşleri, nitel araştırma

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Menekşe BOZ, Hacettepe Üniversitesi, İlköğretim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı

AN INVESTIGATION OF PRESCHOOL TEACHERS' BELIEFS AND PRACTICES ABOUT PRESCHOOL OUTDOOR PLAY

Selda ATA

ABSTRACT

In this study, it has been aimed to reveal preschool teachers' beliefs and practices about preschool outdoor play. This qualitative research has been implemented as a case study. During the process of choosing the research group, the method of maximum variation sampling, a purposive sampling method, has been benefited. The research group has been consisted of 15 teachers working for nursery classes affiliated to primary school, an independent kindergarten and a private kindergarten which are affiliated to Turkish Ministry of Education and located in Ankara province, Çankaya and Yenimahalle districts in 2015-2016 academic year. Data has been collected through semi-structured interview and observations. 'Teacher Interview Form' which was prepared by the researcher has been used as a mean for data collection in interview. During the observation, the researcher recorded videos in classes of private kindergarten and nursery classes affiliated to primary school and took field notes in independent kindergarten. The data in video records and field notes has been transferred to 'Outdoor Play Observation Form' which has been prepared by the researcher. In addition, 'Teacher Outdoor Play Observation Form' has been prepared by the researcher and comprises of March and April. The findings obtained from interviews and observations have been coded and common themes have been formed.

The findings about the opinions of the teachers who took part in the research on contribution of outdoor playing on physical, socio-emotional, linguistic and cognitive developmental areas of children have been reached.

According to the results of the research, it has been understood that the teachers working for three different institutions have remarked the dependency of the frequency of children's outdoor play on weather conditions. While the teachers working for the independent kindergarten and the primary school think of the

sufficiency of time for outdoor play, just half of the teachers working for the private kindergarten does so.

It has been discovered in the findings of teacher interviews and observations which have been done within the scope of research, the playground, game materials, genre of games and the duration of play of children alter in accordance with the curriculum of the institution and the variety and well-kept of game materials.

It has been found in observations and interviews out that roles of the teachers working for different institutions in outdoor play resembles. It has been concluded that while the teachers usually observe the plays of children's and interfere only in case of a danger in areas with organized game materials such as playgrounds, they undertake playmaker and leader roles in areas where organized game materials do not exist and games with rules and ring games are played.

It has been understood that while the teachers working for independent kindergarten and nursery classes affiliated to the primary school are not satisfied with the game materials they have, the teachers working for private kindergarten are.

The teachers think the elements that prevent children playing outdoor are weather conditions and points of views of parents on children's outdoor play.

While the teachers working for private kindergartens verbalize the major courses and the density of curriculum as preventive factors behind making room for outdoor play in daily program, the teachers working for the independent kindergarten and primary school do not see the curriculum as an obstacle. Weather conditions is another obstacle that is sounded by the teachers.

It has been concluded that teachers think the parents of children support and glad about their children's outdoor play as long as the weather conditions are okay and other conditions are appropriate.

It has been found out that the teachers working for three different institutions are worried about possible accidents during outdoor play.

While teachers working for kindergartens affiliated to primary schools think outdoor playgrounds should be renewed and differentiated, some teachers working for private kindergarten express their purpose to raise consciousness among parents for their children's need for playing outdoor.

Key Words: Outdoor play, teacher views, qualitative research

Advisor: Ph.D. Assistant Professor Menekşe BOZ, Hacettepe University, Department of Primary Education, Division of Preschool

ETİK BEYANNAMESİ

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada,

- Tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu,
- Atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı,
- Ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Selda ATA

TEŞEKKÜR

Bu süreçte beni destekleyen, yönlendiren, bana yol gösteren, bilgi ve deneyimlerini benimle paylaşan, yılmadan sorularıma cevaplar veren ve olmayacağını düşündüğüm anda beni cesaretlendiren değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Menekşe BOZ'a teşekkürlerimi sunarım.

Değerli bilgi, tecrübe ve önerilerini benimle paylaşan hocalarım Prof. Dr. Mübeccel GÖNEN'e, Doç. Dr. Neslihan GÜNEY KARAMAN'a, Yrd. Doç. Dr. Serap SEVİMLİ ÇELİK'e ve Yrd. Doç. Dr. Volkan ŞAHİN'e teşekkürlerimi sunarım.

Tezimin yöntem bölümünde değerli bilgilerini benimle paylaşan, bana yol gösteren hocam Dr. Can ARIK'a, bana gerek akademik destek gerekse duygusal motivasyon veren tüm hocalarıma, uygulamalarım sırasında bana destek olan okul yöneticilerine, öğretmenlere ve bu süreçte bana 'bahçede oyun oynama öğretmeni' unvanını layık görerek beni mutlu eden tüm çocuklara, sürekli paylaşımlarda bulunarak bu zorlu süreci birlikte aşmaya çalıştığımız iş arkadaşım Cansu YILDIZ'a, bu süreçte benimle bilgilerini paylaşan, destek olan ev arkadaşım, meslektaşım Merve KARAKAŞ'a, beni destekleyen tüm arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Doğduğum günden beri desteklerini esirgemeyen, attığım her adımda yanımda olan ve başaracağımdan bir an olsun bile şüphe duymayan anne ve babama, varlıkları bana güç veren kız kardeşlerim Seda ve İlkay'a, başaracağıma her daim inanan, daha güzel günler görebilmek için her gün yılmadan beni motive etmeye çalışan, her aşamada sevgi ve güven ile yanımda olan Çağrı DOĞAN'a sonsuz teşekkür ederim.

İyi ki varsınız...

Selda ATA

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	vi
ETİK BEYANNAMESİ	ix
TEŞEKKÜR.....	xi
İÇİNDEKİLER.....	xi
TABLolar DİZİNİ	xvi
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xixx
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xx
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi:.....	4
1.3. Problem Cümlesi:	4
1.3.1. Alt Problemler:.....	4
1.4. Sayıtlılar:.....	5
1.5. Sınırlılıklar:.....	5
1.6. Tanımlar:.....	6
1.7. Araştırmanın Kuramsal Temeli	6
1.7.1. Oyunun Tarihçesi	6
1.7.2. Oyun Evreleri	7
1.7.3. Oyun Türleri	8
1.7.3.1. Öz Yapılarına Göre Oyun Türleri.....	8
1.7.3.2. Oynandığı Yere Göre Oyun Türleri.....	8
1.7.3.3. Araçsız Yapılan Oyunlar.....	9
1.7.3.4.Araçta Yapılan Oyunlar	9

1.7.3.5. Araçla Yapılan Oyunlar	9
1.8.Oyun İle İlgili Görüş ve Kuramlar	9
1.8.1. Modern Oyun Kuramları	11
1.8.1.1. Vygotsky'ın Oyun İle İlgili Görüşleri	11
1.8.1.2. Jean Piaget'in Oyun İle İlgili Görüşleri.....	11
1.8.1.3. Smilansky'nin Oyun İle İlgili Görüşleri	11
1.8.1.4. Parten'ın Oyun İle İlgili Görüşleri	12
1.8.2. Klasik Oyun Kuramları.....	13
1.8.2.1. Fazla Enerji Kuramı.....	13
1.8.2.2. Rahatlama ve Dinlenme Kuramı	13
1.8.2.3. Öncül Deneme (Yetişkin Hayatına Hazırlık Alıştırma) Kuramı.....	13
1.8.2.4. Tekrarlama (Rekapitülasyon) Kuramı.....	13
1.8.3. Dış Mekânda Oyun İle İlgili Görüşleri	14
1.8.3.1. Sheridan'ın Dış Mekânda Oyun İle İlgili Görüşleri	14
1.8.3.2. Friedrich Froebel'in Dış Mekânda Oyun İle İlgili Görüşleri.....	15
1.8.3.3. Margaret McMillan'ın Dış Mekânda Oyun İle İlgili Görüşleri	15
1.8.3.4. Susan Isaacs'ın Dış Mekânda Oyun İle İlgili Görüşleri	16
1.8.4. Çocukların Gelişiminde Dış Mekân Oyunlarının Yararları	16
1.8.5. Dış Mekânda Oyun Oynamanın İç Mekânda Oyun Oynamaktan Farkı	18
1.8.6. Dış Mekân Oyunlarında Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Önemi	19
1.8.7. Dış Mekân Oyunlarında Yetişkinin Rolü	21
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	22
2.1. Türkiye'de Dış Mekânda Oyun İle İlgili Yapılan Çalışmalar	22

2.2. Farklı Ülkelerde Dış Mekânda Oyun İle İlgili Yapılan Çalışmalar	23
2.2.1. Dış Mekân Oyunları Hakkında Öğretmen Görüşleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar	23
2.2.2. Dış Mekânda Oyun ve Aile İle İlgili Çalışmalar.....	25
2.2.3. Çocukların Oyunlarındaki Değişiklikler İle İlgili Araştırmalar.....	29
2.2.4. Dış Mekân Oyun Alanları İle İlgili Çalışmalar	32
2.2.5. Dış Mekânda Oyun ve Gelişim İle İlgili Çalışmalar	35
2.2.6. Dış Mekânda Oyun İle İlgili Öğretmen ve Ailelerle Yapılan Çalışmalar	36
2.2.7. Dış Mekânda Oyun İle İlgili Çocuklarla Yapılan Çalışmalar.....	37
2.3. İlgili Araştırmalar Özet.....	38
3. YÖNTEM.....	40
3.1. Araştırmanın Yöntemi.....	40
3.1.1. Araştırmanın Modeli.....	40
3.2. Araştırma Grubu	40
3.3. Uygulama Yapılan Okulların Dış Mekân Oyun Alanı Özellikleri.....	43
3.3.1. Gözlem Yapılan Özel Anaokulunun Dış Mekân Oyun Alanı Özellikleri	43
3.3.2. Gözlem Yapılan Bağımsız Anaokulunun Dış Mekân Oyun Alanı Özellikleri.....	43
3.3.3. Gözlem Yapılan Anasınıflarının Dış Mekân Oyun Alanı Özellikleri.....	44
3.4. Pilot Çalışma	44
3.5. Veri Toplama Araçları.....	44

3.5.1.Yarı Yapılandırılmış Görüşme	45
3.5.2. Gözlem	46
3.6. Veri Toplama Süreci	47
3.7. Araştırmacı Rolü	48
3.8. Verilerin İşlenmesi ve Çözümlemesi	49
3.9. Araştırma Etiği	50
3.10. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği	50
3.10.1. Araştırmanın İç Geçerliği (İnandırıcılık).....	50
3.10.2. Araştırmanın Dış Geçerliği (Aktarılabirlik)	51
3.10.3. Araştırmanın İç Güvenirliği (Tutarlık)	51
3.10.4. Araştırmanın Dış Güvenirliği (Teyit Edilebilirlik).....	52
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	53
4.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dış Mekânda Oyun İle İlgili Görüşlerine İlişkin Bulgular.....	53
4.2. Dış Mekânda Oyun Gözlemleri İle İlgili Bulgular	87
4.3. Dış Mekânda Oyun Çizelgesi Hakkındaki Bulgular	98
5. SONUÇ ve ÖNERİLER	106
5.1. Sonuçlar.....	106
5.2. Öneriler	109
5.2.1. Araştırmaya Dönük Öneriler	109
5.2.2. Uygulamaya Dönük Öneriler	110
KAYNAKÇA.....	112
EKLER DİZİNİ	119
EK 1. ETİK KURUL ONAY BİLDİRİMİ.....	120
EK 2. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI UYGULAMA İZİNİ.....	121

EK 3. GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU	122
EK 4. VELİ İZİN FORMU	125
EK 5. DIŞ MEKÂNDAYINA OYUNAYONELİK ÖĞRETMEN GÖRÜŞME FORMU.....	127
EK 6. DIŞ MEKÂNDAYIN GÖZLEM FORMU	129
EK 7. DIŞ MEKÂNDAYIN GÖZLEM FORMU KILAVUZU	130
EK 8. DIŞ MEKÂNDAYIN ÇİZELGESİ	131
EK 9. ORJİNALLİK RAPORU.....	134
ÖZGEÇMİŞ	135

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Öğretmenlerin Demografik Özellikleri	41
Tablo 2: Dış Mekânda Oyun Hakkında Öğretmen Görüşleri	54
Tablo 3: Dış Mekân Oyun Alanları Hakkında Öğretmen Görüşleri	55
Tablo 4: Çocuklar Neden Dış Mekânda Oyun Oynamalı Hakkında Öğretmen Görüşleri	56
Tablo 5: Öğretmenlerin Dış Mekânda Oyun Oynamanın İç Mekânda Oyun Oynamaktan Farkları Hakkındaki Görüşleri.....	58
Tablo 6: Öğretmenlerin Dış Mekânda Oyun Oynamanın Çocuğun Gelişimine Katkıları Hakkındaki Görüşleri	60
Tablo 7: Öğretmenlerin Çocukların Okulda Dış Mekânda Oyun Oynama Sıklığına İlişkin Görüşleri	62
Tablo 8: Öğretmenlerin Çocukların Dış Mekânda Oyun Oynama Süreleri Hakkındaki Görüşleri.....	62
Tablo 9: Öğretmenlerin Günlük Akışta Dış Mekânda Oyun Oynamak İçin Yeterli Zaman Hakkındaki Görüşleri	63
Tablo 10: Öğretmenlerin Çocukların Okulda Dış Mekânda Oyun Oynama Alanları Hakkındaki Görüşleri	64
Tablo 11: Öğretmenlerin Çocukların Dış Mekânda Oynadıkları Materyal – Malzemeler Hakkındaki Görüşler.....	66
Tablo 12: Öğretmenlerin Çocukların Dış Mekânda Oynadıkları Oyunlar Hakkındaki Görüşleri	67
Tablo 13: Öğretmenlerin ‘Çocuklar Dış Mekânda Oyun Oynarken Sizin Rolünüz Nedir?’ Sorusuna Verdikleri Yanıtlar	67
Tablo 14: Öğretmenlerin ‘Çocukların Dış Mekânda Oyun Oynayabilmesi İçin Okul Bahçesinde Yeteri Kadar Materyal-Malzeme Var Mı?’ Sorusu	

Hakkındaki Görüşleri	69
Tablo 15: Öğretmenlerin 'Okulunuzun Dış Mekân Oyun Alanında Neler Var?' Sorusuna Verdikleri Yanıtlar	69
Tablo 16: Öğretmenlerin Dış Mekân Oyun Alanında Olması Gereken Materyal – Malzemeler Hakkındaki Görüşleri	70
Tablo 17: Öğretmenlerin Çocukların Dış Mekânda Oyun Oynamasını Engelleyen Faktörler Hakkındaki Görüşleri	72
Tablo 18: Öğretmenlerin Günlük Akışta Dış Mekân Oyun Etkinliklerine Yer Vermeyi Engelleyen Faktörler Hakkındaki Görüşleri	74
Tablo 19: Öğretmenlerin Dış Mekâna Çıkmada Okul Yönetiminden Kaynaklı Engeller Hakkındaki Görüşleri	75
Tablo 20: Öğretmenlerin Dış Mekâna Çıkmada Velilerden Kaynaklı Engeller Hakkındaki Düşünceleri.....	78
Tablo 21: Öğretmenlerin 'Dış Mekâna Çıkmanızda Okulun Fiziksel Koşulları Engel Yaratıyor Mu?' Sorusuna Verdikleri Yanıtlar	79
Tablo 22: Öğretmenlerin Velilerin Okuldaki Dış Mekân Oyun Etkinliklerine Bakış Açısı Hakkındaki Görüşleri	79
Tablo 23: Öğretmenlerin Çocuklar Dış Mekânda Oyun Oynadığında Kaygılandıkları Durumlar	80
Tablo 24: Öğretmenlerin Dış Mekânda Oyun İle İlgili Farklı Fikir ve Önerileri	81
Tablo 25:Bağımsız Anaokulunda Yapılan Gözlemlerle İlgili Bulgular	83
Tablo 26: Anasınıflarında Yapılan Gözlemler İle İlgili Bulgular	85
Tablo 27:Özel Anaokulunda Yapılan Gözlemlerle İlgili Bulgular.....	87
Tablo 28:Üç Farklı Kurum Türünde Yapılan Dış Mekânda Oyun İle İlgili Gözlemlere Ait Bulgular	89

Tablo 29:Bağımsız Anaokulunda Görev Yapan Öğretmenlerin Mart – Nisan Aylarında Dış Mekânda Oyun Çizelgesine Verdikleri Yanıtlar.....	93
Tablo 30:Anasınıflarında Görev Yapan Öğretmenlerin Mart – Nisan Aylarında Dış Mekânda Oyun Çizelgesine Verdikleri Yanıtlar.....	95
Tablo 31:Özel Anaokulunda Görev Yapan Öğretmenlerin Mart – Nisan Aylarında Dış Mekânda Oyun Çizelgesine Verdikleri Yanıtlar	97

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1:Tez Uygulama Takvimi	48
------------------------------------	----

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

B.A: Bağımsız Anaokulu

BAÖ1: Bağımsız Anaokulunda görev yapan 1 kodlu öğretmen - 3 yaş grubu öğretmeni

BAÖ2: Bağımsız Anaokulunda görev yapan 2 kodlu öğretmen – 4 yaş A grubu öğretmeni

BAÖ3: Bağımsız Anaokulunda görev yapan 3 kodlu öğretmen – 4 yaş B grubu öğretmeni

BAÖ4: Bağımsız Anaokulunda görev yapan 4 kodlu öğretmen – 5 yaş A grubu öğretmeni

BAÖ5: Bağımsız Anaokulunda görev yapan 5 kodlu öğretmen – 5 yaş B grubu öğretmeni

İ.O: İlkokul

İÖÖ1: İlkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapan 1 kodlu öğretmen – 4-5 yaş grubu öğretmeni- sabahçı grup

İÖÖ2: İlkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapan 2 kodlu öğretmen – 5-6 yaş grubu öğretmeni – sabahçı grup

İÖÖ3: İlkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapan 3 kodlu öğretmen – 4-5-6 yaş grubu öğretmeni – öğleci grup

İÖÖ4: İlkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapan 4 kodlu öğretmen - 5-6 yaş grubu öğretmeni – öğleci grup

Ö.O: Özel anaokulu

ÖÖÖ1: Özel anaokulunda görev yapan 1 kodlu öğretmen – 3 yaş grubu

ÖÖÖ2: Özel anaokulunda görev yapan 2 kodlu öğretmen – 3 yaş grubu

ÖÖÖ3: Özel anaokulunda görev yapan 3 kodlu öğretmen – 4 yaş grubu

ÖÖÖ4: Özel anaokulunda görev yapan 4 kodlu öğretmen – 4 yaş grubu

ÖÖÖ5: Özel anaokulunda görev yapan 5 kodlu öğretmen – 5 yaş grubu

ÖÖÖ6: Özel anaokulunda görev yapan 6 kodlu öğretmen – 5 yaş grubu

1. GİRİŞ

İnsanlık tarihi kadar köklü bir geçmişe sahip olan oyun, birçok araştırmacı tarafından araştırılmış, farklı şekillerde açıklanmaya çalışılmış ve bu konuda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Bazı araştırmacılar oyunun sosyal gelişime katkısını açıklamış, bazı araştırmacılar bilişsel gelişime vurgu yapmış, bazıları da fiziksel gelişim için önemini vurgulamıştır.

Çoban ve Nacar (2006)'a göre oyun, özellikle çocukluk yıllarında, bedensel ve bilişsel gelişime katkıda bulunan, bireylerin duygu ve düşüncelerini ifade edebildiği bir etkidir. Yavuzer (2000) tarafından, oyunun çocuğun bedensel yeteneklerini geliştirmede, ruhsal durumunu anlamada, kişiliğin olumlu yönde geliştirilmesinde etkin bir işleve sahip olduğu değerlendirilmekte; oyun çocuk için eğlence, öğrenme ve gelişim kaynağı olarak görülmektedir. Gross ise bireyin ileride karşılaşılabileceği davranış biçimlerinin oyunla elde edildiğini ve oyunun bir pratik olduğunu dile getirmiştir. Oyun ile ilgili tanımların çoğunda yer alan ortak görüş ise oyunun çocuk için önemli bir uğraş olduğu ve çocuğun yaşantısının büyük bir kısmını kapsadığı düşüncesidir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin (1989) 31'inci Maddesinde 'Oyun oynamak çocuğun en doğal hakkıdır.' ifadesine yer verilmiş ve bu konunun önemine dikkat çekilmiştir. Özellikle erken çocukluk döneminde çocuğun işi olarak görülen oyun, çocuğun gelişimi için çok önemli bir yere sahiptir. Çocuğun en temel ihtiyaçlarından biridir. Dili, dini, ırkı, cinsiyeti ne olursa olsun, her çocuk içinde bulunduğu toplumun ve zamanın koşulları doğrultusunda çeşitli oyunlar oynamıştır. Bu oyunların bazıları iç mekânda bazıları dış mekânda oynanmıştır.

Okul öncesi dönemde oyunun önemi yadsınamaz bir gerçektir. Çocuğun gelişimi, sosyalleşmesi, öğrenmesi gibi birçok alanda çok büyük öneme sahip olan oyuna gereken önem verilmelidir. Çocukların dış mekânda oyun oynamasının da çocukların gelişimlerine birçok katkısı vardır.

1.1. Problem Durumu

Çocukların oyunları değişen yaşam şartlarından ve günümüz teknolojisinden oldukça etkilenmiştir. Ebeveynlerin yoğun çalışma saatleri, dış mekândaki çeşitli değişiklikler (park, bahçe gibi alanların azalması, güvenlik korkusu vb.) ve çocukların televizyon,

bilgisayar, telefon, tablet (Sandberg ve Pramling Samuelsson, 2003) gibi çeşitli elektronik aletlerle erken yaşlarda tanışması çocukların özellikle dış mekânda oyun oynamasını olumsuz yönde etkilemiştir.

Aitken(1994), modern yüksek apartmanların ve ofis bloklarının artmasından dolayı çocukların bağımsız oyun oynayabilecekleri alanların azaldığını ve bu durumun da çocukların yaşam kalitesini düşürdüğünü belirtmiştir. Aitken'ı destekleyen bir görüş de Katz (1994, 1995) tarafından sunulmuştur. Katz, parkların ve oyun alanların zaman içerisinde ekonomik yapılaşmadan dolayı azaldığını dile getirmiştir (akt. Valentine ve McKendrick, 1997).

Yapılan bazı araştırmalarda ise teknolojinin okul öncesi dönemdeki çocukların yaşamlarındaki yeri açıkça görülmektedir. Shields ve Behrman (2000), okul öncesi dönemde olan 2-5 yaş arasındaki çocukların günde ortalama 27 dakika bilgisayar oyunları oynadıkları ve oyunlarında geleneksel oyun ve oyuncaklardan çok bilgisayar ve bilgisayar oyunlarını tercih ettikleri tespit edilmiştir (akt. Yelland, 2005). Rideout, Vandewater ve Wartella (2003), tarafından yapılan çalışmada 6 yaş ve altındaki çocukların %48'inin bilgisayar kullandığı, 4-6 yaş arasındaki çocukların ise %70'inin bilgisayar kullandığı, 2 yaş ve altındaki çocukların %68'inin televizyon seyrettiği ve 0-6 yaş çocuklarının ise ortalama olarak günde 1 saat televizyon seyrettiği ve 38 dakika video oyunları oynadığı tespit edilmiştir. Rideout ve arkadaşları tarafından 2006 yılında yapılan diğer bir çalışmada ise 6 yaş ve altındaki çocukların %83'ünün görsel medya kullandığı, %82'sinin müzik dinlediği, %75'inin televizyon seyrettiği, %32'sinin video ve DVD izlediği, %16'sının bilgisayar kullandığı ve %11'inin bilgisayar oyunları oynadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Clements(2004)'in çocukları 3-12 yaş arasında olan annelerle yaptığı araştırmasında da çocuk oyunlarında ki değişim açıkça görülmektedir. Araştırma sonucunda günümüz çocuklarının kendilerinden bir önceki kuşağa göre, dış mekânda daha az oyun oynadıkları, televizyon ve bilgisayar oyunlarına daha fazla vakit ayırdıkları tespit edilmiştir. Özellikle çocukların dış mekânda oyun oynama sıklığına ve dış mekânda oyun oynama sürelerine dikkat çekilmiştir. Çalışmaya katılan annelerin %70'i, çocukluk yıllarında dış mekânda çeşitli oyunlar oynadıklarını söylerken, annelerin sadece % 31'i çocuklarının dış mekânda oyunlar oynadığından bahsetmiştir. Bu annelerin %56'sı çocukluk dönemlerinde günde 3 saat ve daha fazla süreyle dış

mekânda oyun oynadıklarını dile getirirken, annelerin %22'si ise çocuklarının dış mekânda günde 3 saat ve daha fazla oyun oynadıklarını söylemişlerdir. Bu da günümüz çocuklarının önceki kuşağa göre daha pasif ve iç mekânda daha çok zaman geçiren bireyler olduklarını göstermektedir.

Clements'in bulgularına paralel olarak Karsten (2005) çalışmasında 2003 yılında çocukların dış mekânda daha az oyun oynadıklarını, daha kısıtlı alana sahip olduklarını, daha az oyun arkadaşlarının olduğunu, daha ev merkezli oyun oynadıklarını ve ebeveyn kaynaklı kısıtlamalara daha fazla maruz kaldıklarını belirtmiştir. Ayrıca Karsten, bu çalışmasında, 1950 ve 60lardan 2003'e kadar uzamsal, sosyal ve kültürel boyutların nasıl değiştiğini belirtmiştir. Karsten, iç mekân oyun alanlarının ön plana çıkmasının sebepleri olarak, arabaların yaşama daha fazla girmesi nedeniyle caddelerin güvenliğinin azalmasını, daha büyük evlerin inşa edilmesini ve çocuk nüfusun azalmasını ileri sürmüştür.

Tuğrul, Ertürk, Özen Altınkaynak ve Güneş (2014), tarafından yapılan 'oyunun üç kuşaktaki değişimi'nin incelendiği araştırma sonucunda, çocukların arkadaşları ile oynadıkları fiziksel aktiviteye dayalı dış mekân oyunlarından, teknolojik ürünlerle iç mekânlarda oynanan oyunlara doğru değişim yaşandığı ve son kuşaktaki bireylerin oyun süreçlerinin önceki kuşaklara göre değişim gösterdiği tespit edilmiştir.

Gaster (1991), New York'ta uzun süredir yaşayan 29 kişi ile 1915-1976 yılları arasında çocukların yakın çevreyi kullanmalarının nasıl değiştiğini anlamak için görüşme yapmıştır. Çalışma sonucunda, çocukların dış mekânda gözetimsiz oynama yaşının zamanla arttığı, dış mekân fırsatları çeşitlendiğinde çocukların yakın çevrelerindeki yerleri daha fazla ziyaret edebildiği, çocukların yakın çevrelerindeki dış mekânları keşfetmelerinin önündeki engellerin zamanla arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca bu engellerin sosyal olmaktan çok çevresel nedenlerden kaynaklandığı, çocukların yaşı büyüdükçe yapılandırılmış aktivitelere ulaşılabilirliğin ve bu aktivitelere katılım seviyesinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi dönemdeki çocuklar günlerinin büyük bir bölümünü okul öncesi eğitim kurumlarında geçirmektedirler. Bu sebeple okul öncesi öğretmenlerine ve okul öncesi eğitim kurumlarına, çocukların sosyal yaşamlarında dış mekân oyunlarına yeterli düzeyde katılamamasından doğan eksiklikleri gidermek adına büyük görevler düşmektedir. Ayrıca okul öncesi öğretmenleri çocuklar için birer rol modeldir. Okul

öncesi öğretmenlerinin ne yaptıkları, ne söyledikleri ve ne düşündükleri okul öncesi dönemdeki çocuklar için çok önemlidir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi:

Bu çalışmanın amacı farklı kürüm türlerinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşlerini belirlemek, dış mekân oyun uygulamalarını gözlemek ve öğretmenlerin dış mekânda oyun gözlem formuna vermiş oldukları yanıtları incelemektir.

Çocukların sosyal hayatta dış mekânda oyun oynama süreleri çeşitli sebeplerden dolayı azalmıştır. Günlerinin büyük bir kısmını okul öncesi eğitim kurumlarında geçiren çocukların okulda dış mekânda oyun oynamaları daha da önemli bir hale gelmiştir. Bu sebeple bu araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşleri belirlenmiş, dış mekân oyun uygulamaları gözlemlenmiş ve öğretmenlerin doldurmuş oldukları dış mekânda oyun gözlem formu ile ilgili dokümantasyonlar incelenmiştir.

1.3. Problem Cümlesi:

Bu araştırmanın problem cümlesini 'Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların dış mekânda oyun oynamaya ilişkin görüşleri nelerdir ve öğretmenler dış mekânda oyun uygulamalarını nasıl gerçekleştirmektedirler? soruları oluşturmaktadır.

1.3.1. Alt Problemler:

Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki sorulardan oluşmaktadır:

1. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - a. Bağımsız anaokulunda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - b. İlkokul bünyesinde bulunan anasınıflarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşleri nelerdir?
 - c. Özel anaokulunda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşleri nelerdir?

2. Okul öncesi öğretmenleri dış mekân oyun uygulamalarını nasıl gerçekleştirmektedirler?

a. Bağımsız anaokulunda görev yapan okul öncesi öğretmenleri dış mekân oyun uygulamalarını nasıl gerçekleştirmektedirler?

b. İlkokul bünyesinde bulunan anasınıflarında görev yapan okul öncesi öğretmenleri dış mekân oyun uygulamalarını nasıl gerçekleştirmektedirler?

c. Özel anaokulunda görev yapan okul öncesi öğretmenlerini dış mekân oyun uygulamalarını nasıl gerçekleştirmektedirler?

1.4. Sayıtlar:

- Araştırma kapsamında yer alan görüşme sorularına öğretmenlerin doğru cevaplar verdiği varsayılmaktadır.
- Araştırma kapsamında yer alan 'öğretmen dış mekânda oyun gözlem formunu' öğretmenlerin doğru şekilde doldurduğu varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar:

- Bu çalışma 2015-2016 eğitim öğretim yılı Ankara ili Çankaya ve Yenimahalle ilçelerinde yer alan bir Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir özel okul, bir bağımsız anaokulu ve bir ilkokulun bünyesinde bulunan ana sınıflarında görev yapan okul öncesi öğretmenleriyle sınırlıdır.
- Bu çalışma kapsamında bağımsız anaokulunda 520 dakika, özel anaokulunda 200 dakika, ilkokul bünyesinde bulunan anasınıflarında 405 dakika gözlem yapılmıştır. Çalışmanın gözlem saatleri bu sürelerle sınırlıdır.
- Dış mekân oyun uygulamaları sırasında, araştırmacının da dış mekânda bulunması, öğretmenlerin ve öğrencilerin doğal davranışlarını etkileyebilecek sınırlılıkları teşkil etmektedir.

1.6. Tanımlar:

Bağımsız Anaokulu: 36-66 aylık çocukların eğitimi amacıyla açılan okul (Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2014).

Anasınıfı: 48-66 aylık çocukların eğitimi amacıyla örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde açılan sınıf (Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği, 2014).

Özel Anaokulu: Bu araştırma kapsamında yer alan özel anaokulu 36 – 66 aylık çocukların eğitimi amacıyla açılan, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir okuldur.

Dış mekânda oyun: Bu araştırma kapsamında kullanılan 'dış mekânda oyun' kavramı araştırmaya katılan öğretmenlerin bağlı oldukları kurum sınırları içerisindeki dış mekân oyun alanında gerçekleştirdikleri kurallı ya da serbest dış mekânda oyun zamanlarını kapsamaktadır.

Tartan zemin: Yumuşaklık ve estetik istenen mekânlara uygulanan granül ve polimer malzemelerden yapılan kauçuk esaslı kaplama.
(http://www.tartanpist.com/tartan_zemin_nedir)

1.7. Araştırmanın Kuramsal Temeli:

1.7.1. Oyunun Tarihçesi

Dini, dili, ırkı, cinsiyeti ne olursa olsun her çocuk bulunduğu toplum ve zamanın etkisiyle çeşitli oyunlar oynamıştır.

Çocuk oyunlarının geçmişi insanlık tarihi kadar eskidir. Mısır'da ve İran'da yapılan kazılarda oyuncaklar bulunmuş, eski Girit uygarlığı kalıntılarında da bebeklere ve oyuncak ev eşyalarına rastlanmıştır (akt. Hoşgör, 2010, s.17).

Taş, en eski oyun aracı olarak bilinmektedir. Eski Mısır'da tahtadan yapılmış bebekler, tahtadan ya da taştan yapılmış topaçlar, kepek doldurulmuş toplar bulunmuştur. Söz konusu bu araçlar, bilinen en eski oyun araçları arasındadır.

Günümüzde de halen büyük bir eğlence kaynağı olan uçurtmanın, 3000 yıl önce Çin'de bulunduğu; Romalı çocukların çember, araba ve topla oynadıkları tarihçiler tarafından kayda alınmıştır (Çoban ve Nacer, 2006).

Taş ve aşık (koyun ve keçi gibi hayvanların arka ayak diz bölgesinden çıkan kemikler) ile oynanan oyunlar, çocukların oynadıkları en eski oyunlardandır. Yapılan kazı ve araştırmalarda, bu oyunları anlatan mağara resimlerine ve kabartmalara rastlanmıştır. Eski Mısır'da bulunan Orta Krallık dönemi duvar resimlerinde ise oyun tahtası üzerinde oynanan oyunlar, sıçrama oyunları, yine İ.Ö. 2600 yılında Mısır'da Ak-hor mezarında bulunan duvar resminde bir kız, el vuruşma oyunu oynarken gösterilmektedir. Yunan çömlek resimlerinde tavlaya benzer bir oyuna rastlanmıştır. Ayrıca aşık, sopayla çember sürme, topaç ve top oyunları oynandığına dair resimler bulunmuştur. Girit uygarlığının kalıntılarında da bebeklere ve minyatür ev eşyalarına rastlanmıştır. Komşu uygarlıklardaki bu örnekleri çoğaltmak mümkündür. Anadolu'da yaşayan uygarlıklara ait birçok mezar taşında da çocuk yaşantısıyla ilgili bilgiler bulunmaktadır. Kahramanmaraş'ta Genç Hitit Dönemi'ne ait aşık kemiği ve kırbaçla oynayan çocuk resimlerine rastlanmaktadır (MEB, 2007).

Yıllar içerisinde çocuk oyunları nesilden nesile aktarılmış ve çeşitlenerek günümüze kadar gelmiştir.

1.7.2. Oyun Evreleri

Birçok araştırmacı tarafından farklı yorumlar getirilen oyun, çocukların yaşlarına ve gelişim özelliklerine göre farklılıklar göstermektedir. Piaget ve Smilansky oyun ile çocuğun bilişsel gelişimi arasında bir bağ olduğunu savunmuş ve oyunun bilişsel gelişime dayalı evrelerini incelemiştir. Parten ise oyunun sosyal aşamalarını incelemiştir.

Piaget, bilişsel gelişim kuramında, çocukların oyun materyallerini kullanmalarına göre oyunun 3 farklı aşamadan oluştuğunu belirtmiştir. Bu aşamalar duyu motor döneminde (0-2 yaş) görülen uygulamalı oyun; işlem öncesi dönemde (2-7 yaş) görülen sembolik oyun (hayali/mış gibi oyun) ve somut işlem döneminde (7-11 yaş) görülen kurallı oyunlardır (akt. Aksoy, 2014).

Smilansky ise oyunu bilişsel gelişim aşamalarına göre; fonksiyonel (uygulamalı), yapı inşa (lego ile oynanan), dramatik (sembolik) ve kurallı oyunlar olarak dört grupta sınıflandırmıştır (akt. Aksoy, 2014).

Parten oyunu ilkel sosyal davranışlardan işbirlikçi sosyal davranışlara doğru dört grupta sınıflandırmıştır. Bu sınıflandırma, tek başına (izole), paralel (başka bir oyunu

izleme), birlikte oynanan (beraber) ve işbirliğine dayalı (kooperatif) oyun şeklindedir (Kuşçu, 2014).

1.7.3. Oyun Türleri

Çocukların oynadıkları oyun türleri öz yapılarına, oynandığı, araçsız, araçta ve araçla yapılan oyunlar olarak 5 grupta incelenebilir.

1.7.3.1. Öz Yapılarına Göre Oyun Türleri

Öz yapılarına göre oyun türleri işlev oyunları, ben oyunları, düşgücü-hayal oyunları ve küme oyunları olarak dört grupta ele alınabilir.

İşlev oyunları, 0-3 yaş dönemini kapsayan işlev oyunlarının temelinde keşif ve iç güdülerin doyumu yer almaktadır. Süt çağı döneminde çocuklar el, kol, bacak ve bedenlerini bilinçsiz ve iç güdüsel olarak hareket ettirirler. 1-3 yaş dönemini kapsayan özerklik döneminde ise çocuk içgüdüsel davranışları oyun yoluyla ortaya çıkarmaya başlar (Seyrek ve Sun, 2003).

Ben oyunları, özerklik dönemi işlevsel oyunları ile benzerlik gösteren ben oyunları, gelişimsel olarak ben-merkezci olan 2-3 yaş çocuklarının bazı kavramları kazanmasında yarar sağlamaktadır (Seyrek ve Sun, 2003).

Düşgücü-hayal oyunları, 2-3 yaşındaki çocuklarda tek başına oynama şeklinde görülürken, yaş ilerledikçe grup içerisinde başka çocuklarla oynanan oyunlara dönüşmektedir (Parlak Rakap ve Rakap, 2014).

1.7.3.2. Oynandığı Yere Göre Oyun Türleri

Oyun farklı mekânlarda oynanabilir. Oynandığı mekâna göre oyunlar açık hava oyunları ve salon sınıf oyunları olarak 2 ye ayrılır.

Açık hava oyunları, bahçede, sokakta, parkta, piknik alanında vb. çeşitli yerlerde koşmaca, öykünme ya da halkada gibi farklı şekillerde oynanabilir.

Koşmaca oyunları, çocukların açık havada koşmasına, kovalamasına, yakalayıp kurtulmasına imkan tanıyan oyunlardır. Saklambaç, köşe kapmaca vb. gibi geleneksel oyunlar bu türden oyunlardır.

Öykünme oyunları, çocukların çevrelerinde gördükleri, yaşantılarında olan, canlı ya da nesnelere öykünerek, oynadıkları oyunlardır. Bazen iki kümeye ayrılarak bazen de bireysel oynanabilirler.

Halkada oyunlar, çocukların açık havada oturarak ya da ayakta oynadıkları bir oyundur. Bu oyun türünde çocuklar halka oluşturur ve bazen oyunlarına şarkı da ekleyebilirler (Parlak Rakap, Rakap, 2014).

Salon sınıf oyunları, salon ya da sınıf gibi kapalı alanlarda oynanan oyun türüdür. Günlük programa dayalı olarak, serbest oyun saatinde oynanan oyunlar ve oyun saatinde oynanan oyunlar olarak 2 ye ayrılır (MEGEP, 2007).

1.7.3.3. Araçsız Yapılan Oyunlar

Araçsız yapılan oyunlar, çocukların herhangi bir araca ihtiyacı olmayan oyunlardır. Halka oyunları, öykünme oyunları bu türden sayılabilir (Parlak Rakap, Rakap, 2014).

1.7.3.4. Araçta Yapılan Oyunlar

Araçta yapılan oyunlar, belirli bir aracın üzerinde oynanan oyunlardır. Minder üzerinde takla atma, denge oyunları, sandalye kapmaca gibi oyunlar bu türe örnektir (Parlak Rakap, Rakap, 2014).

1.7.3.5. Araçla Yapılan Oyunlar

Araçla yapılan oyunlar, araçla yapılan oyunlarda çocuklar çeşitli araçları kullanırlar. Bu araçlar top, ip olabilir, bazen de farklı nesnelere olabilir.(Parlak Rakap, Rakap, 2014).

1.8. Oyun İle İlgili Görüş ve Kuramlar

Uzmanlar yıllardır, çocuğun en temel hakkı olan oyun hakkında araştırmalar yapmaktadır. Oyun hakkında günümüze kadar farklı görüşler ileri sürülmüş ve çeşitli kuramlar ortaya çıkmıştır. Oyun üzerine ilk teori 19. Yüzyılın sonlarında Lazarus (1883) tarafından geliştirilmiştir. Lazarus, oyunun kendiliğinden ortaya çıkan, hedefi olmayan, mutluluk getiren serbest bir aktivite olduğunu söylerken; Hall'e (1906) göre çocuk, oyunlarında insanlığın kültürel gelişimini yaşamaktadır. Gross ise (1899) oyunu, çocukluğun sonunda ulaşılan olgunluk için ön denemeler şeklinde ifade etmiş, Ellis (1973) de oyunu tanımlarken motivasyonun, psikogenetik etmenlerin ve oyun faaliyetlerinin içeriğine değinmiştir (akt. Özdoğan, 2000).

Araştırmacılar, oyun üzerine teorilerini kurarken, ait oldukları kuramsal görüş çerçevesinde düşünmüşlerdir. Bu nedenle gelişim psikolojisi açısından Bühler ve Piaget; motivasyonel açıdan Heckhausen ve Berlyne; sosyolojik açıdan Murphy; klinik ve terapi yönünden ise Erikson, Axlein ve Schmitchen çocuk oyunları üzerine düşüncelerini belirtmişlerdir (Özdoğan, 2000).

Oyunla ilgili kuramların on dokuzuncu yüzyılın sonu ile yirminci yüzyılın başında geliştiği görülmektedir. Bu dönemde Friedrich Froebel'in oyun kuramı, oyunun eğitsel değerine ilişkin görüşleri pekiştirmiştir. Herbert Spencer oyunda "fazla enerji" kuramını ortaya atmış; Karl Groos, Spencer'in bu düşüncelerini eleştirerek "egzersiz" ya da "uygulama" kuramını geliştirmiştir. Stanley Hall ise Gross'un egzersiz kuramını yetersiz ve yüzeysel bularak, oyunu "özünü yineleme" kuramına bağlamıştır.

Jean Piaget, bilişsel gelişim kuramında, Groos'un oyunun bir ön egzersiz olduğu yönündeki görüşünü ve oyunun öğrenmede önemli olduğu yaklaşımını eleştirmiştir. Piaget'in kuramında, oyunda özümleme önemlidir, oysa öğrenmede gerçekliğe uyum sağlamak söz konusudur. Piaget'e göre oyunun temel işlevleri, tekrarlama yoluyla mevcut becerileri geliştirmek ve çocuğa bir egemenlik duygusu kazandırmaktır. Sigmund Freud oyun konusuyla doğrudan ilgilenmemekle birlikte, psikanalitik kuram oyun terapisi yaklaşımında etkili olmuştur. Freud'a göre oyun, gerçek hayatta ortaya çıkması tehlikeli olabilecek cinsel ve saldırgan dürtülerin güvenli bir biçimde dile getirilmesini sağlamakta, travmatik olayların üstesinden gelmeye ve rahatlamaya yardımcı olabilmektedir. Susan Isaacs oyunun duygusal yararları ile fiziksel, toplumsal ve bilişsel yararlarını birleştiren bir görüş geliştirmiş ve oyunu 'çocuğun işi' olarak görmüştür.

Lev Vygotsky de oyun kuramında gelişimin duygusal ve bilişsel yönlerini birleştirmiştir. Jerome Bruner, Sara Smilansky, Jerome Singer gibi yazarlar oyunla yaratıcılık arasındaki ilişkileri, fantezi ve sosyo dramatik oyunun değerini vurgulamışlar, Brian Sutton-Smith de "oyunun idealleştirilmesi" eğiliminden söz etmiştir (Smith ve Cowie 1989; akt. Onur ve Güney, 2004).

1.8.1. Modern Oyun Kuramları

1.8.1.1.Vygotsky'ın Oyun İle İlgili Görüşleri

Vygotsky'e göre çocuğun hayali bir çözüm yaratması, keşif ve oluşumdur. Çocuk oyun sırasında iletişim kurar, gerçek yaşam deneyimlerinden hatırladığı sebep sonuç ilişkilerini kullanır ve yeni davranış üretir. Oyunun önemi istekleri doyurma değil, daha çok düş gücünün ortaya çıkarılmasıdır. Oyun, somut nesne ve eylemlere bağlı değildir. Ancak nesnelerin çocukta anlam kazanması için eksen görevi görür. Bu kuram, oyunun kökeni ve rolüne ilişkin analizlere dayanır (MEB, 2007).

1.8.1.2. Jean Piaget'in Oyun İle İlgili Görüşleri

Piaget oyun gelişiminin 3 önemli evresi olduğunu belirtmiştir. Bu evreler oyunun içeriğinden çok oyunun yapısını temel alan alıştırma oyunları, sembolik oyunlar ve kurallı oyunlardır (Piaget, 1962). Piaget çocuğun sembolik düşünme becerisinin gelişimini ve bilişsel gelişimini oyun gelişim evrelerine yansıtmıştır.

Piaget, alıştırma oyununda çocukların nesnelere ve vücutlarıyla ilgili eylemler için oluşturdukları şemaların tekrar tekrar uygulandığını dile getirmiştir. Bebeklik döneminde yakalama, itme, tekmeleme gibi davranışları yapmadaki haz oyun oynadığını göstermektedir (Piaget, 1962). İleriki dönemlerde bu haz su sıçratma, kum eleme, bisiklet sürme gibi hareketlerle alınır. 18 aylıktan itibaren başlayan sembolik oyun döneminde soyut düşünme yeteneğinin temelleri atılmaktadır. Sembolik oyun bir nesnenin başka bir nesnenin yerini aldığı zihinsel gösterimlerin kullanımını veya başka kişilerin kimliğine bürünerek yapılan temsili oyunları içerir. Kurallı oyunlar somut işlem döneminde sembolik oyunun azalması ile görülür. Piaget, kurallı oyunların hem alıştırma oyunlarının hem de sembolik oyunlarının toplumsallaşmasının sonucunda oluştuğunu belirtmiştir (Uluğ, 2014).

1.8.1.3. Smilansky'nin Oyun İle İlgili Görüşleri

Piaget'in oyun evrelerini genişleten ve bilişsel gelişimi temel alarak oyunu sınıflandıran Smilansky, oyunu işlevsel oyun, yapı inşa oyunu, dramatik oyun ve kurallı oyun olarak 4 grupta incelemiştir (Şen, 2012).

İşlevsel oyunda, çocuklar fiziksel ve dil becerilerine yönelik alıştırmalar yaparak çevrelerini araştırmaya ve sonraki aşama için temel oluşturacak becerileri kazanmaya başlamaktadırlar (Şen, 2012).

Yapı inşa oyununda ise nesnelere ve dili kullanarak yeni şeyler oluşturmaya ve yapılandırmaya çalışırlar (Şen, 2012).

Dramatik oyun evresinde, çocuklar gerçek nesnelere ve etkinlikleri kullanarak ihtiyaç ve isteklerini canlandırmaktadırlar (Şen, 2012).

Kurallı oyun aşamasında, çocuklar oyunda önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde belli sınırları göz önünde bulundurarak oynamayı öğrenmektedirler (Şen, 2012).

1.8.1.4. Parten'in Oyun ile İlgili Görüşleri

Parten, çocuğun sosyal etkileşimine göre oyun gelişim aşamalarını katılımsız çocuk, izleyici çocuk, tek başına oyun, paralel oyun, birlikte oyun ve işbirliği oyun şeklinde açıklamıştır (Aksoy, 2014).

Katılımsız çocuk, başkalarının oyunlarıyla ilgili olmayan, çocuğun aktif fakat gözle görülür şekilde amaçsız olduğu aşamadır (Aksoy, 2014).

İzleyici çocuk, çocuğun diğerlerinin oyunlarına doğrudan katılımcı olarak katılım göstermediği fakat oyunları ile ilgilendiği aşamadır (Aksoy, 2014).

Tek başına oyun aşaması ise çocukların 2-2.5 yaş arasında kendi oyuncakları ile tek başına oynadığı, sosyal etkileşimin düşük düzeyde olduğu oyun olarak açıklamaktadır (Aksoy, 2014).

Paralel oyun, 2.5-3 yaş arası çocuklarda görülmektedir. Çocukların aynı ortamda fakat birbirlerinden bağımsız şekilde kendi oyununu oynaması durumudur (Şen, 2012).

Birlikte oyun 3.5 yaşında ortaya çıkmaktadır (Aksoy, 2014). Bu oyun türünde çocuklar diğerleri ile konuşarak birlikte oynar fakat oyunun amaçları aynı olmayabilir (Şen, 2012).

İşbirlikçi oyun, 4-4.5 yaş civarında görülmeye başlanan işbirlikçi oyunda ise sosyal katılım en üst seviyededir ve çocuklar grup içinde iş bölümü yaparak oynamaya başlarlar (Aksoy, 2014).

1.8.2. Klasik Oyun Kuramları

1.8.2.1. Fazla Enerji Kuramı

Fazla enerji kuramı Friedreich Schiller ve Herbert Spencer tarafından ortaya konmuştur. Aristoteles'in arınma kavramından yola çıkan Schiller oyunu fazla enerjinin amaçsız tüketimi olarak tanımlarken, Spencer oyunu gereksiz bir etkinlik olarak görmektedir (Saracho ve Spodek, 2003; akt. Uluğ, 2014). Schiller ve Spencer oyunun gelişimde önemli bir yeri olduğunu düşünmemektedirler.

Fazla enerji kuramına göre, tüm canlılar yaşamsal ihtiyaçlarını karşılamak için bir enerji üretir. İhtiyaçlar karşılandığında, kalan enerji baskı yaratacağı için harcanmalıdır. Amaçsız davranış olarak görülen oyun, insanların ve hayvanların fazla enerjiden kurtulma yoludur. Çocukların ihtiyaçları yetişkinler tarafından karşılandığı için çocuklarda fazla kalan enerji onların yetişkinlerden daha fazla oyun oynamasına neden olur (Johnson, Christie ve Yawkey, 1999; Uluğ, 2014).

1.8.2.2. Rahatlama ve Dinlenme Kuramı

Rahatlama ve dinlenme kuramını geliştiren Lazarus'a göre oyunda amaç çalışırken azalan enerjiyi tekrar kazanmaktır. Azalan enerji uyku veya daha hafif bir çalışma yoluyla eski haline gelebilir ve Lazarus'a göre çalışmanın tam aksi oyun yoluyla kaybedilen enerji yeniden kazanılır (Poyraz, 1999; akt. Hoşgör, 2010).

1.8.2.3. Öncül Deneme (Yetişkin Hayatına Hazırlık Alıştırma) Kuramı

Öncül deneme kuramının kurucusu olan Karl Gross, çocukların neden oyun oynadıkları konusunda varsayımlar geliştirmiştir. Gross' a göre geçmişte edinilen içgüdüsel alışkanlıklar, gelecekteki içgüdüsel alışkanlıkların oluşmasında rol oynar. Oyunun bunun oluşmasında önemli rolü vardır. Oyun, gelecekteki çalışma ve yaşantıların bir ön hazırlığıdır. Ayrıca Gross, oyunun anti sosyal eğilimlerden arındırma özelliğinin de olduğunu ileri sürer (MEB, 2007).

1.8.2.4. Tekrarlama (Rekapitülasyon) Kuramı

Gross'un hazırlık kuramının kısmi ve yetersiz olduğunu savunan G. Stanley Hall, Darwin'in evrim kuramına dayandırarak rekapitülasyon kuramını geliştirmiştir. Gros'un aksine Hall, çocuğun iç güdüleri ile oyun içerisinde ilkel atalarımızın geçirdiği devinimsel ve ruhsal aşamaları tekrardan yaşadığını savunur. Rekapitülasyon

(tekrarlama) kuramına göre oyun, tıpkı insanlığın gelişiminde olduğu gibi, ilkel davranışları içeren oyunlardan sosyal oyunlara doğru bir gelişim gösterir (akt. Uluğ, 2014).

Oyunun çocuğun gelişimindeki önemi yadsınamaz bir gerçektir. Modern oyun kuramlarına bakıldığında çocukların nasıl oyun oynadıklarını belirten görüşler yer almaktadır. Farklı kuramcılar tarafından oyun kategorileri ortaya atılmıştır. Piaget ve Smilansky, oyunu bilişsel gelişim alanına göre gruplarken, Parten oyunu sosyal gelişim alanına göre gruplamıştır. Klasik oyun kuramları ise çocukların neden oyun oynadıklarını açıklamaya çalışan kuramlardır. Friedreich Schiller ve Herbert Spencer, fazla enerji kuramını ortaya atmış, Lazarus ise rahatlama ve dinlenme kuramını ortaya koymuştur. Gross, öncül deneme kuramını açıklarken, Hall tekrarlama kuramını açıklamıştır.

1.8.3. Dış Mekânda Oyun İle İlgili Görüşler

Dış mekânda oyun ile ilgili görüşlere bakıldığında, dış mekândaki zengin çevre fırsatlarının çocukların gelişimlerini olumlu bir şekilde etkilediği görülmektedir. Çocukların gelişimlerinin sağlıklı bir şekilde olabilmesi için dış mekânda oyun oynamaya ihtiyaçları olduğu bilinmektedir. İç mekânda olan formal öğrenmenin yanı sıra, zengin çevre fırsatları sayesinde çocuklar dış mekânda oyun sırasında informal öğrenmeler gerçekleştirmektedirler.

1.8.3.1. Sheridan'ın Dış Mekânda Oyun İle İlgili Görüşleri

Sheridan'ın okul öncesi dönemdeki çocukların serbest oyun etkinliklerini gözlemleyerek yapmış olduğu oyun sınıflandırması 6 kategoriden oluşmaktadır. Çocukların fiziksel gelişimini destekleyen aktif oyun sınıflandırması çocukların koşma, atlama, zıplama, tırmanma, atma, fırlatma gibi davranışlarını içermektedir. Bu tür oyunların oynanabilmesi için, çocukların rahatça hareket edebilmelerine imkan tanıyacak geniş açık alanlara, doğal ya da yapay engellere, hareketli ve hareketsiz oyun alanı materyallerine ihtiyaç vardır. Keşfe ve manipülasyona dayalı oyunlar bebeklik dönemindeki parmak oyunları ile ortaya çıkar ve daha sonra oyuncak ve oyun materyalleri ile devam eder. Taklide dayalı oyun, 7-9 ay civarında ortaya çıkmaktadır. Bu tür oyunlarda çocukların belirli bir düzeyde vücut kontrol, objeleri manipüle etme, basit konuşmaları anlama ve duyuşsal devinimlere cevap verme gibi

becerilere sahip olması gerekir. Yapısal oyun, 18-20 ay civarında ortaya çıkmakta, önceden öğrenilmiş olan motor ve duyuşsal becerilerin yeni yapılar inşa etmek için kullanılmasını içerir. Yap-inan oyununda ise çocuklar geçmişte kazandıkları deneyimlerini kullanarak gelişigüzel oyun senaryoları geliştirir ve oynar. 2 yaş civarında ortaya çıkar. Kurallı oyunlarda ise çocuklar kurallı anlar, kabullenir ve oynar (Parlak Rakap, Rakap, 2014).

1.8.3.2. Friedrich Froebel'in Dış Mekânda Oyun İle İlgili Görüşleri

Froebel, anaokulu sözcüğünü okul sözcüğü olarak görmekten çok çocuklar için bahçe olarak görür ve anaokulunu çocukların doğa ile birlikte geliştikleri bir alan olarak nitelendirmektedir. Çocukların gelişimleri için eğitimcilerin zengin çevre oluşturmaları gerektiğini söyler.

Froebel, çocukların dış mekânda serbest oyunlar oynayarak adalet duygularının, öz denetim, arkadaşlık geliştiğini belirtmiştir. Dış mekânda oynarken kaba söz ve davranışların tolere edildiğini, çocukların zayıf olanı ve oyuna yeni katılan kişiyle ilgilendiklerini dile getirmiştir. Froebel'e göre anaokullarının yanı sıra şehirlerde de çocukların dış mekânda oyun oynayabilecekleri çocuk parklarının ve alanların olması gerekmektedir.

Froebel, dış mekânda oynanan oyunların değerli olduğunu belirtmiş ve bahçelerin ebeveynlerin, öğretmenlerin ve çocukların birlikte oynayabilecekleri ve çalışabilecekleri alanlar olduğunu dile getirmiştir (akt. Tovey, 2007).

1.8.3.3. Margaret McMillan'ın Dış Mekânda Oyun İle İlgili Görüşleri

McMillan, dış mekânda zaman geçirmenin çocuklarının sağlığını büyük ölçüde iyileştirdiğini dile getirmiştir. McMillan çocuklar için açık hava anaokulu açmış ve çocuklar için bahçe düzenlemiş ve inşa etmiştir. Bahçe merkezdedir ve iç mekân sadece kötü hava şartlarında sığınak olarak kullanılmaktadır. Oyun, uyuma, yemek, hikaye okuma gibi her şey dış mekânda yapılmaktadır. Bahçe çim ve sert yüzeyler gibi çeşitli seviyelerden oluşmaktadır. Ayrıca, patikalar, yürüme alanları, tırmanma barları, kaydıraklar, banklar, ipler, oyun evleri bulunmaktadır (Tovey, 2007).

1.8.3.4. Susan Isaacs'ın Dış Mekânda Oyun İle İlgili Görüşleri

Isaacs oyunun tamamen özgür ve kendiliğinden oluştuğunda en büyük değere ulaştığını dile getirmiştir. 1924'te açmış olduğu okulun iki amacı bulunmaktadır. Birincisi çocuklara bir şeyler öğretmektense çocukların merak duygusunu harekete geçirmek, ikincisi ise ilgileri doğrultusunda her alanda deneyim kazanmalarını sağlamaktır. Isaacs'ın açmış olduğu okulun bahçesinde çimler, meyve ağaçları, tırmanma alanları, kaydıraklar, yer değiştirilebilen merdivenler, tırmanmak için ağaçlar, çiçekler, sebze bahçeleri ve çeşitli hayvanlar bulunmaktaydı. Bu bahçe çocukların merak etme ve keşfetme duygusunu harekete geçirmekteydi. Isaacs çocuklar için bu bahçenin dünyayı öğrenme aracı olacağını, diğer insanların farkına varacakları ve diğer yaşayan canlılar için sorumluluk sahibi olacaklarını düşünmekteydi (Tovey, 2007).

1.8.4. Çocukların Gelişiminde Dış Mekân Oyunlarının Yararları

Özellikle okul öncesi dönemde hayati bir öneme sahip olan oyun, çocukların sağlıklı gelişim gösterebilmeleri açısından olmazsa olmaz niteliktedir. Çocuklar her an her yerde oyun oynayabilirler. Fakat potansiyellerinin tamamını kullanabilmeleri için zengin uyaran içeren bir ortama gereksinim duyarlar. (Sanoff, 1995) Bu sebeple dış mekân oyun ortamları çocuklar için büyük bir fırsattır. Dış mekân, çocukların daha rahat hareket edebileceği, daha özgür bir ortam sağladığı için, çocukların gelişimlerini desteklemede büyük rol oynamaktadır (Rivkin, 1997).

Dış mekân oyunları çocuğun bütüncül gelişimini destekler. Dış mekânda oyunları, hareket etme, keşfetme, kritik düşünme imkanı ve çocuğun yaşitları ile eşsiz aktivitelere katılmasına olanak sağlar (Ramstetter, Murray, & Garner, 2010). Dış mekânda oyun oynamak, çocuklara uzun süre bedenlerini aktif olarak kullanmaları için fırsatlar sağlar. Fiziksel aktivite yapmak ve doğa ile iç içe olmak çocuğun ruhsal ve bedensel gelişiminde önemli etmenlerdir (Charles, 2010). Çocuklara dış mekânda koşma imkanının tanınması tüm yaşlarda motor becerilerin gelişmesine katkı sağlarken çocukların daha sağlıklı bireyler olmasına imkan tanır (Galizio, Stoll, & Hutchins, 2009). Dış mekânda oyun oynamak çocuğun sağlıklı bir birey olmasının yanı sıra, çocuğun sosyalleşmesini, çevresi ile iletişim sağlamasını, duygularını ifade etmesini ve yaşitları ile birlikte dünyayı keşfetmesini sağlar (Olsen, Thompson, & Hudson, 2011).

Dış mekânda oyun çocukların hayal gücünü geliştirir ve problem çözme fırsatları sunar (Pica, 2011). Doğal dış mekân ortamlarına çıkma imkanı sunulduğunda, çocuklar sınıf dışarısında akranları ile işbirliği yapma ve uzlaşma fırsatı bulur (Richardson, 2007). Dış mekânda oyun çocukların yaşamının doğal bir parçasıdır ve dış mekânda oyun oynamak bilişsel gelişimi olumlu yönde etkiler, yaratıcı düşünmeye fırsat tanır ve çocukların günlük yaşam stresinden uzaklaşmasına olanak sağlar.

Davies (2011), çocukların günde en az 180 dakika aktif olması gerekmektedir. 'Sağlık Enstitüsü tarafından geliştirilen Küçük Çocukların Obeziteden Korunması Politikası (2011)'na göre, çocukların saatte en az 15 dakika aktif olması gerektiği söylenmektedir. Ulusal spor ve fiziksel eğitim derneği (2009) de okul öncesi dönemdeki çocukların günde en az 120 dakika yapılandırılmış ya da yapılandırılmamış fiziksel aktivitelerle uğraşması gerektiğini söylemektedir (akt. Marino, Fletcher, Whitaker, Anderson, 2012).

Amerikan Pediatri Akademisi ise çocukların sağlıklı ve aktif bir yaşam için dış mekânda sık sık oyun oynamaları gerektiğini söylemektedir. Ayrıca söz konusu Akademi'ye göre, dış mekânda oyun oynamak gibi fiziksel aktivitelere katılmanın, mental sağlık, motor gelişimi, D vitamini seviyesi, bilişsel ve duyuşsal gelişim açısından yararlı olduğu söylenmektedir (McBride, 2012).

Çocuklar okul öncesi eğitim kurumlarında her gün dış mekâna çıkmasına rağmen araştırmacılara göre, okul öncesi eğitim kurumlarındaki aktivite seviyesi düşüktür. Okul öncesi dönemdeki çocukların günde ortalama 60 dakika dış mekânda oyun oynaması ve fiziksel aktivitede bulunması gerekli görülmektedir.

Çocukluk döneminde en yaygın olan nörodavranışsal hastalık hiperaktivite ve dikkat eksikliğidir. Amerika Birleşik Devletleri'nde Kuo ve Taylor tarafından 2004 yılında hiperaktivite ve dikkat eksikliği teşhisi konulan çocuklarla yapılan çalışmada, yeşil dış mekân alanlarının ve dış mekân aktivitelerinin hiperaktivite ve dikkat eksikliği semptomlarını azalttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Erken çocukluk dönemindeki çocuklar dış mekânda oyun oynamaya ihtiyaç duyarlar. Bu dönemdeki çocuklara seçme şansı verildiğinde, dış mekân çoğu çocuğun bulunmak istediği yer ve dış mekân oyunları da en çok oynamak istedikleri

oyunlardır. İngiltere’de yapılan birçok sonucunda, dış mekânın çocukların öncelikleri arasında ilk sırada yer aldığı ve okul öncesi eğitim kurumlarında da en çok tercih edilen aktivite/etkinlik olduğu görülmektedir (White, 2014).

Dış mekânda oyun oynamak çocuklara bazı fırsatlar sunmaktadır. White (2014)’ a göre bu fırsatlar:

- *Doğal ortamda olma fırsatları sağlayan, onların coşkulu fiziksel ve gürültülü benlikleri için alan sağlar.*
- *Temiz hava ve temiz havanın getirdiği duygularla direk deneyim sağlar.*
- *Doğal ve yaşayan canlılarla temasa geçmeyi sağlar.*
- *Merak etme, keşfetme, yenilikçi olma, maceracı olmaya fırsat sağlar.*
- *Yeni deneyimlerin oluşması, anlaşılması ve kullanılması için eşsiz keşfetme, oynama ve konuşma fırsatları sağlar*
- *Aynı anda birden fazla duyuyu içeren bilgileri besleyebilmek için çevre sağlar.*
- *Fiziksel sağlık için gerekli olan, bütün bedeni içeren, etkinlikler sağlar.*
- *Hareket etme imkanı sağlayarak, beyin ve sinir sistemi için gerekli olan yapıların gelişmesini sağlar.*
- *Duygusal ve ruhsal sağlığını, benlik imajı ve saygısını gelişmesini sağlar.*
- *Sosyal etkileşim için ilişkiler geliştirmeye yardımcı olur ve sosyal yetenek ve başkaları ile birlikte olmanın keyfine varmayı sağlar.*
- *Kendilerini zorluklardan korumak için birçok fırsat bulma imkanı ve kendini nasıl güvende tutması gerektiğini öğrenme imkanı sağlar.*
- *En iyi şekilde öğrenme sağlayan ve duygu, düşünce ve fikirlerini en iyi şekilde ifade edebildikleri ortamlar sağlar (s.3).*

1.8.5. Dış Mekânda Oyun Oynamanın İç Mekânda Oyun Oynamaktan

Farkı

Dış mekân iç mekândan farklı olarak eşsiz bir çevre sunmaktadır. Dış mekân, yeni bir şeyler denemek, keşfetmek ve deney yapmak için alan ve özgürlük sağlar (Katz, 1995). İç mekân yetişkin kontrolünün olduğu alandır; fakat dış mekân kontrolün daha az olduğu, çocukların gözlemlenmekten ve yetişkinin göz kontrolünden kaçtığı yer olarak görülür (Stephenson, 2002). Dış mekân alanı bedeninin ve zihninin tam anlamıyla serbest kaldığı alan olarak görülmektedir.

İç mekân kısıtlayıcıdır. İç mekânda engeller, yapay ışıklar ve sesler vardır. Dış mekân ise doğal ısı, ışık sunar ve çocuğa farklı ruhsal ve duygusal fırsatlar sunar. (Richardson, 2007). Çocuklar iç mekânda rahatlıkla yapamayacakları koşma, zıplama, bisiklet sürme gibi etkinlikleri dış mekânda yapma fırsatı bulurlar (Ramstetter, Murray, & Garner, 2010).

Dış mekân sağlıklı yaşamı ve duygusal, sosyal, bilişsel ve fiziksel gelişimi desteklemek adına birçok fırsat sunmaktadır. İç mekân ortamları çocukların tüm gelişim alanları için gerekli olan zengin deneyim fırsatları sunamayabilir (White, 2014, s.2).

Dış mekânlar, çocuklara iç mekânda mümkün olmayan birçok eşsiz fırsat sunar. Bu fırsatlardan bazıları şöyle özetlenebilir:

- *Bir şeyler denemek için alan ve özgürlük sunar.*
- *Hareket edilebilir, değiştirilebilir ve dönüştürülebilir bir ortam sağlar.*
- *Dinamik ve değiştirilebilir çevre, keşif, merak ve şaşkınlık sağlar.*
- *Tüm bedenle çok duygusal deneyim sağlar.*
- *Öğrenmeleri ile bağlantı kurma olanağı sağlar.*
- *Keşif, merak, gizem ve mış gibi düşünme için zengin içerik sunar.*
- *Yaşıtları ile yaşadığı anlaşmazlıkları ve çatışmaları çözme imkanı sunar.*
- *Farklı oyun türlerine imkan sağlar.*
- *Risk alma ve güvende olma becerilerinin gelişmesine imkan sunar.*
- *Doğal çevreyi deneyimleme ve tanıma imkanı sağlar.*
- *Müfredattaki her alanla ilgili öğrenme imkanı sağlar. Bazı öğrenmeler sadece dış mekânda olabilmektedir (Tovey, 2007, ss. 37-38).*

1.8.6. Dış Mekân Oyunlarında Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının Önemi

Yapılan araştırmalar sonucunda çocukların dış mekânda oyun oynama sıklığının çeşitli nedenlerden dolayı azaldığı görülmektedir. Bu sebeple, çocukların sosyal yaşamlarında dış mekân oyunlarına yeterli düzeyde katılamamasından doğan eksikliklerin giderilmesi adına eğitim kurumlarına büyük görevler düşmektedir.

Güvenli, serbest, kolay ulaşılabilir oyun alanlarının azalmasından dolayı, okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekânda oyun alanı sağlaması daha önemli hale gelmiştir (Tovey, 2007). Okul öncesi eğitim alan çocuklar, okulun fiziki şartları elverdiği müddetçe okulda zaman zaman dış mekânda oyun oynayabilmektedir. Fakat dış

mekân kullanımı erken çocukluk dönemindekiler başta olmak üzere çocukların gelişimleri için önemli bir yere sahiptir.

Okul öncesi dönem çocuklarının gelişimleri bütüncül olarak düşünülmelidir. Bu dönemde uygulanacak eğitim programları da bu bütünlüğü sağlamak zorundadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekânlar da eğitim-öğretim sürecinin bir parçası olarak düzenlenmeli ve bu sayede, eğitim kalitesi daha üst seviyelere taşınmalıdır. Okulların fiziksel koşullarına yönelik değerlendirmelerde, bu alanda ihmal edilen ve uygulamaya çok fazla konmayan ilk hususun, genellikle dış mekân kullanımı olduğu gözlemlenmektedir. Sağlıklı, mutlu, yaratıcı, sosyal, iyi iletişim kurabilen bireyler yetiştirebilmek için erken çocukluk eğitiminin en iyi şekilde değerlendirilmesi ve bu fırsatlardan yararlanılması gerekmektedir.

Çocuğun dış mekânda açık alanda doğa ve çevresi ile kuracağı ilişki önemlidir. Eğitim sayesinde bireyler, sosyal çevreye uyum sağlamaktadırlar. Bu nedenle doğru eğitim metotlarıyla çocuğun gelişimini desteklenmesi gerekmektedir. Talay, Aslan ve Belkayalı (2010), 'Türkiye'nin de taraf olduğu BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin dört temel ilkesi (Yaşama ve Gelişme Hakkı, Katılım Hakkı, Ayrımcılığa Uğramama İlkesi ve Çocuğun Yüksek Yararı İlkesi) her zaman, her çocuğun yüksek yararını gözetmekte; çocukların haklarına uygun fiziksel koşullarda, gelişimlerini destekleyici bir çerçevede ve çocukların da katılımıyla bir eğitimin yapılmasını zorunlu kılmaktadır.' Bu bakımdan, dış mekânın etkin bir şekilde kullanılması, çocuk haklarının gereklerinin yerine getirilmesi anlamını taşıyacaktır.

Okul öncesi dönemde çocuk, yaparak ve yaşayarak bilgi ve deneyim kazanır; dokunur, görür, izler, oynar ve merak eder. Bu anlamda, okul öncesi eğitim kurumlarında dış mekân alanlarının düzenlenmesi ve çocuk odaklı olması önemlidir (Talay, Aslan ve Belkayalı, 2010).

Okul öncesi eğitim kurumu binasının dış mekânları içinde, en önemlisi bahçedir. Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 90'ıncı maddesinde, "Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitimin sağlıklı ve uygun bir ortamda gerçekleştirilebilmesi için oyun alanı ile bahçenin bulunması ve amacına uygun olarak düzenlenmesi esastır." ifadesi yer almaktadır (MEB Mevzuat Bankası, 2014).

Bir okul öncesi eğitim kurumunda fiziksel koşullar çocuklar için uygunsa ve eğitim programı iyi hazırlanmışsa, çocuklar, arkadaşlık ilişkileri kurmayı, birlikte paylaşımlar yapmayı, işbirliğini ve toplum içerisinde sorumluluklar almayı ve bu sorumlulukların gereklerini yerine getirmeyi öğrenmektedir. Bu dönemde, başarı ve başarısızlık önemli olmadığı için çocuklar yeteneklerini rahatlıkla kullanırlar ve becerilerini geliştirirler (akt. Demiriz, Ulutaş ve Karadağ, 2011).

1.8.7. Dış Mekân Oyunlarında Yetişkinin Rolü

Dış mekân oyunlarında yetişkinin rolüne dair çok az araştırma olmasına rağmen Hutt(1989;81)' e göre çocuklar ve çalışanlar arasında dış mekânda iç mekânda ki durumlarda ne yapılması gerektiğine dair örtük bir anlaşma var gibidir (akt. Tovey, 2007). Yapılan araştırmalarda, iç mekândaki yetişkin rolünün genellikle etkileşimsel olduğunu, dış mekândaki rolün ise çoğunlukla gözlemci olmak olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuklar dış mekânda serbest aktivite yapıyor gibi görünse de, yetişkinlerin dış mekânda kullandığı “Dikkatli ol, onu yapma, sıraya gir, ceketini giy, çimlerde oynama.” gibi negatif cümleler kapalı bir mesaj vermektedir (Tovey, 2007).

Dış mekân oyunlarında, bazen, oyunun devam edebilmesi için öğretmenlerin rolü önem taşımaktadır. Trawick Smith (1998b), yetişkinlerin rolleri duyurmak, uzlaşmayı kontrol etmek, olayları açıklığa kavuşturmak gibi bazı uzlaştırma yöntemlerini kullanması gerektiğini söylemektedir (Tovey, 2007).

- *Bruce(1987) ise yetişkinlerin gözlem yapma, destekleme ve oyunu genişletme gibi rollerinin olduğunu vurgulamıştır. Gözlem yapma, teorileri kullanarak ve araştırma yaparak yetişkin ve çocuk arasında bilgilendirme yapmak için ortaya konan yerinde ve yansıtıcı anlayış anlamına gelmektedir. Destekleme, çocuğun olduğu yerde ve çocuğun ne yapabildiği ile başlar. Genişletme ise fiziksel materyallerde yardım etme, alan oluşturma, zaman verme, oyun fikri hakkında dialog kurma ve tartışma ortamı yaratma veya bir çocuğun diğer çocukların oyununa girebilmesi hakkında stratejiler vererek yardımda bulunmaktır. Genişletme aynı zamanda hassasiyet içerir, uyarıcı materyaller sağlama ve çocuğun kendiliğinden öğrenmesini teşvik etmeyi kapsar (Bruce, 1997:97; akt. Tovey, 2007, ss. 144-145).*

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde dış mekânda oyuna yönelik ulusal ve uluslar arası yapılan çalışmalara yer verilmiştir. Türkiye’de ve farklı ülkelerde dış mekânda oyun ile ilgili yapılan bu çalışmalar kronolojik olarak yeniden eskiye doğru sıralanmıştır.

2.1. Türkiye’de Dış Mekânda Oyun İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Ülkemizde okul öncesi dönemdeki çocukların dış mekân oyunları ile ilgili sınırlı sayıda araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalardan biri Ay Yalçın (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çalışmada, Finlandiya ve Türkiye’deki okul öncesi öğretmenlerinin ve ailelerin dış mekânda oyun ve ideal dış mekân çevresi hakkındaki inançları incelenmiş ve öğretmenlerin dış mekânda oyun uygulamaları gözlemlenmiştir. Araştırmaya 7 Türk okul öncesi öğretmeni, 7 Türk aile, 7 Fin okul öncesi öğretmeni ve 7 Fin aile katılmıştır. Aileler ve öğretmenlerle yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış ve öğretmenlerin dış mekânda oyun uygulamaları gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda, Fin ve Türk aile ve öğretmenlerin, dış mekânda oyun oynamanın çocukların gelişimi ve öğrenmesi için önemli olduğu yönündeki düşüncelerine ulaşılmıştır. Fakat Fin ve Türk ailelerin dış mekânda oyun oynama ile ilgili düşünceleri farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Türk aileler, kış mevsiminde çocukları dış mekânda oyun oynarken sağlıklarıyla ilgili endişe duyarken, Fin aileler mevsimin ve hava şartlarının onlar için endişe yaratmadığını dile getirmiştir. Fin ve Türk öğretmenler de dış mekânda oyuna engel olan faktörler üzerinde farklı düşünmektedirler. Türk öğretmenler, dış mekânda oyun oynamayı engelleyen faktörleri ailelerin endişeleri, hava şartları, yetersiz ve uygun olmayan dış mekân materyal ve donanımları olarak belirtirken; Fin öğretmenler, çocukların dış mekânda oyun oynamasını engelleyen faktör olmadığını belirtmiştir.

Dış mekânda oyun ile ilgili yapılan diğer bir çalışma, Cevher Kalburan (2014) tarafından yapılan “Okul öncesi dönem çocuklarının dış mekânda oyun fırsatları ve ebeveyn görüşleri” adlı çalışmasıdır. Çalışmada, Denizli ilindeki okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların dış mekânda oyun oynama fırsatları ve ebeveynlerin bu konudaki görüşleri incelenmiştir. Araştırmaya 398 ebeveyn katılmış, araştırma sonucunda, çocukların çoğunlukla günde bir defa dış mekânda oyun oynadıkları; oyun alanı olarak çocuk parkı ve evin/apartmanın bahçesinin tercih edildiği; dış mekânda oyun sırasında çocukların yetişkin veya büyük kardeş

tarafından gözlemlendiği saptanmıştır. Trafik, kötü niyetli yabancılar, kaçırılma ve yaralanma tehlikeleri ebeveynlerin dış mekânda oyun ile ilgili kaygılanma nedenlerini oluşturmaktadır. Ebeveynlerin çeşitli seçenekler içeren çocuk parkı ve yeşil alanların yaygınlaştırılması ve çocukların oyun ortamlarında güvenliğinin artırılmasına yönelik beklentilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Güner Alpaslan ve Tantekin Erden (2014) tarafından yapılan, özel anaokulunda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyuna karşı tutumları ve dış mekân oyun uygulamalarının karşılaştırıldığı çalışmada, katılımcıların dış mekâna oyuna karşı olumlu tutuma sahip oldukları ve dış mekânda oyunun çocukların gelişimlerine yarar sağladığı düşüncesine sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar, dış mekân oyunlarında okul yönetiminin ve ailelerin beklentilerine değer verdiklerini ve okul programının uygulamalarını etkilediklerini belirtmişlerdir. Soğuk hava şartlarının da dış mekânda oyun oynamayı engellediği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin dış mekânda öğretmen merkezli oyun etkinliklerine daha fazla ağırlık verdiği bulgusuna ulaşılmıştır.

Alat, Akgümüş ve Cavalı tarafından 2012 yılında okul öncesi öğretmenlerinin açık hava etkinlikleri ile ilgili düşünce, tutum ve uygulamalarını ortaya koymayı amaçladıkları çalışma sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin açık hava etkinliklerine karşı olumlu düşünce ve tutuma sahip oldukları fakat okulların fiziksel şartlarının yetersizliği, okul bahçelerinde yeteri kadar güvenlik tedbiri alınmaması, sınıfların kalabalık olması, çocukların hastalanacaklarına dair kaygılar, velilerin olumsuz tepkileri gibi nedenlerle uygulamalarında yeteri kadar açık hava etkinliklerine yer veremedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

2.2. Farklı Ülkelerde Dış Mekânda Oyun İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Farklı ülkelerde yapılan okul öncesi dönemdeki çocukların dış mekân oyunlarına ilişkin çalışmalara bakıldığında çeşitli türlerde çalışmalar görülmektedir.

2.2.1. Dış Mekân Oyunları Hakkında Öğretmen Görüşleri İle İlgili Yapılan Çalışmalar

Okul öncesi öğretmenlerinin dış mekân oyunları hakkındaki görüş ve uygulamalarını inceleyen McClintic ve Petty (2015), çalışmasında 10 öğretmen ve 1 yönetici ile nitel durum çalışması yapılmıştır. Çalışmada, görüşme ve gözlemler yapılmış, fotoğraflar

çekilmiş ve öğretmenlerin günlük yazılarından yararlanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin iç mekânı öğrenme mekânı olarak görürken dış mekânın yararlarını ve öğrenme potansiyellerini anlamadan yoksun oldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlerin dış mekân oyunlarının küçük çocukların gelişimleri için önemli olduğuna inandıkları fakat dış mekânda oyun hakkında az bilgiye sahip oldukları saptanmıştır.

Öğretmenlerle yapılan diğer bir çalışma, Dymont ve Coleman'ın 2012 yılında yaptıkları "Fiziksel aktivite fırsatlarının kesişmesi ve dış mekânda oyun sırasında okul öncesi eğitimcilerinin rolü" adlı çalışmadır. Avustralya'da dört farklı anaokulundaki on altı okul öncesi öğretmeni ile çalışılmıştır. Çalışma kapsamında, oyun alanında 50 dakikalık gözlemler yapılmış, okul öncesi dönemdeki çocukların fiziksel aktivite yoğunlukları ve öğretmenin rolü kaydedilmiştir. Ayrıca öğretmenlerin öğrencilerin fiziksel aktivite seviyeleri hakkındaki algıları ve dış mekânda oyun zamanındaki rolleri ile ilgili gözlemler yapılmıştır. Yapılan gözlemler sonucunda, gözlemlerin hemen hemen yarısında çocukların hareketsiz fiziksel aktiviteler yaptıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca bu aktivitelerin çoğunlukla öğrenci merkezli olduğu gözlemlenmiştir. Görüşmeler sonucunda öğretmenlerin çocukların yeterli miktarda fiziksel aktivite yaptıkları algısına sahip oldukları görüşü ortaya çıkmıştır. Araştırma sonucunda ise eğitimcilerin çocuklara daha fazla fiziksel aktivite fırsatları sunmaları gerektiği kanısına varılmıştır.

Sandra ve Renick (2009)'in okul öncesi öğretmenlerinin dış mekân oyunları hakkındaki görüş ve uygulamalarının incelendiği doktora tez çalışmasında, Teksas'ta on okul öncesi öğretmeni ile yüz yüze görüşmeler yapılmış, öğretmenler dış mekânda oyun ortamı ile ilgili inançlarını, algılarını ve uygulamalarını günlük şeklinde yazmışlardır. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin, dış mekân alanının fiziksel dizaynının, planlamada, hazırlık ve uygulama aşamalarında bazı kısıtlamalara yol açtığını düşündükleri ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin, dış mekânda oyunun küçük yaşlardaki çocukların gelişimi için çok önemli olduğunu bildikleri, fakat dış mekânda oyun ortamı ve dış mekânda oyunu arttırmadaki motivasyon konusunda yetersiz oldukları gözlemlenmiştir.

Dış mekân oyunları hakkında öğretmen görüşlerinin incelendiği diğer bir çalışma Herrington (2008) tarafından gerçekleştirilmiştir. Çocuk bakım merkezlerindeki okul

öncesi eğitimcilerinin dış mekân oyun alanları hakkındaki görüşlerinin araştırıldığı çalışmada, odak grup görüşmeleri ve atölye çalışmaları yapılmıştır. Araştırmaya katılan on bir eğitimcinin verdiği bilgilere göre, çalıştıkları kurumun bitkilerin bulunduğu dış mekân oyun alanına sahip olduğu görülürken, dört katılımcı böyle bir alanlarının bulunmadığını dile getirmiştir. Ayrıca görüşme sonuçlarına göre katılımcıların %79'unun, çocuklar için dış mekân oyun alanında daha fazla duygusal uyaran istediği, %64'ünün daha fazla alan istediği, %57'sinin ise daha ilgi çekici ekipman istediği ortaya çıkmıştır.

Davies'in 1997 yılında okul öncesi öğretmenlerinin dış mekân oyunları ile ilgili görüş ve uygulamalarını incelediği çalışmasında, sekiz okul öncesi öğretmeni ile görüşmeler yapılmış, her öğretmenin sınıfından onar olmak üzere toplamda seksen çocuğun oyunları gözlemlenmiş ve öğretmenlerin planları incelenmiştir. Öğretmenler, çocuklar dikkatli bir şekilde gözetlendiğinde, kendi seçtikleri aktivitelere özgürce öğretmenin müdahalesi olmadan katılabileceklerini düşünmektedirler. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenler dış mekândaki rollerinin gözlem ve izleme olduğunu, yalnızca çocuklar uygunsuz ya da güvenli olmayan bir davranışta bulduklarında müdahale ya da yönlendirme yaptıklarını söylemişlerdir. Öğretmenler dış mekânda oyun oynamanın fiziksel gelişime katkı sağlamanın yanı sıra, iletişim becerilerini, birlikte oyun oynama kabiliyetlerini ve uzlaşma becerilerini geliştirdiğini de dile getirmiştir. Yapılan gözlemler, öğretmenlerin görüşmeler sırasında söylediklerini destekler niteliktedir.

2.2.2. Dış Mekânda Oyun ve Aile İle İlgili Çalışmalar

Çocuğun bakımından birinci derecede sorumlu olan kişilerin okul öncesi eğitim kurumlarındaki dış mekânda oyunun değerinin algısını incelemeyi amaçlayan Jayasuriya (2014), okul öncesi yaşlardaki 78 çocuğun bakımından birinci derecede sorumlu olan kişiler ile dış mekânda oyun zamanı ve çocukların programlarının diğer bileşenleri hakkında anket ve görüşme yapmıştır. Araştırma sonucunda, bu kişilerin, çocukların okul öncesi eğitim kurumlarında günde 96,5 dakika dış mekânda oyun oynamasını istedikleri sonucu ortaya çıkmıştır. Fakat araştırmaya katılanların %60'ı çocuklarının okulda ne kadar süre dış mekânda oyun oynadıklarını bilmediklerini dile getirmiştir. Araştırma sonucunda, çocuğun bakımından birinci derecede sorumlu olan kişilerin okulda dış mekânda oyun oynamayı destekledikleri ortaya çıkmıştır. Fakat bu

kişilerin okul politikalarındaki bilgiden yoksun oldukları, bunun da dış mekânda oyun oynama zamanının artmasına engel olduğu görülmüştür. Çok az sayıda kişinin hava durumunu ve diğer öğrenme aktivitelerini bir engel olarak gördüğü sonucuna ulaşılmıştır.

Amemiya, Hata ve Kikuchi'nin 2013 yılında çocukların dış mekân aktiviteleri, ailesel kısıtlamalar ve ilgili faktörler arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmaları Japonya'nın Tsukuba kentinde yapılmıştır. Çalışma, ortaokul çağındaki 464 çocuk ve 359 aile ile anket kullanılarak yapılmıştır. Araştırma sonuçları, ailesel kısıtlamaların çocukların dış mekân aktivitelerini daha yapılandırılmış ve gözetlenmiş hale getirdiğini, ayrıca katı aile kısıtlamalarının çocukların arkadaşları ile oyun oynamaktan yetişkin eşliğinde oynamaya kadar çocukların dış mekân aktivitelerinin doğasını değiştirdiğini ve oyun alanlarının açık yerel alanlardan kapalı özel alanlara değiştiğini göstermektedir. Ayrıca ailesel kısıtlamaların derecesinin, ailenin çocuk oyun alanlarındaki suç tehlikesini algılanmasından, komşularla sosyal ilişkiden ve çocukların demografik karakterlerinden etkilendiği ortaya çıkmıştır. Çalışma sonucunda, çocukların dış mekân aktivitelerinin gelişmesinde kentsel planlamanın önemli bir role sahip olduğu değerlendirilmiştir.

Aarts, Vries, Oers ve Schuit'in 2012 yılında gerçekleştirdikleri "Çocukların dış mekân oyunlarının mahalle özellikleri" adlı çalışmalarına, yaşları 4 ila 12 arasında değişen çocukların 3651 adet ailesi katılmıştır. Araştırmanın amacı, mahalle gözlemleri aracılığı ile dış mekânda oyun ile ilgili niteliksel ve niceliksel mahalle özelliklerinin belirlenmesidir. Çocukların dış mekânda oyun davranışları ile ilgili anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, ebeveynlerin eğitim seviyesi ile çocukların dış mekânda oyun oynaması arasında negatif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ne formal dış mekân oyun alanlarının varlığının, ne de söz konusu alanların kalitesinin çocukların dış mekânda oyun oynaması ile ilgili olduğu sonucuna varılmıştır. Aksine, kaldırım gibi informal oyun alanlarının, çocukların dış mekânda oyun oynaması ile ilgili olduğu iddia edilmiştir. Ayrıca, trafik güvenliğinin dış mekânda oyun ile ilgili önemli bir özellik olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak, ailenin eğitim düzeyi gibi bireysel faktörlerin dışında, mahalle çevresinde kesin değiştirilebilir özelliklerin, Hollanda'da farklı yaş gruplarındaki erkek ve kız çocukların dış mekânda oyun oynaması ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Alparone ve Pacilli 'nin 2012 yılında çocukların bağımsız hareketliliği: demografik, çevresel ve psikososyal faktörlerin etkileşimi adlı çalışmasında, son 50 yılda Avrupa ve Kuzey Amerika'daki çocukların hareket özgürlüğü ve dış mekânda oyun oynamalarındaki azalmaya dikkat çekilmiştir. Çalışma grubunu 8-10 yaşlarındaki İtalyan çocukların anneleri (313 tane) oluşturmaktadır. Nicel çalışmada annelere demografik, çevresel ve psikososyal faktörleri irdelemek amacı ile anket uygulanmıştır. Yapısal model kullanılarak, çocukların bağımsız hareketliliğine kişisel, çevresel ve psikososyal faktörlerin etkisi araştırılmıştır. Araştırma sonucunda, çocukların bağımsız hareketliliğinde çocuğun yaşı, annenin sosyal tehlike algısı ve dış mekânda pozitif özerklik potansiyeli etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca annenin algısının bağımsız hareketlilikteki diğer demografik, psiko-sosyal ve çevresel değişkenleri etkilediği görülmüştür.

Tandon, Zhou ve Christakis (2012), okul öncesi dönem çocuklarının ebeveyn gözetiminde dış mekânda günlük oyun oynama sıklığını ve ilgili faktörleri incelemiştir. Çalışmaya 8950 çocuk ve ebeveynleri katılmıştır. Çalışmaya katılan annelerin %44'ü, babaların %24 ü çocuklarını günde en az bir kez oyun oynamaları için dış mekâna çıkardıklarını söylemişlerdir. Çocukların ise %51'i aileleri ile birlikte günde en az bir kez dışarıya oyun oynamaya çıktıklarını söylemiştir. Çalışmaya katılan ve okul öncesi eğitim kurumlarına devam etmeyen çocukların %58'i günlük dışarıya çıkmadıklarını söylemişlerdir. Çocukların dışarıya çıkmasının cinsiyet, düzenli oyun arkadaşı, annelerin etnik kökeni, annenin çalışma saatleri, ebeveynlerin egzersiz saatlerinden etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada çocukların televizyon izleme saatleri, ailenin geliri, annenin evlilik medeni durumu, ebeveynlerin yakın çevrenin güvenliği hakkındaki algıları ile çocukların dış mekânda oyun oynamaları arasında bir ilişki bulunmamıştır. Araştırmanın sonucunda, araştırmaya katılan çocukların hemen hemen yarısının ebeveyn gözetiminde günlük olarak dış mekânda oyun oynamadığı saptanmıştır.

Kimbrow ve Schachter (2011) tarafından yapılan çocukların dış mekân oyunlarında çevresel yoksulluk ve annesel korkular isimli çalışmaya Amerika'nın 20 farklı şehrinden 2000 tane 5 yaşında çocuğu olan anne katılmıştır. Araştırmada annelerin 5 yaşındaki çocuklarının dış mekânda oyun oynamasındaki korkuları ile yaşadıkları çevrenin sosyal karakterleri, şehirdeki suç oranları, annenin ruh sağlığı ve sosyal

desteği arasındaki ilişki incelenmiştir. Toplu konutlarda yaşayanlar ve nüfus oranı yoğun olarak Siyahi olan ve yoksulluk içinde yaşayan annelerin korkularının daha yüksek olduğu fakat suç oranlarının korkuda önemli bir belirleyici olmadığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca annelerin dış mekânda oyun ile ilgili korkularının çevresel yoksulluk ile ilişkili olduğu görülmüştür.

Çocukların dış mekân oyunlarında çevresel belirleyiciler adlı çalışmada Aarts, Wendel-Vos, Oers, Goor ve Schuit 2010 yılında farklı yaş gruplarındaki çocukların dış mekânda oyun oynamasının fiziksel ve sosyal ilişkisini araştırmıştır. 2007-2008 eğitim ğretim yılında 42 ilkokuldan 6470 ebeveyne ulaşılmış boylamsal bir çalışma yapılmıştır. 4-6, 7-9 ve 10-12 yaşlarındaki kız ve erkek çocukların fiziksel ve sosyal, ev ve yakın evre özellikleri ile dış mekânda oyun oynama arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma sonucunda ailenin eğitim durumu, ailenin dış mekân oyununa verdiği önem ve çocuğun odasında elektronik eşya olması gibi etmenlerin çocuğun dış mekânda oyun oynamasını etkilediği görülmüştür. Ayrıca yakın çevrenin fiziksel özelliklerinin dış mekânda oyun oynama ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Sonuç olarak yakın çevrenin özelliklerinin farklı yaş gruplarında ve cinsiyette çocukların dış mekânda oyun oynaması ile ilişkili olduğu saptanmıştır.

Bringolf-Isler, Grize, Mader, Ruch, Sennhauser, Braun-Fahrlander ve SCARPOL takımının 2010 yılındaki çalışmalarında çocukların dış mekân oyunlarına sosyo kültürel faktörler, ailelerin öznel algısı ve objektif evre değerlendirmesinin etkisi ve önemi araştırılmıştır. Çalışma 2004-2005 eğitim ğretim yılında İsviçre de 1345 aile (6-7, 9-10 ve 13-14 yaşlarında çocuğu olan) ile anketler uygulanarak boylamsal olarak yürütülmüştür. Araştırma sonucunda ailelerin yaşadığı caddenin yoğunluğu, ebeveynlerin trafik güvenliği hakkındaki endişeleri arttıça çocukların dış mekânda oyun oynama sürelerinin azaldığı görülmüştür. Kız çocuklarının, ergenlerin ve ülkenin Fransızca konuşulan bölgesinde oturan çocukların dış mekânda daha az zaman geçirdiği sonucuna varılmıştır. Ayrıca ergenlerin dış mekânda oyun oynama sürelerinin İsviçreli olmama ve daha küçük yaşta kardeşe sahip olma durumuna göre arttığı görülmüştür. Kısacası, sosyo-kültürel faktörlerin yanı sıra, ailelerin algısı ve çevresel faktörler dış mekânda oyun oynama ile önemli ölçüde ilişkilidir. Bu ilişkiler yaş gruplarına göre farklılıklar göstermektedir.

Little (2010), ebeveynlerin inançları ile çocukların dış mekânda oyun oynarken riskli davranışlara tepkisi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışma Sidney'in farklı bölgelerinde yaşayan 4-5 yaşlarında çocukları olan 38 aile ile yapılmıştır. Ailelere 'Riske karşı tutum (Attitudes towards risk)' anketi uygulanmış, 11 anne ve 1 baba ile ebeveynlerin çocukların risk davranışlarına karşı tutumlarını anlamak için görüşmeler yapılmış ve bu aileler çocukları parkta oyun oynarken gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda ebeveynlerin oyun oynarken çocuklarını gözlemlediği ve parktaki oyuncakları kullanması için desteklediği, nadiren çocukların riskli oyunlarına müdahale ettikleri fakat etkinliği güvenli bir şekilde tamamlayabilmek için tavsiyede buldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ebeveynler çocukların riskli davranışlarına olan tepkilerinin duruma bağlı olduğunu vurgulamışlardır.

Veitch, Salmon ve Ball'ın 2010 yılında bireysel, sosyal ve fiziksel çevresel faktörler ile çocukların okul saatleri dışında dış mekânda oyun oynama sıklıkları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışmaya Avustralya'nın Melbourne kentinden 187 tane 8-9 yaşlarındaki çocuklar ve aileleri katılmıştır. Çocukların fiziksel aktivite seviyeleri hız ölçer ile ölçülmüş, aileler anket doldurmuşlardır. Araştırma sonucunda aileler, arkadaşların varlığı, güvenlik konuları ve uygun çevreye sahip olma ile çocukların dış mekânda aktif serbest oyun oynaması arasında ilişki olduğunu belirtmişlerdir.

Burdette, Whitaker ve Daniels'ın 2004 yılında okul öncesi çocukların fiziksel aktiviteleri ile ebeveynlerin çocukların dış mekânda oyun oynama zamanlarını karşılaştırılmasını amaçladıkları çalışmada, okul öncesi dönemdeki 250 çocuk ve aileleri ile çalışılmıştır. 3 gün boyunca çocukların fiziksel aktiviteleri üç boyutlu hızölçerlerle kaydedilmiştir. Ailelere, çocuklarının bu 3 gün içerisindeki dış mekânda oyun oynama sürelerini öğrenmek için ve daha önceki ay boyunca çocukların dış mekânda oyun oynama sürelerini belirlemek için kontrol listesi verilmiştir. Araştırmaya katılan çocukların yaş ortalaması 44 aydır. Aileler ortalama olarak çocuklarının günde 146 dakika dış mekânda oyun oynadıklarını söylemişlerdir. Sonuç olarak hız ölçerlerden alınan sonuçlar ile çocukların dış mekânda oyun oynama sürelerinin ilişkili olduğu görülmüştür.

2.2.3. Çocukların Oyunlarındaki Değişiklikler İle İlgili Araştırmalar

Yunan okul öncesi öğretmenlerinin ve ailelerinin kendi çocukluklarına göre oyunların değişimi ile ilgili görüşlerinin incelendiği çalışma Doliopoulou ve Rizou (2012)

tarafından yapılmıştır. Çalışmada, öğretmenlerin ve ailelerin çocukların oyunları hakkında ne düşündükleri, muhtemel değişimler, bu değişimlerin çocukların öğrenmelerine ve davranışlarına etkisi ve öğretmenlerin ve ailelerin günümüzde oyundaki bu muhtemel değişimleri nasıl açıkladığı sonuçlarına ulaşılmak hedeflenmiştir. Aileler ve öğretmenler için iki farklı anket hazırlanmış ve uygulanmıştır. Çalışma farklı şehir ve bölgelerden 91 okul öncesi öğretmeni ve 138 okul öncesi dönemde çocuğu olan aile ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin çoğunun çocukların günümüz oyunları hakkında endişe duymadıkları görülürken ebeveynlerin çoğu endişe duyduklarını dile getirmişlerdir. Ayrıca öğretmenlerin %67'si çocukların oyunlarının değişmediğini söylerken ailelerin %93 ü değişimin gerçekleştiğini vurgulamıştır. Fakat öğretmenlerin %84'ü ve ailelerin %91 i çocukların oyun alanlarının ve zamanın değiştiğini söylemiştir. Öğretmenlerin ve ailelerin oyun hakkındaki endişelerine bakıldığında iki grubunda televizyonun oyunların azalışındaki öneminden, günümüz çocuklarının kişiliklerinden, yeni teknolojilerden, yaşam tarzındaki değişimlerden, oyun zamanının ve oyun alanlarının yoksunluğundan bahsettiği görülmüştür. Ayrıca ailelerinin ve öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun özellikle büyük şehirlerde değişen yaşam şartlarından dolayı çocukların oyun zamanlarının azaldığı, oyun alanlarının özellikle dış mekân oyun alanlarının azaldığını, teknolojinin büyük bir yere sahip olduğunu dile getirmişlerdir. Bu sebeple de günümüz çocuklarının daha egosentirik, bencil, anti-sosyal ve agresif olduklarını belirtmişlerdir.

Cleland, Timperio, Salmon, Hume, Baur ve Crawford'un 2010 yılındaki çalışmasında çocukların dış mekânda zaman geçirmesindeki belirleyiciler ile ilgili 5 yıllık boylamsal çalışmada bireysel, sosyal ve fiziksel çevrenin şehirde yaşayan çocukların dış mekânda zaman geçirmelerine etkisi araştırılmıştır. 2001, 2004 ve 2006 yıllarında 421 aile ile görüşülmüştür. Çocukların dış mekânda zaman geçirmesinin zamanla azaldığı görülmüştür. Daha küçük yaşlardaki erkek çocukları için sosyal fırsatlar dış mekânda vakit geçirmek için pozitif belirleyici iken, daha büyük yaşlardaki erkek çocukları için dış mekân eğilimleri belirleyicidir. Ailelerin aktivitelere katılımı da daha küçük yaşlardaki çocukların ve büyük yaşlardaki kız çocuklarının dış mekânda vakit geçirmesi için pozitif belirleyicilerdendir. Fakat okuldan sonra daha büyük yaş erkek ve kız çocuklarının dış mekân oyunlarında aile gözetiminin yokluğu görülmektedir.

Sonuç olarak yapılan çalışmada iç mekân ve dış mekân eğilimleri gibi bireysel ve sosyal imkanlar, aile katılımı, aile gözetimi gibi sosyal faktörlerin çocukların dış mekânda vakit geçirmelerinde belirleyici olduğu bulgusuna varılmıştır.

Veitch, Bagley, Ball ve Salmon'un Avustralya'nın Melbourn şehrinde düşük, orta ve yüksek sosyo ekonomik bölgelerinde bulunan 78 ebeveyn ile 2006 yılında yaptığı çalışmada ebeveynlerin çocukların nerede oynadığı ve niçin oynadığı algısını arttırmak için yapılan çalışmada ekolojik model kullanılarak görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonucunda güvenlik ve sosyal faktörler sosyal temalar olarak bulunurken, park ve oyun alanlarındaki tesisler ve şehir dizaynı faktörleri fiziksel çevre teması olarak bulunmuştur. Çocukların bağımsızlık seviyesinin ve aktif serbest oyun tutumlarının aktif serbest oyunlarını etkilediği görülmüştür.

Clements (2004), Amerika'daki çocukların aktif dış mekân oyunlarına katılmaları ile önceki jenerasyonun aktif dış mekân oyunlarına katılımını karşılaştırmayı amaçlayan çalışmada 830 tane anneye ulaşmıştır. Anneler oyun deneyimlerini çocuklarının oyun deneyimleri ile karşılaştırdığında, günümüz çocuklarının dış mekânda çok daha az oyun oynadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Çocukların dış mekânda oyun oynamalarının azalmasının nedenleri ise televizyon, dijital medya ve suç ve güvenlik hakkındaki endişeler olduğu görülmüştür.

Valentine ve McKendrick'in 1997 yılında Kuzeybatı İngiltere'de ailelerin çocukların güvenliği ve çocukluğun doğasının değişmesi hakkındaki endişelerinin incelendiği çalışmaya yaşları 8-11 arasında değişen çocukların ebeveynleri katılmıştır. Ebeveynlere yerel alanlar, çocukların oyunları, çocukların okula nasıl gittiği, çocukları hakkındaki endişeleri ve biyografik bilgilerden oluşan 75 soruluk bir anket gönderilmiştir. Yaklaşık olarak 400 ebeveyne ulaşılmıştır. 70 aile ile de yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Ailelerin büyük bir çoğunluğu yakın çevrelerinde bulunan yerel etkinliklerin ve çocukların oyun fırsatlarının yetersiz olduğunu söylemiştir. Az sayıda çocuğun dış mekânda oyun oynadığı ve caddelerden ziyade evde kapalı mekânda oynadıkları görülmüştür. Ayrıca, çocukların bağımsız oyuna erişimini etkileyen en önemli etmenin oyun etkinlikleri için gerekli olan yerel mekânların azlığı olmadığı, ailelerin çocuklarının güvenliği ile ilgili endişeleri ve çocukluğun doğasının değişmesi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

2.2.4. Dış Mekân Oyun Alanları İle İlgili Çalışmalar

Farklı ülkelerde dış mekân oyun alanları ile ilgili çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalardan biri Niehues, Bundy, Broom, Tranter, Ragen ve Engelen tarafından 2013 yılında gerçekleştirilmiştir. Dış mekânda serbest oyunda risk algısının yeniden çerçevesi adlı çalışmada, yenilikçi çocuk merkezli oyun alanlarının sürdürülebilirliğinin artması için yetişkinlerin risk algısını değiştirmek amaçlanmıştır. Çalışma nitel bir çalışma olup, veri toplama araçları olarak video kayıtlar, kısa katılımcı değerlendirmeleri ve alan notları kullanılmıştır. Araştırma sonucunda eğitimcilerin ve ailelerin risk algısını paylaşmak için fırsatlardan yararlanmaları gerektiği ve sağlık, mutluluk ve dirençlilik gibi çocuklar için ortak amaçları başarmak için çocukların dış mekânda serbest oyun oynayabilmesi için gerekli olan maliyet ve yararları tartışmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Stanley (2011), okul toplumunda dış mekânda oyunun yeri adlı durum çalışmasında iki yıl boyunca öğrenciler, öğretmenler, ebeveynler ve yöneticilerle görüşmeler yapılmış, alan notları alınmış, çocuklar oyun oynarken video kayıtları yapılmıştır. Araştırma sonucunda ilköğretim yılları boyunca ormanda oyun oynayan çocukların daha dinamik, yaratıcı kültüre sahip oldukları görülmüştür. Ormanı öğrenme alanı ve oyun alanı olarak kullanmanın çocukların bağlantı kurmalarını ve oyun alanına uyumunu arttırdığı görülmüştür.

Grigsby-Toussaint, Chi ve Fiese nin 2011 yılında yakın çevrenin yeşilliği ve okul öncesi çocukların dış mekânda fiziksel aktiviteleri ile ilgili yapılan çalışmada yakın çevrede yeşil alanların bulunmasının çocukların dış mekânda oyun oynama sürelerini yaklaşık olarak 3 dakika arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Yakın çevrede yeşil alanların bulunmasının fiziksel aktivite davranışlarını etkilediği saptanmıştır. Fakat okul öncesi dönemdeki çocuklar için aile katılımının fiziksel aktivite seviyesini arttırmada daha önemli bir role sahip olduğu görülmektedir.

Cardon ve arkadaşlarının (2008) teneffüs zamanlarında çocukların fiziksel aktivitelerine okul oyun alan faktörlerinin katkısının incelendiği çalışmaya rastgele seçilmiş 39 anaokulundan 5 yaşındaki 415 erkek 368 kız katılmıştır. Teneffüs zamanları boyunca gözlemler yapılmış ve pedometre ile oyun esnasında adımlar hesaplanmıştır. Teneffüs süresi boyunca erkeklerin kızlardan daha fazla adım attıkları görülmüştür. Kız öğrencilerin öğretmen gözetiminin daha az olduğu durumlarda daha

fazla adım attıkları görülmüştür. Sonuç olarak okul öncesi dönemdeki çocukların dış mekânda oyun oynama sırasındaki fiziksel aktivitelerinin oyun alanı faktörleri ile ilişkili olduğu gözlemlenmiştir.

Handy, Cao ve Mokhtarian (2008) yakın çevre dizaynı ve çocukların dış mekânda oyun oynaması ile ilgili Kuzey Californiya'da yapmış olduğu çalışmaya 2003 yılında ki ankete katılan kişiler arasından rastgele seçilmiş sekiz kişi seçilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yakın çevre dizaynı ile dış mekânda oyun oynama arasında ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Daha düşük suç ve komşular arasındaki iletişimin artması ailelerin güvenlik ile ilgili algılarını arttırdığından dış mekânda oyun oynamayı etkilediği görülmüştür.

Dowdell, Gray ve Malone, 2011 yılında çocukların dış mekânda oyun oynamalarına doğanın etkisinin incelendiği çalışmaya yaşları 2 ile 6 arasında değişen 12 çocuk katılmıştır. 12 hafta boyunca katılımcılar odak gözlemlerle gözlenmiş, görüşmeler yapılmış ve alan notları tutulmuştur. Araştırma sonucunda doğal çevrenin çocukların yaratıcı oyununu desteklediği, çocukların pozitif ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olduğu, çevrenin öğrenme merkezi haline geldiği görülmüştür. Dış mekânların daha etkili kullanımı için okul öncesi eğitim kurumlarının daha fazla doğal çevreye sahip olması gerektiği ve öğretmenlerin çocukların doğa ile ilişki geliştirmesini desteklemesi gerektiğini dile getirilmiştir.

Veitch, Salmon ve Ball' in 2007 yılında çocukların aktif serbest oyun oynamak için yakın çevrelerindeki alanlara ulaşmasının ve bunların yaş, cinsiyet ve sosyo ekonomik statü yönünden nasıl değişkenlik gösterdiğini incelemeyi amaçlayan çalışmalarında Melbourne'un farklı bölgelerinde bulunan 5 farklı ilkokuldan yaşları 8-12 arasında değişen öğrencilerle çalışılmıştır. Düşük sosyo ekonomik bölgelerde, şehre uzak yerlerde yaşayan çocukların, orta ve üst sosyo ekonomik bölgelerinde şehir merkezinde yaşayan çocuklara göre yerel parklara ulaşması için daha uzun mesafe seyahat etmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin %32'si evlerinden en fazla 100 metre bağımsız hareket etme alanına sahip olduklarını belirtmiştir. Sonuç olarak, bazı çocukların serbest aktif oyun oynamaları, yakın çevrelerinde park olmadığı için ve kısıtlı bağımsız harekete sahip oldukları için sınırlıdır

Fjortoft'un 2001 yılında doğal çevrenin çocuklar için oyun alanı olarak kullanılması: dış mekân oyun aktivitelerinin okul öncesi dönem çocuklarına etkisinin incelendiği çalışma Norveç'in Telemark kentinde yapılmıştır. Deney grubunda bulunan 46 çocuk aynı okul içerisinde seçilmiş, okulun yanındaki ormanda yıl boyunca her gün 1-2 saat serbest oyun ve çok yönlü aktiviteler yapmıştır. Kontrol grubunda bulunan 29 çocuk iki farklı okuldan seçilmiştir. Bu okullar şehir merkezine uzaktır. Kontrol grubunda bulunan çocuklar günde 1-2 saat okulun dış mekân oyun alanında oyunlar oynamış ve çok nadiren doğal alanları ziyaret etmişlerdir. Her iki oyun alanında aynı oyun materyalleri bulunmaktadır. Süreç 9 ay sürmüştür. Her iki grupta EUROFIT testine tabii tutulmuştur. Ön test çalışmasında kontrol grubundaki çocukların test sonuçlarının deney grubu çocuklardan daha yüksek olmasına karşın, son test çalışmasında deney grubundaki çocukların sonuçlarının daha yüksek çıktığı görülmüştür. Araştırma sonucunda doğal çevrede yapılan çok yönlü oyun aktiviteleri ile çocukların motor gelişimleri, özellikle denge ve koordinasyon becerileri, arasında ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Tandy 1999 yılında Avustralya'nın Newcastle şehrinde bulunan 3 ilkokuldan 421 çocuk ve 165 aile ile doğa ve çocukların oyun yerleri hakkında çalışma yapmıştır. Çalışmada çocuklar ve aileleri için olmak üzere iki farklı anket kullanılmıştır. Ayrıca anketlerden sonra çocuklardan güneşli bir günde ne yapmak istediklerine dair bir resim çizmeleri ve hikaye oluşturmaları istenmiştir. Araştırma sonucunda günümüz çocuklarının daha fazla bisiklet gibi bireysel taşıma araçlarına sahip olmasına rağmen daha az oyun alanlarına sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca bilgisayar oyunları ve ailelerin çocukların nerede oynayacaklarına dair kısıtlamaları da dışarıya çıkmayı engellemektedir. Yapılan anket sonuçlarına göre çocukların evde oyun oynamayı tercih ettikleri görülmüştür. Fakat çocukların anlattıkları hikayeler ve çizdikleri resimler analiz edildiğinde eğer çocuklara şans verilirse, çocukların büyük bir çoğunluğunun dış mekânda oyun oynamayı tercih edeceği görülmüştür. Araştırma sonucunda çocukların oyun alanı seçimlerinin ailelerinin kısıtlamalarından etkilendiği sonucuna varılmıştır.

Hart ve Sheehan'ın 1986 yılında okul öncesi dönem çocuklarının dış mekândaki sosyal, bilişsel ve fiziksel oyun davranışlarına geleneksel ve çağdaş oyun alanlarının etkisinin incelendiği çalışmaya okul öncesi dönemdeki 20 erkek 20 kız çocuğu

katılmıştır. 7 hafta boyunca her gün 30 dakikalık periyotlarla çocuklar çağdaş ve geleneksel oyun parkında oynamışlar oyun davranışları gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda çağdaş oyun alanlarının fiziksel oyun aktivitelerini daha az desteklediği görülmüştür. Fakat çocukların sözel etkileşim, sosyal oyun ve bilişsel oyun davranışları arasında iki farklı oyun alanında çok az farklılık olduğu bulgusuna rastlanmıştır.

2.2.5. Dış Mekânda Oyun ve Gelişim İle İlgili Çalışmalar

Dış mekânda oyun ve gelişim ile ilgili yapılan çalışmalardan biri Stone ve Faulkner (2014), tarafından, çocukların dış mekânda oyun oynama süreleri ile hafta içi, hafta sonu, okuldan sonra yaptıkları fiziksel aktiviteler, hareketsiz davranışları ve kiloları arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya 856 çocuk katılmıştır, yaş ortalamaları 11 dir. Fiziksel aktiviteler ve hareketsiz davranışlar hızölçer ile ölçülmüş, dış mekânda oyun süreleri ise ailelere sorulmuştur. Araştırma sonucunda araştırmaya katılan çocukların %55.1'i günde 1 saatten az, %37.2'si günde 1-2 saat, %7.7'si ise 2 saatten fazla dış mekânda oyun oynamaktadır. Dış mekânda günde 1 saatten az oyun oynayan erkek çocuklarının obeziteye daha eğilimli oldukları ve fiziksel aktivite seviyelerin normal kilodaki çocuklardan daha düşük olduğu görülmüştür. Sonuç olarak çocukları dış mekânda oyun oynamaya teşvik etmek, fiziksel aktiviteyi artırıcı, hareketsiz davranışları azaltıcı ve fazla kilo alınımını önleyici (özellikle erkek çocuklar için) etkili bir yöntem olabileceği öngörülmüştür.

Alhassan, Sırdar ve Robinson'un 2007 yılında Latin okul öncesi çocuklarının dış mekânda oyun oynama zamanlarının artmasının fiziksel aktiviteye olan etkisinin incelendiği deneysel çalışmaya yaşları 3.5 ile 4 yaş arasında değişen düşük gelir düzeyine sahip 17'si kontrol grubunda 15'i deney grubunda olmak üzere toplamda 32 Latin okul öncesi çocuğu katılmıştır. Deney grubunun 2 gün boyunca 30'ar dakikalık 2 kez ekstra dış mekânda oyun serbest oyun oynanması sağlanmıştır. Kontrol grubu normal aktivitelerine devam etmiştir. Gruplar arasındaki fiziksel aktivite değişkenleri Wilcoxon rank-sum testi ile ölçülmüştür. Ölçme sonuçlarına göre gruplar arasında istatistiksel olarak herhangi bir fark bulunmamıştır. Araştırma sonunda okul öncesi dönem çocuklarının dış mekânda serbest oyun oynama zamanlarının arttırılmasının fiziksel aktivite seviyesini önemli ölçüde arttırmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kimbro, Brooks-Gunn ve McLanahan'ın kentsel alanlarda yaşayan küçük çocuklarla yaptığı çalışmalarında (2011) yaşanan çevrenin özellikleri, kilo, dış mekânda oyun ve televizyon izleme arasındaki ilişki incelenmiştir. Amerika da yapılan çalışmaya 1811 kişi katılmıştır. Araştırma sonucunda dış mekânda oyun oynama saatleri ile vücut kütle indeksi arasında negatif bir ilişki olduğu ve televizyon izleme saatleri ile vücut kütle indeksi arasında pozitif bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca dış mekânda oyun oynama oranı ile televizyon izleme saatleri vücut kütle indeksinin önemli belirleyicileridir. Yakın çevrenin etkililiği ile ilgili annelerin yüksek algıya sahip olmasının, dış mekânda oyun oynama saatlerini arttırdığı, televizyon izleme saatlerini azalttığı ve park ve oyun alanlarındaki gezileri arttırdığı ortaya çıkmıştır. Beklentilerin aksine, toplu konutlarda yaşayan çocukların diğer çocuklara göre dış mekânda daha fazla oyun oynadığı ve daha fazla televizyon izlediği bulgusuna ulaşılmıştır.

2.2.6. Dış Mekânda Oyun İle İlgili Öğretmen ve Ailelerle Yapılan Çalışmalar

Dış mekânda oyun ile ilgili öğretmenlerle yapılan ve ailelerle yapılan çalışmaların yanı sıra öğretmen ve ailelerle birlikte yapılan bir çalışma Kod ve Jerman (2013) tarafından, Sloven anaokullarında dış mekânda oyun ve öğrenme koşullarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya 21 Sloven kasabasında bulunan 140 okul öncesi öğretmeni ve 264 ebeveyn katılmıştır. Veriler, dış mekânda oyun oynama zamanı, çocukların dış mekân aktiviteleri, dış mekânda oyun ve öğrenmedeki engeller, ailelerin dış mekânda oyun ve öğrenmeye güvenlik yönünden bakış açılarını kapsayan anket soruları ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda Sloven çocukların ılık havalarda zamanlarının %23 'ünü okulda dış mekânda geçirdikleri, soğuk havalarda ise %13 ünü dışarıda geçirdikleri, genellikle ılık havalarda haftada 3 saatlerini doğal çevrede geçirdikleri ve haftada 1.5 saatlerini de soğuk havalarda geçirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sorularından çocukların doğada ya da oyun alanında ki aktivitelere verilen yanıtlara göre dış mekânın etkili olarak kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ailelerinin görüşlerinin dış mekânda oyun ve öğrenmeye karşı olumlu olduğu sonucuna varılmıştır. Araştırmaya katılan ailelerin ve öğretmenlerin çoğunun Sloven okullarında doğal ortamda oyun ve öğrenmeye daha fazla dikkat edilmesi konusundaki görüşlerini paylaştıkları görülmüştür.

2.2.7. Dış Mekânda Oyun İle İlgili Çocuklarla Yapılan Çalışmalar

Dış mekânda oyun ile ilgili çocuklarla yapılan çeşitli ülkelerde çalışmalar bulunmaktadır. Bunlardan biri Hirose, Koda ve Minami tarafından 2012 yılında Japonya'da yapılan bir çalışmadır. Japon anaokullarının günlük yaşantısında çocukların iç mekân ve dış mekân oyunları arasındaki benzerlik adlı çalışmaya 18 tane 3 yaş 20 tane 5 yaş grubu çocukları katılmıştır. Bu çocukların oyun davranışları gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda çocukların oyun ortamlarını göz önünde bulundurmadan sabit bir oyun davranışından söz edilemeyeceği, oyunların ortama göre farklılaştığı ortaya çıkmıştır. 3 yaş grubunun oyunlarında ortama göre nesneye ilginin farklılaştığı, 5 yaş grubunda ise ortama göre topluma katılımın değiştiği gözlemlenmiştir. Ayrıca her iki yaş grubunda da dış mekân ortamında çevre ile ilişkinin arttığı görülmüştür. Cinsiyete göre bir farklılık bulunamamıştır.

Brockman, Jago ve Fox 'un çocukların aktif oyunları ile ilgili 2011 yılında yaptığı çalışmaya İngiltere'nin Bristol kentinden 10-11 yaşlarında 77 çocuk katılmıştır. Çocukların aktif oyunlarına katılmasını motive eden faktörler, çocukların aktif oyuna katılmasını kısıtlayan faktörler ve çocukların aktif oyuna katılmasını kolaylaştıran faktörler odak grup görüşmeleri ile belirlenmiştir. Araştırma sonucunda çocuklar aktif oyunu eğlenceli, sıkılmayı engelleyen, fiziksel ve bilişsel sağlık için yararlı, yetişkin kontrolünden, kurallardan uzak olduğu için sevdiklerini söylemişlerdir. Yağmurlu havalar ve oyun alanlarındaki daha büyük yaşlardaki çocuklardan korkma ise çocukların aktif oyunlarını engelleyen faktörler olarak saptanmıştır. Ayrıca, çocukların yakın çevrelerinde çıkmaz sokak ve yeşil alanların bulunmasının aktif oyuna katkıda bulunduğu sonucu elde edilmiştir.

Holmes ve Procaccino 2009 yılında okul öncesi çocukların dış mekânda oyun tercihlerini incelediği çalışmaya 20 kız 20 erkek Avrupalı ve Amerikalı 3-4 yaş çocukları katılmıştır. Çocukların dış mekân oyunları bir öğretim yılı boyunca haftada 3 kez 20'şer dakika gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda cinsiyetin çocukların oyun tercihlerini etkilediği görülmüştür. Erkek çocuklarının jimnastik, kayma gibi oyunları tercih ettiği görülürken kız çocuklarının daha çok kumda oyun oynadıkları gözlemlenmiştir.

Mcomber'in 2006 yılında okul öncesi dönem çocuklarının dış mekânda oyun davranışları ve algılarının incelendiği yüksek lisans tez çalışmasında 16 tane okul

öncesi dönemdeki çocuk ile çalışılmıştır. Gözlemlerle, her çocuğun oyun davranışları 10 saniyelik aralıklarla kodlanmıştır. Yarı yapılandırılmış mülakatlar ile çocukların cinsiyet algısına bakılmıştır. Araştırma sonucunda erkek ve kızların oyun seviyeleri ve çeşitleri, oyun aktiviteleri ve materyal seçimlerinin farklı olduğu görülmüştür. Kızların en çok bisiklet sürdüğü erkeklerin ise top ile ilgili oyunlar oynadığı görülmüştür. Ayrıca çocuklardan alınan cevaplara göre, itfaiyeci şapkasının erkek oyuncağı olduğu ve oyuncak bebek ve bebek arabasının kız oyuncağı olduğu algısına erişilmiştir. Çocukların aktivite, oyuncak ve grup seçimlerinde medya, öğretmenler, aileler, akranlar ve kardeşlerin etkisi olduğu söylenmektedir.

2.3. İlgili Araştırmalar Özet

İlgili alanyazın tarandığında dış mekân oyun alanları ve dış mekânda öğrenmeye yönelik ülkemizde farklı çalışmalar yer almasına rağmen, okul öncesi dönemdeki çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin kısıtlı sayıda çalışma olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalar sonucunda öğretmenlerin ve ailelerin çocukların dış mekânda oyun oynamasını destekledikleri fakat dış mekânda oyun oynamayı engelleyen faktörlerin olduğunu düşündükleri görülmektedir. (Alat, Akgümüş ve Cavalı, 2012; Cevher Kalburan, 2014; Güner Alpaslan ve Tantekin Erden, 2014; Ay Yalçın, 2015)

Farklı ülkelerde yapılan çalışmalar incelendiğinde ise çocukların dış mekânda oyun oynamalarına yönelik çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Çeşitli ülkelerde yapılan çalışmalarda çocukların oyunlarındaki değişime dikkat çekilmiştir. (Valentine ve McKendrick, 1997; Clements, 2004; Veitch, Bagley, Ball ve Salmon, 2006; Cleland, Timperio, Salmon, Hume, Baur ve Crawford, 2010; Doliopoulou ve Rizou, 2012)

Okul öncesi dönemdeki çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin yapılan çalışmaların bazılarında okul öncesi öğretmenleri ile çalışılırken (Davies, 1997; Herrington, 2008; Sandra ve Renick, 2009; Dymont ve Coleman, 2012; McClintic ve Petty, 2015), bazılarında ailelerle (Burdette, Whitaker ve Daniels, 2004; Veitch, Salmon ve Ball, 2010; Little, 2010; Bringolf-Isler, Grize, Mader, Ruch, Sennhauser ve Braun-Fahrlander, 2010; Aarts, Wendel-Vos, Oers, Goor ve Schuit, 2010; Kimbro ve Schachter, 2011; Tandon, Zhou ve Christakis, 2012; Alparone ve Pacilli, 2012; Aarts, Vries, Oers ve Schuit, 2012; Amemiya, Hata ve Kikuchi, 2013; Jayasuriya, 2014), bazılarında ise çocuklarla (Mcomber, 2006; Holmes ve

Procaccino, 2009; Brockman, Jago ve Fox, 2011, Hirose, Koda ve Minami, 2012) çalışılmıştır.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, veri toplama süreci, verilerin analizinde yürütülen işlemler ve geçerlik – güvenirlik ile ilgili açıklamalar ele alınmıştır.

3.1.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel bir durum çalışmasıdır. Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği bir araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Durum araştırması ise güncel bir olguyu kendi yaşam çerçevesi içinde çalışan, olgu ve içerisinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların kesin hatları ile belirgin olmadığı ve birden fazla kanıtın veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan, görgül bir araştırma yöntemidir (Yin, 1984; akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Araştırmanın amacına uygun sorulara yanıt bulabilmek için nitel araştırma deseninde kullanılan gözlem ve görüşme tekniklerinden faydalanılmıştır.

3.2. Araştırma Grubu

Araştırma grubu seçilirken amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanımaktadır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013).

Maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ise evrende incelenen problemle ilgili olarak kendi içinde benzeşik farklı durumların belirlenerek çalışmanın bu durumlar üzerinde yapılmasının amaçlandığı örneklem çeşididir (Büyüköztürk, vd., 2013). Bu sebeple, bu araştırma için örneklem seçerken 3 farklı kurum türü tercih edilmiş, özel anaokulu, bağımsız anaokulu ve ilkokul bünyesinde yer alan anasınıflarında bulunan öğretmenlerle çalışmak hedeflenmiştir.

Araştırma grubunu, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Yenimahalle ve Çankaya ilçe merkezlerinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bir bağımsız anaokulu, bir ilkokul ve bir özel anaokulunda bulunan okul öncesi öğretmenleri

oluşturmaktadır. Çalışma, bu okullarda bulunan toplam 15 öğretmen ile gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte, özel anaokulunda bulunan 5 yaş sınıftaki 2 okul öncesi öğretmeni ile de pilot uygulama yapılmıştır.

Özel anaokulunda bulunan üç sınıftaki öğretmenler partnerli çalışmaktadırlar. Bu sebeple toplamda 12 farklı sınıf ile çalışılmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenler ile 2016 yılı Ocak ve Şubat aylarında görüşmeler yapılmıştır. Öğretmenlerin dış mekân oyun uygulamalarının 2016 yılı Mart ve Nisan ayları boyunca gözlemlenmesi planlanmış; fakat hava şartları ve öğretmenlerin programlarının yoğunluğu gibi sebeplerle gözlemler Mayıs ayında tamamlanmıştır. Öğretmenler, araştırmacı tarafından geliştirilen dış mekânda oyun çizelgesini Mart ve Nisan ayları boyunca doldurmuşlardır. Araştırmacı, öğretmenlere gözlem süreci boyunca, dış mekânda oyun çizelgesi hakkında hatırlatmalarda bulunmuş, öğretmenlerin çizelge hakkındaki soruları yanıtlanmaya çalışılmıştır.

Tablo 1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

ÖĞRETMEN KODLARI	YAŞ	MESLEKİ TECRÜBE	MEZUN OLUNAN BÖLÜM	ÖĞRENİM DURUMU	ÇALIŞILAN YAŞ GRUBU
BAÖ1	48	29	Okul Öncesi Öğretmenliği	Yüksek okul	3 yaş
BAÖ2	34	10	Okul Öncesi Öğretmenliği	Lisans	4 yaş
BAÖ3	43	21	Çocuk Gelişimi	Lisans	4 yaş
BAÖ4	45	22	Çocuk Gelişimi	Lisans	5 yaş
BAÖ5	52	26	Çocuk Gelişimi	Lisans	5 yaş
İÖÖ1	49	18	Çocuk Gelişimi	Lisans	4-5 yaş
İÖÖ2	47	24	Okul Öncesi Öğretmenliği	Lisans Tamamlama	5-6 yaş
İÖÖ3	45	25	Çocuk Gelişimi	Lisans	4-5 yaş
İÖÖ4	50	30	Çocuk Gelişimi	Lisans Tamamlama	5-6 yaş
ÖÖÖ1	26	3	Okul Öncesi Öğretmenliği	Lisans	3 yaş
ÖÖÖ2	24	6	Çocuk Gelişimi	Lise	3 yaş
ÖÖÖ3	33	10	Okul Öncesi Öğretmenliği	Lisans	4 yaş
ÖÖÖ4	22	5	Çocuk Gelişimi	Lise	4 yaş
ÖÖÖ5	27	3	Çocuk Gelişimi	Lisans	5 yaş
ÖÖÖ6	26	4	Okul Öncesi Öğretmenliği	Lisans	5 yaş

Bağımsız anaokulunda 3 yaş grubunda görev yapan BAÖ1 kodlu öğretmen 48 yaşında, 29 yıllık mesleki tecrübeye sahip olup okul öncesi öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur. Öğrenim durumu yüksek okuldur. Bağımsız anaokulunda 4 yaş grubunda görev yapan BAÖ2 kodlu öğretmen 34 yaşında, 10 yıllık mesleki tecrübeye sahip olup, okul öncesi öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur. Öğrenim durumu lisanslıdır. Bağımsız anaokulunda 4 yaş grubunda görev yapan BAÖ3 kodlu öğretmen 43 yaşında, 21 yıllık mesleki tecrübeye sahiptir. Çocuk gelişimi bölümünden mezun

olmuştur ve öğrenim durumu lisanstır. BAÖ4 kodlu öğretmen 5 yaş grubunda görev yapmaktadır. 45 yaşında, 22 yıllık mesleki tecrübeye sahip olan BAÖ4 kodlu öğretmen çocuk gelişimi bölümünden mezun olmuştur ve öğrenim durumu lisanstır. Bağımsız anaokulunda diğer 5 yaş grubunda görev yapan BAÖ5 kodlu öğretmen ise 52 yaşında, 26 yıllık mesleki tecrübeye sahiptir. Çocuk gelişimi bölümünden mezun olan BAÖ5 kodlu öğretmenin öğrenim durumu lisanstır.

İlkokulda sabahçı 4-5 yaş grubundaki anasınıfında görev yapan İÖÖ1 kodlu öğretmen 49 yaşında, 18 yıllık mesleki tecrübeye sahiptir. Çocuk gelişimi bölümünden mezun olan İÖÖ1 kodlu öğretmenin öğrenim durumu lisanstır. İlkokuldaki sabahçı 5-6 yaş grubundaki anasınıfında görev yapan İÖÖ2 kodlu öğretmen 47 yaşında, 24 yıllık mesleki tecrübeye sahiptir. Okul öncesi öğretmenliği bölümünden mezun olan İÖÖ2 kodlu öğretmenin öğrenim durumu lisans tamamlamadır. İlkokuldaki öğleci 4-5 yaş grubundaki anasınıfında görev yapan İÖÖ3 kodlu öğretmen 45 yaşında, 25 yıllık mesleki deneyime sahiptir ve çocuk gelişimi bölümünden mezun olmuştur. İÖÖ3 kodlu öğretmenin öğrenim durumu lisanstır. İÖÖ4 kodlu öğretmen ilkokuldaki öğleci 5-6 yaş grubundaki anasınıfında görev yapmaktadır. İÖÖ4 kodlu öğretmen 50 yaşında, 30 yıllık mesleki tecrübeye sahip olup, çocuk gelişimi bölümünden mezun olmuştur, öğrenim durumu lisans tamamlamadır.

Özel anaokulunda görev yapan ÖÖÖ1 kodlu öğretmen 26 yaşında, 3 yıllık mesleki tecrübeye sahiptir. Okul öncesi öğretmenliği bölümünden mezun olan ÖÖÖ1 kodlu öğretmenin öğrenim durumu lisanstır. ÖÖÖ2 kodlu öğretmen 24 yaşında, 6 yıllık mesleki tecrübeye sahiptir. ÖÖÖ2 kodlu öğretmenin öğrenim durumu lise olup, çocuk gelişimi bölümünden mezun olmuştur. ÖÖÖ1 ve ÖÖÖ2 kodlu öğretmenler özel anaokulunda 3 yaş grubunda görev yapmaktadırlar. Özel anaokulunda görev yapan ÖÖÖ3 kodlu öğretmen 33 yaşında, 10 yıllık mesleki tecrübeye sahiptir. Öğrenim durumu lisans olan ÖÖÖ3 kodlu öğretmen okul öncesi öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur. ÖÖÖ4 kodlu öğretmen 22 yaşında, 5 yıllık mesleki tecrübeye sahiptir. Öğrenim durumu lise olan ÖÖÖ4 kodlu öğretmen çocuk gelişimi bölümünden mezun olmuştur. ÖÖÖ3 ve ÖÖÖ4 kodlu öğretmenler 4 yaş grubunda görev yapmaktadırlar. ÖÖÖ5 kodlu öğretmen 27 yaşında 3 yıllık deneyime sahiptir. Çocuk gelişimi bölümünden mezun olan ÖÖÖ5 kodlu öğretmenin öğrenim durumu

lisanstır. Özel anakulunda görev yapan ÖÖÖ6 kodlu öğretmen 26 yaşında, 4 yıllık mesleki tecrübeye sahiptir. Öğrenim durumu lisanstır ve okul öncesi öğretmenliği bölümünden mezun olmuştur. ÖÖÖ5 ve ÖÖÖ6 kodlu öğretmenler özel anaokulunda 5 yaş grubunda görev yapmaktadırlar.

3.3. Uygulama Yapılan Okulların Dış Mekân Oyun Alanı Özellikleri

Bu araştırmanın uygulama okulları MEB'e bağlı bir özel anaokulu, bir bağımsız anaokulu ve bir ilkokuldan oluşmaktadır.

3.3.1. Gözlem Yapılan Özel Anaokulunun Dış Mekân Oyun Alanı

Özellikleri

Özel anaokulunun girişinin sağ ve sol taraflarında bulunan çim zemin, dış mekânda oyun oynama alanı olarak kullanılmaktadır. Okulun girişinde, sağda bulunan alan 261 metrekare olup, solda bulunan alan 250 metrekaredir. Okulun arka bahçesinde, 132 metrekare alana sahip yapılandırılmış oyun parkı bulunmakta; bu alan yapay çimden oluşmaktadır. Oyun parkında iki adet sallanan at, yaklaşık 8-10 öğrencinin oturabileceği büyüklükte bir salıncak ve ahşap gemi oyun alanı bulunmaktadır. Ahşap gemi oyun alanında iki kaydırak, tırmanma ipi ve iki tane tırmanma demiri bulunmaktadır. Arka bahçe olarak adlandırılan çim alan 140 metrekare alana sahiptir. Çim alanlarda herhangi bir oyun aleti bulunmamaktadır. Dış mekân oyun alanı olarak kullanılan teras alanı da 260 metrekare alana sahiptir.

3.3.2. Gözlem Yapılan Bağımsız Anaokulunun Dış Mekân Oyun Alanı

Özellikleri

Bağımsız anaokulunun girişinde sağ ve sol taraflarda tartan zeminli oyun alanı bulunmaktadır. Bu alanlar yaklaşık olarak 400 metrekareden oluşmaktadır. Sağdaki oyun alanında bir plastik ev ve bir domates ev bulunmaktayken; soldaki alanda yapılandırılmış oyun alanı bulunmaktadır. Yapılandırılmış oyun alanında iki kaydırak, dört salıncak, bir tahterevalli ve iki sallanan at bulunmaktadır. Ayrıca bu alanlarının üst kısmında ağaçların, çeşitli çiçek ve bitkilerin olduğu toprak bir zemin bulunmaktadır. Çocukların bu alanı da zaman zaman oyunlarında kullanmaktadırlar. Bu okulun arka bahçesinde, ağaçların ve toprak zeminin olduğu bir alan daha

bulunmaktadır. Fakat öğretmenler tesisat sorunundan dolayı bu alanı artık kullanamadıklarını belirtmişlerdir.

3.3.3. Gözlem Yapılan Anasınıflarının Dış Mekân Oyun Alanı Özellikleri

Dış mekânda oyun gözleminin yapıldığı ilkokulda ise ön bahçe beton zeminli olup, bu bahçe futbol sahası, basketbol sahası, geleneksel oyun çizgileri alanları, mini amfi gibi alanları kapsamaktadır. Bu alan yaklaşık olarak 1500 metrekarelik bir alandır. Okulun arka bahçesinde anasınıflarına ait olan bir oyun parkı bulunmaktadır. Bu alan da yaklaşık olarak 250 metrekareden oluşmaktadır. Oyun parkının zemini çakıl ve otlarla kaplıdır. Oyun parkında, kırık bir kum havuzu, bir tanesi kırık olmak üzere üç adet sallanan at, salıncak demirleri, kaydırak ve ağaçlar bulunmaktadır. Ayrıca parkın dışındaki beton zemini de öğretmenler zaman zaman kurallı oyunlar oynamak için kullanmaktadırlar. Bu alan yaklaşık 100 metrekaredir. Çocukların orman diye adlandırdıkları ağaçlardan oluşan bir alan da bulunmaktadır. Zaman zaman bu alana da çıkıp incelemeler yapıldığı, oyunlar oynandığı öğretmenler tarafından belirtilmiştir.

3.4. Pilot Çalışma

Pilot çalışma, özel anaokulunda bulunan 5 yaş sınıflarından birinde görevli iki 5 yaş grubu öğretmeni ile 2015 yılı Ekim-Kasım aylarında gerçekleştirilmiş, öğretmenlerle görüşmeler yapıldıktan sonra dış mekân oyunları gözlemlenmiştir. Pilot görüşmeler transkript edilmiş ve cevaplar sorulara göre incelenmiştir.

Araştırma verilerinin toplanması ve analizinde kullanılan tekniklerin geliştirilmesi amacıyla, pilot uygulama değerlendirilmiş ve nihai uygulama öncesi bir okul öncesi öğretmeni, nitel araştırma uzmanı bir öğretim görevlisi ve okul öncesi eğitim alanında uzman iki öğretim görevlisinden uzman görüşleri alınıp veri toplama araçlarına son şekli verilmiştir.

3.5. Veri Toplama Araçları

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ile dış mekân oyun uygulamalarının incelenmesinin amaçlandığı bu çalışmada, ülkemizde okul öncesi dönemdeki çocukların dış mekânda oyun oynamasına ilişkin hazırlanmış sınırlı sayıda araştırma bulunmasından dolayı, görece daha derinlemesine inceleme yapabilmek amacı ile nitel araştırma yöntemi seçilmiştir.

Araştırmada, okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal yaşamlarında dış mekân oyunlarına yeterli düzeyde katılamamasından doğan eksiklikleri gidermek adına kendilerine büyük sorumluluklar düşen okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin dış mekânda oyun oynama ile ilgili görüşlerini belirlemek için yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılmış, öğretmenlerin uygulamalarını görmek adına gözlemler yapılmış ve öğretmenlerin dış mekânda oyun gözlem formuna verdikleri yanıtlar incelenmiştir.

3.5.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme

Öğretmenlerin görüşlerinin belirlenebilmesi için nitel araştırma deseninde kullanılan önemli ölçme araçlarından biri olan görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Nitel araştırmalarda görüşme yöntemi soru cevaptan daha çok rehberli diyalog şeklindedir (Yin, 2003, s. 89). Patton'a (1987) göre görüşmenin amacı, bir bireyin, iç dünyasına girmek ve onun bakış açısını anlamaktır (Yıldırım, Şimşek, 2013).

Yarı yapılandırılmış görüşme ise görüşme türlerinden biridir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinde araştırmacı görüşmenin akışına göre değişik yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilmekte ve kişinin yanıtlarını açmasını ve ayrıntılandırmasını sağlayabilmektedir (Türnüklü, 2000).

Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu kolaylıklardan biri, görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeniyle daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların dış mekânda oyun oynamasına ilişkin görüşlerini belirlemek için araştırmacı tarafından 12 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmış ve öğretmenlerle yaklaşık olarak 25 dakika süren yüz yüze bireysel görüşmeler yapılmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler toplamda 366 dakika 33 saniye sürmüştür.

Görüşmenin başlangıcında araştırmaya katılan öğretmenlerin demografik bilgilerini öğrenmeye yönelik; öğretmenlerin yaşı, mesleki tecrübesi, mezun olduğu okul, mezun olduğu bölüm, öğrenim durumu ve çalıştığı yaş grubu ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Görüşmenin devamında ise öğretmenlerin dış mekân oyunlarına ilişkin görüşlerini saptamaya yönelik sorular yer almıştır (EK 5).

3.5.2. Gözlem

Ekiz' e (2003) göre gözlem doğal ortamlarda yapılan, insan davranışlarının incelenmesini amaç edinen bir veri toplama aracıdır (Çavuş, 2013).

Nitel araştırmalarda gözlem, sayısal veri üretmekten çok, araştırmaya konu olan olay, olgu ve duruma ilişkin derinlemesine ve ayrıntılı açıklamalar ve tanımlamalar yapmaya yönelmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu çalışmada dışarıdan gözlem yöntemi kullanılmıştır. Dışarıdan gözlem olay ve olgulara müdahale edilmeden yapılan gözlemdir. Gözlemler gerekli izinler alındıktan sonra video kaydı yoluyla yapılmış, araştırmacı tarafından geliştirilen dış mekânda oyun gözlem formuna (EK 6) gerekli işaretlemeler yapılarak gözlemler tamamlanmıştır. Dış mekânda oyun gözlem formu ilgili alan yazın taranarak, dış mekân oyun alarının özellikleri, çocukların oynadıkları oyunlar ve öğretmen rollerine ilişkin kategoriler oluşturularak düzenlenmiştir. Bağımsız anaokulunda video kaydı yapmak için izin alınamadığından, bağımsız anaokulunda araştırmacı tarafından gözlem sırasında alan notları tutulmuş ve dış mekânda oyun gözlem formu tutulan bu notlar uyarınca araştırmacı tarafından daha sonra doldurulmuştur.

Bağımsız anaokulundaki gözlemler 520 dakika, özel anaokulundaki gözlemler 200 dakika ve anasınıflarındaki gözlemler 405 dakika olmak üzere toplamda 1025 dakika dış mekânda oyun gözlemi yapılmıştır.

Bu çalışmada öğretmen görüşleri ve gözlemlerini desteklemek amacı ile doküman analizi yapılması amaçlanmış, öğretmenlerin günlük akış ve aylık planlarda dış mekân oyunlarına yer verip vermeme durumları incelenmek istenmiştir. Araştırmaya katılan tüm öğretmenler dış mekân oyunlarına gün içerisinde zaman zaman yer vermeye çalıştıklarını fakat bu durumu günlük akış ya da aylık planlarına yazmadıklarını dile getirmişlerdir. Bu sebeple, araştırmacı tarafından araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin doldurması için 'öğretmen dış mekânda oyun gözlem formu' (EK 8) geliştirilmiştir. Formda, öğretmenlerin dış mekân uygulamaları sırasında dış mekâna çıkış ve iç mekâna giriş saati, dış mekânda ne yapıldığı, nereye çıkıldığı ve öğretmenlerin eklemek istediği notlara dair bölümler yer almaktadır. Öğretmenlerin doldurması gereken form Mart ve Nisan aylarını kapsamaktadır. Bu form ile araştırmaya katılan öğretmenlerin belirtilen aylar

içerisinde dış mekâna ne kadar çıktıkları, ne kadar süre dış mekânda kaldıkları, ve bu sürelerde neler yaptıkları öğrenilmeye çalışılmıştır.

3.6. Veri Toplama Süreci

Bu bölümde araştırmanın veri toplama sürecine ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Alanyazın incelenerek oluşturulmuş görüşme formu ile dış mekânda oyun gözlem formunun geçerliğini sağlamak için; bir okul öncesi öğretmeni, nitel araştırma alanında uzman bir öğretim görevlisi ve okul öncesi eğitim alanında uzman iki öğretim görevlisinden görüşler alınmış ve iki okul öncesi öğretmeni ile pilot görüşmeler yapılmıştır. Pilot görüşmeler transkript edilmiş ve bu görüşmelerde yöneltilen sorulara verilen yanıtlar incelenmiş; öğretmenlerle de soruların açıklığı ve anlaşılabilirliği üzerinde tartışılmıştır. Bu süreçlerden sonra veri toplama araçlarına son şekli verilmiştir.

2015 yılı Aralık ayında, etik kurul izni alınması amacıyla, Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu'na gerekli formlar ile birlikte başvuru yapılmıştır. Söz konusu izin alındıktan sonra, 2016 yılı Ocak ayında MEB'e formlar ile çalışılması planlanan okul isimleri sunularak izin istenmiştir. Gerekli izinler alındıktan sonra okul yöneticilerine ve öğretmenlere tezin amacı ve alınan izinler hakkında bilgi verilmiş, Gönüllü Katılım Formu tanıtılmış ve görüşmeler için randevular alınmıştır.

2016 yılı Ocak ve Şubat aylarında öğretmenlerle dış mekânda oyun ile ilgili görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeye başlamadan önce görüşme süresince ses kaydı alabilmek için tüm öğretmenlerden izin alınmış, bu sayede tüm görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Görüşmeler, öğretmenlerin uygun bulunduğu saatlerde okullarda yapılmıştır. Bağımsız anaokulu ve anasınıflarındaki öğlenci grup öğretmenler ile yapılan görüşmeler sınıf içerisinde çocuklar serbest oyun oynarken yapılmış, özel anaokulu ve anasınıflarındaki sabahçı grup öğretmenler ile yapılan görüşmeler ise boş bir sınıfta çocuklar farklı öğretmenlerle birlikte yapılmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmeler, toplamda 366 dakika 33 saniye sürmüştür.

Görüşmeler tamamlanıp gözlemlere başlanmadan önce öğretmenlere 'Öğretmen Dış Mekânda Oyun Gözlem Formu' verilmiş; öğretmenlerden, Mart-Nisan ayları boyunca dış mekâna oyun oynamaya çıktıkları takdirde formu doldurmaları istenmiştir. Mayıs ayı içerisinde öğretmenlerden formlar alınmıştır.

Görüşmeler tamamlandıktan sonra 2016 yılı Mart ve Nisan aylarında öğretmenlerin dış mekânda oyun uygulamalarının 4'er kez gözlemlenmesi hedeflenmiş fakat hava şartları ve öğretmenlerin programlarının yoğunluğu gibi sebeplerden dolayı gözlemler Mayıs ayı içerisinde tamamlanmıştır. Gözlemler sırasında video kayıt yapabilmek için araştırma tanıtılırken tüm okullardan izinler alınmasına karşın, bağımsız anaokulunda gözlem sırasında video kayıt alınmaya izin verilmemiştir. Bu sebeple bağımsız anaokulunda dış mekânda oyun gözlemi yapılırken alan notları alınmış, özel anaokulu ve ilkokul bünyesindeki anasınıflarının oyun gözlemleri yapılırken video kayıtları tutulmuştur. Gözlemler yapılırken araştırmacı, öğretmenleri hiçbir şekilde yönlendirmemiş, dışarıdan gözlemci rolünü üstlenmiştir. Bağımsız anaokulundaki gözlemler 520 dakika, özel anaokulundaki gözlemler 200 dakika ve anasınıflarındaki gözlemler 405 dakika olmak üzere toplamda 1025 dakika dış mekânda oyun gözlemi yapılmıştır.

Veri toplama süreci 2016 yılı Mayıs ayının son haftasında bitirilmiştir.

Şekil 1. Tez Uygulama Takvimi

3.7. Araştırmacı Rolü

Nitel araştırmalarda anket ve ölçek gibi ölçme araçlarının kullanıldığı nicel araştırmanın aksine daha derinlemesine bilgi edinmeye imkan sağlayacak yöntemler kullanılmaktadır. Araştırmacı, nitel araştırmalarda alanda bizzat zaman harcayan,

bireylerle doğrudan görüşen ve gerektiğinde araştırmaya katılan bireylerin tecrübelerini yaşayan, alanda kazandığı bakış açısı ve tecrübeleri toplanan bilgilerin analizinde kullanan kişidir. Nitel araştırmalarda araştırmacı araştırma sürecinin doğal bir parçası haline gelmekte ve bazen de bir bilgi toplama aracı işlevi görmektedir. Nitel araştırmalarda araştırmacı ve katılımcılar arasındaki ilişkiler yakın ve hassas olduğundan araştırmacı etik prosedürleri sağlamak zorundadır (Brinkmann, 2007). Bu araştırmada araştırmacı tüm katılımcılara aynı tutarlılığı göstermiştir. Görüşmeler öğretmenlerin kendilerini rahat hissedebilecekleri ortamlarda ve kendilerine uygun olan zaman diliminde gerçekleştirilmiştir. Gözlem sürecinde ise araştırmacı dışarıdan gözlem yaparak katılımcı olmayan gözlemci rolü ile ortamda bulunmuş, öğretmenlerin uygulamalarına asla müdahale etmemiştir. Anasınıfları ve özel anaokulunda gözlemler sırasında araştırmacı tarafından video kayıtları alınmış, bağımsız anaokulunda ise gözlem notu alınmıştır.

3.8.Verilerin İşlenmesi ve Çözümlemesi

Araştırmanın amacına yönelik sorulara cevap aramak için nitel araştırma desenine uygun gözlem ve görüşme teknikleri kullanılmıştır.

Nitel araştırmalarda veri analizinde yapılan ilk basamak görüşme transkriptleri, dokümanlar, alan notları, gözlem kayıtlarının çözümlemeleri gibi ham verileri bir araya getirmektir. Bu verileri bir araya getirdikten sonra verilerin bütünüün okunması genel hakkında bilgi edinmek için önemlidir. Bu süreçte benzer kelimeler bir araya getirilerek kategori altında toplanır. Kodlamayla ilgili olarak tümevarım ve tümdengelim olmak üzere iki farklı analiz yaklaşım türü vardır. Tümevarımsal yaklaşımda ortaya çıkan kod- tema ve örüntülerden yola çıkılarak durumlar ortaya konurken, tümdengelimsel analiz yaklaşımında değişkenler arasında beklenen ilişkiler önceden belirlenmektedir (Patton, 2004).

Bu araştırmada veriler tümevarımsal yaklaşım çerçevesinde çözümlenmiştir. Görüşme transkriptlerinden elde edilen veriler okunarak araştırmacı ve okul öncesi eğitimde uzman diğer bir kişi tarafından kodlanmıştır. Benzerlik gösteren kodlar temalar altında toplanmıştır.

Gözlem kayıtları ve alan notları detaylı bir şekilde incelenerek dış mekânda oyun gözlem formuna gerekli işaretlemeler yapılmıştır.

Öğretmenler tarafından doldurulan 'Öğretmen Dış Mekânda Oyun Gözlem Form'ları da incelenerek tablolaştırılmıştır.

Araştırma sorularına yönelik yapılan gözlemler ve öğretmenlerin dış mekânda oyun gözlem formuna verdikleri yanıtların incelenmesinden elde edilen kodlar da kategoriler altında birleştirilmiştir.

3.9.Araştırma Etiği

Araştırmanın yapılabilmesi için Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan gerekli izinler alınmıştır. Araştırmaya katılan öğretmenler için hazırlanmış olan gönüllü katılım formunda araştırmanın amacı, kullanılacak araştırma yöntemleri, araştırmanın riski, gizliliği ile ilgili bilgiler ve araştırmacının iletişim bilgileri yer almaktadır.

3.10. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Geçerlik ve güvenirlilik çalışmadaki bilimselliği kanıtlayan en önemli kavramlardandır. Nitel araştırmalardaki geçerlik, araştırmacının araştırdığı olguyu, olduğu gibi, tarafsız, yansız görmesi anlamına gelirken, güvenirlilik ise araştırma sonuçlarının tekrar edilebilmesidir (Yıldırım ve Şimşek 2006). Fakat bireylerin, düşünce ve davranışları sürekli değişim içerisinde olduğundan ve farklı araştırmacıların aynı olaya getireceği yorumlar farklı olabileceğinden araştırmanın tekrar testi aynı sonucu vermeyebilir. Nitel araştırmalarda geçerlik yerine: inandırıcılık, aktarabilirlik, güvenirlilik: yerine tutarlık, teyit edebilirlik kavramları kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek 2006).

3.10.1. Araştırmanın İç Geçerliği (İnandırıcılık)

Bir çalışmanın bilimsel olarak geçerli kabul edilmesi için benzer şartlar altında geçerli sonuçlar vermesi, tutarlı olması ve verilerin tarafsız bir yaklaşımla toplanması gerekmektedir. Bir çalışmanın inandırıcı olması için uzun süreli etkileşim, derin odaklı veri toplama, çeşitleme, katılımcı teyidi gibi çeşitli yöntemler önerilmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Öncelikle, özel anaokulunda bulunan 5 yaş sınıflarının birinde öğretmenlik yapan iki öğretmen ile pilot uygulama gerçekleştirilmiştir.

Bu çalışmada inandırıcılığı sağlayabilmek ve güven ortamı yaratmak adına araştırmacı, katılımcılar ile sürekli irtibat halinde olmuştur. Araştırma için katılımcılarla geçirilen vaktin çok olmasının zamanla güven ortamı yarattığı; bu durumun da

katılımcıların cevaplarında daha samimi olmalarına yardımcı olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın iç geçerliğini (inandırıcılığını) artırmak için görüşme formu geliştirilirken ilgili alanyazın incelenmiş ve konu ile ilgili kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Uygulama sürecinde gerek görüşme sorularının oluşturulması, gerekse de sorulara alınan cevapların değerlendirilmesi gibi ihtiyaç duyulan her anda uzman görüşlerine başvurulmuştur. Ses kaydı yapılması için katılımcılardan izin alınmıştır. Görüşmeler, öğretmenlerle bireysel ve yüz yüze olarak, onlara uygun olan saatlerde gerçekleşmiş, gerekli durumlarda sonda sorular aracılığı ile görüşmeler detaylandırılmaya çalışılmıştır.

Ayrıca araştırmacı, görüşme ve gözlem esnasında yönlendirici davranmamış ve bazı öğretmenlere görüşmelerin transkripsiyonları okutularak görüş ve onayları alınıp katılımcı teyidine başvurulmuş, bu şekilde öznel yargılardan kaçınılmaya çalışılmıştır.

İçerik analizinde temalar ve temaları oluşturan alt temaların kendi aralarındaki ve her bir temanın kendi aralarındaki ilişkisi kontrol edilerek bütünlük sağlanmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerden görüşme ve gözlemlerde kaydedilen bilgilerin sadece bilimsel amaçlı kullanılacağı ve gizliliği konusunda izinler alınmış, gönüllü katılım formunu doldurmaları istenmiştir.

3.10.2. Araştırmanın Dış Geçerliği (Aktarılabilirlik)

Araştırmanın dış geçerliğini (aktarılabilirliğini) artırmak için araştırma süreci ve bu süreçte yapılanlar ayrıntılı bir şekilde açıklanmaya çalışılmıştır. Bu kapsamda araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci, verilerin çözümlenmesi ile analitik genelleme yöntemiyle alanyazında konuyla ilgili gerçekleştirilmiş araştırmalarla yapılan karşılaştırmalarla kurama genelleme yaparak yorumlanması ayrıntılı bir biçimde tanımlanmıştır. Araştırmada veri kaynağı olan öğretmenler ile çalıştıkları kurumlar ve isimleri gizli tutularak, araştırmayı ilgilendiren özellikleriyle ayrıntılı biçimde tanımlanmışlardır.

3.10.3. Araştırmanın İç Güvenirliği (Tutarlık)

Nitel araştırmalarda tutarlık, veri toplama araçlarının oluşturulması ile verilerin toplanması ve toplanan verilerin analiz edilip değerlendirilmesi kısmında ortaya çıkmaktadır. Bu aşamalarda tutarlığın sağlanabilmesi için verilerin benzer şartlar

altında toplanması ve kodlamalarının yapılması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu araştırmada tutarlığı sağlayabilmek için verilerin aynı şekilde toplanmasına dikkat edilmiştir. Bunu sağlayabilmek için standartlaştırılmış açık uçlu görüşme soruları oluşturulmuş, bu sorular katılımcılara aynı sıra ile sorulmuş ve görüşmeler kayıt altına alınmıştır. Toplanan verilerin kodlanması da tutarlı bir şekilde yapılandırılmıştır. Ayrıca iç güvenirliliği (tutarlılığı) artırmak için bulguların tamamı yorum yapılmadan doğrudan verilmiştir.

3.10.4. Araştırmanın Dış Güvenirliliği (Teyit Edilebilirlik)

Nitel bir çalışmanın teyit edilebilir olmasındaki amaç; araştırmacının topladığı veriler ile elde ettiği sonuçların arasındaki öznelliği ve yanılgıları ortadan kaldırmaktır. Bu amacı gerçekleştirmek için de bir uzman yapılan çalışmada elde edilen sonucun teyit edilebilirliğini kontrol etmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2013).

Teyit edilebilirliğin sağlanması için araştırmada veri kaynağı olan öğretmenler okulları ve isimleri gizli tutularak, bu kişiler araştırmayı ilgilendiren özellikleriyle ayrıntılı biçimde tanımlanmışlardır. Aynı zamanda araştırma sürecindeki ortamlar ve zamanla ilgili açıklamalar yapılmıştır. Kavramsal çerçeve ve varsayımlar ayrıntılı biçimde sunulmuştur.

Son olarak verilerin toplanması ve analizi sürecinde hangi yöntemlerin kullanıldığı, görüşmelerin nasıl yapıldığı, görüşme sorularının neler olduğu, gözlemlerin nasıl yapıldığı, gözlem formunun nasıl doldurulduğu, elde edilen sonuçların nasıl birleştirildiği ve sunulduğu açık ve anlaşılır biçimde ifade edilmiştir.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde, araştırma bulguları ve bu bulgularla ilgili değerlendirmeler elde edilen verilerin analiz sonuçlarına ve alanyazın ışığında bu analizlerin tartışmalarına alt problem sırasına göre yer verilmiştir. 'Okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun uygulamaları ve çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi' isimli bu araştırmada bulgular kurum türleri açısından incelenmiştir.

4.1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dış Mekânda Oyun İle İlgili Görüşlerine

İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi 'Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşleri nelerdir?' şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda üç farklı kurum türünde görev yapan okul öncesi öğretmenlerine dış mekânda oyun ile ilgili sorular sorularak, görüşleri alınmıştır.

Öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar kategorileştirilerek temalar oluşturulmuştur.

Tablo 2. Dış Mekânda Oyun Hakkında Öğretmen Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) OYUN TÜRLERİ			
Serbest oyun	2	0	2
Hareketli oyun	2	0	1
Geleneksel oyun	0	0	3
Kurallı oyun	2	0	0
Bireysel oyun	1	0	0
2) MEKÂN			
Bahçe, toprak zemin	2	3	3
Oyun parkı	2	1	2
Parkur, istasyon	0	0	4
Geniş alan	0	2	1
Okul bahçesinde oynanan oyunlar	0	1	1
3) SAĞLIK			
Temiz hava	1	1	1
Enerji atmak	0	0	1
4) DİĞER			
Çocukların özgür ve mutlu olması	2	2	1
Her gün oynanan oyunlar	0	1	0

'Dış mekânda oyun denince aklınıza ne geliyor' sorusuna, öğretmenlerin verdiği cevaplara bakıldığında kategorilerin oyun türü, mekân ve sağlık açısından yanıtlarında toplandığı Tablo 2' de görülmektedir. Bağımsız anaokulu ve özel anaokulunda görev yapan öğretmenler dış mekân oyununu farklı oyun türleri bakımından ele alırken, anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin oyun türlerine değinmediği görülmektedir. Ayrıca bağımsız anaokulunda görev yapan (n=2), anasınıflarında görev yapan (n=3) ve özel anaokulunda görev yapan (n=3) öğretmenin dış mekân oyunu denildiğinde daha fazla mekânın özelliğine yönelik cevaplar verdikleri görülmektedir. Dış mekânda oyunu mekânla ilişkilendirerek bahçe, toprak zemin gibi alanlarda yanıtların yoğun olduğu görülmektedir. Çocukların özgür

ve mutlu olması cevabı ise öğretmenler (n=5) tarafından sıkça tekrarlanan cevaplardandır.

BAÖ 1 kodlu öğretmenin dış mekânda oyun denince aklınıza ne geliyor sorusuna verdiği cevap; '*...Dış mekânda oyun deyince daha çok serbest oyun gelir çünkü açık mekânda çocuğu öncelikle serbest bırakmak gerekiyor. Bunun için de mutlaka buna zaman ayırmak gerektiğini düşünüyorum. Tabi ki basit kurallı oyunlar oynarlar ama küçük yaş grubunda özellikle bunu açık alanda kurallı yer vermiyorum. En azından ben yer vermiyorum. Çünkü enerjileri birikmiş oluyor. Zaten dışarı çıktığınızda müthiş koşuyorlar...*' şeklindedir.

Tablo 3. Dış Mekân Oyun Alanları Hakkında Öğretmen Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) MEKÂN			
Yapılandırılmış oyun alanları (park, parkur vb.)	5	4	6
Yapılandırılmamış oyun alanları(okul, ev bahçesi vb)	3	4	4
2) ZEMİN			
Çimlerin olduğu alan	3	1	1
Tartan zemin olan alan	1	0	0
3) DİĞER			
Geziler	1	1	1
Dış mekânda oyun alanı göremiyorum	0	0	1

'Dış mekânda oyun alanları denince aklınıza ne geliyor?' sorusuna, araştırmaya katılan öğretmenlerin tümü (n=15) park, parkur gibi yapılandırılmış oyun alanları cevabını vermişlerdir. Buna ek olarak bağımsız anaokulunda görev yapan (n=3), anasınıflarında görev yapan (n=4) ve özel anaokulunda görev yapan (n=4) öğretmen ise okul bahçesi, evin bahçesi gibi yapılandırılmamış oyun alanlarını dış mekân oyun alanı olarak görmektedirler. (Tablo 3.) Ayrıca bağımsız anaokulunda görev yapan (n=3) öğretmenlerin dış mekânda oyun alanı olarak çim zemini düşündükleri yanıtlarında görülmektedir. Özel anaokulunda görev yapan bir öğretmenin dış mekânda oyun alanı göremiyorum cevabı da dikkat çekici bir yanıt olarak görülebilir.

ÖÖ6 kodlu öğretmen, ‘...Dışarıda aslında ben çok bir alan göremiyorum. Genel olarak binaların kapattığı yerler olduğu için. Biraz daha kaydıracak, salıncak, tahterevalli işte o tarzda oyuncakların olduğu alanlar var sadece...’ cevabını vermiştir.

BAÖ5 kodlu öğretmen, ‘...İşte oyun alanları yine bahçe oyuncakları var, kum havuzu, çimenlik alan, toprak alan, ağaçlıklı alan, belki işte küçük bir hobi bahçemiz olsa...’ cevabını vermiştir.

Tablo 4. Çocuklar Neden Dış Mekânda Oyun Oynamalı Hakkında Öğretmen Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) GELİŞİM			
Gelişimleri için	0	2	2
Kendilerini daha sağlıklı hissederler	1	0	2
Sosyalleşiyorlar	0	1	1
Hareket kısıtlaması az	1	0	1
Sorun çözme	0	0	1
Çünkü çocuk	1	0	0
2) EĞLENCE			
Özgür hissederler	3	2	2
Enerji harcamak ve depolamak için	0	1	4
Eğlendikleri için	0	2	0
Çocuk için oyun ve açık alan vazgeçilmez	1	0	0
3) ÖĞRENME			
Yaparak, yaşayarak öğrenmek için	3	1	1
Doğa ile temas	1	1	1
İç mekân etkinliklerine daha kolay adapte olurlar	0	0	1
Daha istekliler	0	0	1
4) MEKÂN			
Geniş alan	1	3	1
Sınıflar sınırlı	2	2	0
Mekân değişikliği için	0	1	2
5) DİĞER			
Temiz hava	1	4	3
Çünkü çocuk	1	0	0

Öğretmenlere, ‘Çocuklar neden dış mekânda oyun oynamalı?’ sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin cevapları kategorize edildiğinde eğlenceli olması ve öğrenme açısından önemli bulduklarını belirten görüşlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Anasınıflarında görev yapan (n=2) ve özel anaokulunda görev yapan (n=2) öğretmenin çocukların gelişimleri için dış mekânda oynamaları gerektiğini belirttikleri görülürken, bağımsız anaokulunda görev yapan (n=3), anasınıflarında görev yapan (n=2) ve özel anaokulunda görev yapan (n=2) öğretmenin çocuklar kendilerini özgür hissettikleri için dış mekânda oyun oynamalılar cevabını verdiği görülmektedir. Ayrıca çocukların dış mekânda yaparak, yaşayarak öğrendikleri, dış mekân alanının daha geniş ve sınıfların daha sınırlı alanlar olduğu, çocukların dış mekânda temiz hava aldığı cevapları da öğretmenler tarafından sıklıkla belirtilmiştir.

Özel anaokulunda görev yapan ÖÖ3 kodlu öğretmen ‘... *Gelişimleri için... Sadece büyük küçük kas gelişimi değil de orada sosyal gelişim de var... Dış mekânda daha özgür olduklarını düşünüyorum ben bu alanda. Kendilerini daha rahat ifade ediyorlar. Yani bütün hayatın gerektirdiği her şeyi orada yaşıyorlar aslında prova ediyorlar... O yüzden dış mekân her zaman benim hep tercih etmek istediğim bir şey ama dediğim gibi bazen mümkün olmuyor. Yani oyunlarını okuldaki serbest zamanda kurdukları oyunla dış mekânda kurdukları oyun çok farklı oluyor... Orada biz tabii çok fazla done topluyoruz.. İçerde daha sınırlı kaldıklarını düşünüyorum. Daha rahat hareket ediyorlar... Ama orada daha rahatlar dış mekânda daha özgürler...*’

BAÖ5 kodlu öğretmen ‘... *Oksijen var. Hareket kısıtlaması çok daha az. Düşünün çocuğa kaç metrekaşe düşüyor bir çocuğa sınıfta. Eşyalar var çarpar, düşer vs. Ama dış mekânda öyle bir şey yok. Daha özgürler, hareketleri kısıtlanmıyor. Oksijen alabiliyorlar. Hem vücut olarak daha mutlular daha sağlıklı oluyorlar. Her yönden dış mekânda olmaları daha güzel. Keşke bütün eğitimleri dış mekânda olabilse...*’

İÖÖ1 kodlu öğretmen ‘... *Temiz hava, oksijen. Kendilerine daha özgür hissediyorlar. Alan geniş. Sandalyeye masaya çarptık yok. Sınırlı değil, mekânda sınır yok.*

Tablo 5. Öğretmenlerin Dış Mekânda Oyun Oynamanın İç Mekânda Oyun Oynamaktan Farkları Hakkındaki Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) MEKÂN			
Mekân sınırlılığı	4	4	3
Dış mekân daha güvenli	1	0	1
İç mekânda öğretmene bağımlılar	0	1	0
Dışarıda uyarıcı çok	0	1	0
Ortam değiştirmek önemli	0	1	0
2) GELİŞİM			
Bedenlerini daha rahat kullanırlar	2	2	1
Sosyal ve psikolojik etki	0	0	2
Gelişim çok daha farklı	1	0	0
Dış mekânda oyun oynarsa daha rahat uyur	0	0	1
3) DİĞER			
Daha özgür ve eğlenceli oyun	3	3	2
Temiz hava	2	0	1
Oyun çeşidi çok	1	1	0
Öğretmen tedirgin olmaz	1	0	0
Öğretmen dış mekânda daha fazla done toplar	0	0	1
İç mekânda oynanan oyun çocuğu doyurmaz	0	0	1

‘Dış mekânda oyun oynamanın iç mekânda oyun oynamaktan ne gibi farkları vardır?’ sorusuna, bağımsız anaokulunda görev yapan (n=4), anasınıflarında görev yapan (n=4) ve özel anaokulunda görev yapan (n=3) öğretmenin iç mekân alanının sınırlı olduğu cevabını verdiği görülmektedir. Çocukların dış mekânda bedenlerini daha rahat kullandıkları (n=5), daha özgür ve eğlenceli oyunlar (n=8) oynadıkları cevapları da öğretmenler tarafından sıklıkla tekrar edilmiştir.

Özel anaokulunda görev yapan ÖÖÖ5 kodlu öğretmen '*...Sosyal ve psikolojik bir etki... Çok daha rahat hareket edebildikleri için psikolojik bir etkisi olduğunu düşünüyorum. Bir de tabii sosyal etkisi var... Motor hareketlerini rahatlıkla sergileyebileceği bütün kabiliyetlerini sergileyebileceği bir alana sahip oluyor ve çok geniş bir alan bu... Bu yüzden dışarıda oynamak onlar için çok daha eğlenceli...*'

Rivkin (1997), çocukların özgürce hareket edebileceği dış mekânın, onların tüm alanlarda gelişimini desteklemede önemli rol oynadığını ifade etmektedir. Bu araştırmanın bulguları Rivkin'in düşüncelerini desteklemekte, araştırmaya katılan öğretmenler de çocukların dış mekânda kendilerini özgür hissettiklerini ve dış mekânda hareket kısıtlamasının az olduğunu belirtmişlerdir.

Johnson, Christie ve Wardle (2005) ise çocukların var olan enerjilerini harcamaları ve yeniden enerji toplamaları açısından sınıf ve ev dışında, doğal çevrede katıldığı çeşitli etkinliklerin etkili olduğunu dile getirmişlerdir.

Öğretmenlerin görüşlerine paralel olan diğer görüşler de McCans (2004), Little ve Eager (2010) tarafından sunulmuştur. McCans(2004), dış mekân çocukların bilişsel gelişimini destekleyen oyun türleri açısından iç mekâna göre daha fazla fırsat barındırmaktadır ifadesini kullanmıştır. Little ve Eager (2010) ise çocukların dış mekânda oyun oynarken çevreyi keşfetmeye çalıştıkları için yaralanmaktan kaçmayı ve bedenlerinin kapasitesini fark ettiklerini bu nedenle çocukların gelişimleri ve oyun kalitelerinin desteklendiğini belirtmişlerdir.

Bu araştırmaya katılan bazı öğretmenler çocukların dış mekânda yaparak yaşayarak öğrendiklerini belirtmişlerdir. Bununla birlikte McClintic ve Petty (2015)'nin yapmış olduğu nitel durum çalışmasında ise öğretmenlerin iç mekânı öğrenme mekânı olarak görürken, dış mekândaki öğrenme potansiyellerini anlamadan yoksun oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 6. Öğretmenlerin Dış Mekânda Oyun Oynamanın Çocuğun Gelişimine Katkıları Hakkındaki Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) FİZİKSEL GELİŞİM			
Temel fiziksel becerileri gelişir	3	3	6
Büyük-küçük kas becerileri	4	1	4
Spor	0	1	0
İştah açar	1	0	0
3) SOSYAL GELİŞİM			
Arkadaşlarla iletişim	5	4	5
Akranları ile oyun kurma	5	3	3
Paylaşmayı öğrenir	4	1	0
Kendine güven	1	0	0
3) DUYGUSAL GELİŞİM			
Duygularını rahat ifade etme	4	2	1
Birbirlerinin hislerini anlama	0	1	1
Deşarj olur, stres atar	1	1	0
4) DİL GELİŞİMİ			
İletişim	3	3	4
Fikir üretme	1	1	3
Nezaket sözcükleri kullanma	1	0	0
5) BİLİŞSEL GELİŞİM			
Akıl yürütme	2	1	5
Doğayı inceleme, çevreyi tanıma	3	2	1
Yaşayarak görerek öğrenme	1	2	1
Farkındalık artar	0	0	1
Ayakta kalma becerisi	0	0	1

Öğretmenlere, 'Dış mekânda oyun oynamanın çocuğun gelişimine katkıları nelerdir?' sorusu sorulmuştur. Verilen yanıtlar incelendiğinde sosyal gelişim ve fiziksel gelişimde dış mekân oyunlarını daha önemli buldukları düşünülebilir. Bağımsız anaokulunda görev yapan (n=3), anasınıflarında görev yapan (n=3) ve özel anaokulunda görev yapan (n=6) öğretmen dış mekânda oyun oynamanın çocuğun temel hareket becerilerini geliştirdiğini, bağımsız anaokulunda görev yapan (n=5),

anasınıflarında görev yapan (n=4) ve özel anaokulunda görev yapan (n=5) öğretmenlerin dış mekânda oyun oynamanın arkadaşlarla iletişimi arttırdığını dile getirmişlerdir. Ayrıca bağımsız anaokulunda görev yapan (n=3), anasınıflarında görev yapan (n=3) ve özel anaokulunda görev yapan (n=4) öğretmenlerin dış mekânda oyun oynamanın dil gelişimi bakımından iletişimi arttırdığını ve bağımsız anaokulunda görev yapan (n=2), anasınıflarında görev yapan (n=1) ve özel anaokulunda görev yapan (n=5) öğretmenlerin, dış mekânda oyun oynamanın akıl yürütme becerilerini arttırdığını düşündükleri görülmektedir.

İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan İÖÖ2 kodlu öğretmen '*...Yani fiziksel gelişimlerine mutlaka katkısı vardır. Spor yapıyor çocuk dışarı çıktığımız zaman koşuyor, zıplıyor. Yeri geliyor tırmanıyor, iniyor, kayıyor. Ondan sonra yani tüm bu hareketlerin çoğunu sınıfta yapamıyor. Kapalı alanda yapamıyor. Bir merdiven çıkma inmeden tutunda bir tırmanmaya bunun gibi bir sürü şey etkinlik... Atlama, çizgide dengede yürüme.. Bütün bunların çocukların psikomotor gelişimlerine, fiziksel gelişimlerine etkisi vardır...*'

Özel anaokulunda görev yapan ÖÖÖ1 kodlu öğretmen '*...Ben yaratıcılıklarını da geliştirdiğini düşünüyorum. Bir şekilde dışarıda çocuklar ayakta kalmayı öğreniyorlar diye düşünüyorum. Çocuk düştüğü zaman kalkmasını öğreniyor eline bir şey battığı zaman bunu nasıl çözeceğini öğreniyor...*'

İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan İÖÖ4 kodlu öğretmen '*...Yani yaşayarak, görerek öğreniyor dış mekânda...*'

İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan İÖÖ1 kodlu öğretmen '*...Bizim okulumuz ilkokul olduğu için teneffüslerde diğer büyük sınıflar da katılıyor. İlkokula hazırlık aşamasında bu artı etkinlik aslında. Okul ortamını, ortak paylaşım alanını diğer büyüklerle de kullanabileceğini öğrenmiş oluyor çocuk. O alan sadece ona ait değil. Paylaşmayı öğreniyor...*'

Bağımsız anaokulunda görev yapan BAÖ2 kodlu öğretmen '*...İletişime geçiyor, birbirleri ile bir şeyler paylaşıyorlar. Ya da aslında dışarıda birbirlerine karşı daha nezaket sözcüklerini fazlası ile kullanıyorlar...*'

Araştırmaya katılan öğretmenler dış mekânda oyun oynamanın çocuğun tüm gelişim alanlarına katkı sağladığını belirtmişlerdir. Bu görüşe paralel olarak Ramstetter,

Murray ve Garner (2010), dış mekân oyunlarının hareket etme, keşfetme, kritik düşünme imkanı ve çocukların yaşlıları ile eşsiz aktivite katılmalarına olanak sağladığını belirtmiştir. Charles (2010), fiziksel aktivite yapmak ve doğa ile iç içe olmanın çocuğun ruhsal ve bedensel gelişiminde önemli bir etmen olduğunu belirtirken; Galizio, Stoll ve Hutchins, çocuklara dış mekânda oyun oynama imkanının tanınmasının tüm yaşlarda motor gelişime katkı sağlayacağı ve daha sağlıklı bireyler olmasına imkan tanıyacağını belirtmiştir. Olsen, Thompson ve Hudson (2011), dış mekânda oyun oynamak çocuğun sağlıklı bir birey olmasının yanı sıra, çocuğun sosyalleşmesini, çevresi ile iletişim sağlamasını, duygularını ifade etmesini ve yaşlıları ile birlikte dünyayı keşfetmesini sağladığını dile getirmiştir.

Sandra ve Renick (2009) tarafından yapılan okul öncesi öğretmenlerinin dış mekân oyunları hakkındaki görüş ve uygulamalarının incelendiği çalışmada, öğretmenlerin dış mekânda oyunun küçük yaşlardaki çocukların gelişimleri için önemli olduğunu düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Yine bu bulgulara paralel olarak Davies'in 1997 yılında okul öncesi öğretmenlerinin dış mekân oyunları ile ilgili görüş ve uygulamalarını incelediği çalışmasında, öğretmenler dış mekânda oyun oynamanın fiziksel gelişime katkı sağlamanın yanı sıra, iletişim becerilerini, birlikte oyun oynama kabiliyetlerini ve uzlaşma becerilerini geliştirdiği yönündeki düşüncelerini belirtmişlerdir. İlgili alanyazın incelendiğinde, okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun oynamanın çocukların gelişimlerine katkı sağladığı düşüncesine sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Çocukların Okulda Dış Mekânda Oyun Oynama Sıklığına İlişkin Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) HAVA ŞARTLARI			
Hava şartlarına göre değişiyor.	4	4	6
Velilerden dolayı sıklık azalıyor	1	3	2
2) HAFTALIK			
Haftada 1-3 kez	3	1	0
Her gün mutlaka 10-20 dakika	1	0	0
3) MEKÂN YETERSİZLİĞİ			
Okulun imkanı olmadığı için nadir	0	2	0
4) DİĞER			
Çok fazla değil	0	0	1

Öğretmenlere, ‘Çocukların okulda dış mekânda oyun oynama sıklığı nedir?’ sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu (n=14) dış mekânda oyun oynama sıklığının hava şartlarına göre değiştiğini dile getirirken, bağımsız anaokulunda görev yapan (n=3) öğretmen ve anasınıflarında görev yapan (n=1) öğretmen haftada 1-3 kez arasında dış mekâna çıktıklarını, özel anaokulundaki öğretmenler ise haftalık dışarı çıkma sıklığına ilişkin görüş bildirmemişlerdir. Ayrıca anasınıflarında görev yapan (n=3) öğretmen de okulun imkanı olmadığı için nadiren dış mekâna çıktıklarını belirtmiştir.

BAÖ3 kodlu öğretmen ‘...Hava koşulları tabi bizim ülkemizde çok büyük etken... Biz bunu yazın, kışın havaların iyiliğini, kötülüğünü ayırt etmeden yapmalıyız. Ama bunu bizim ülkemizde uygulayamıyoruz. Çünkü bizim velilerimizin en büyük yakınmaları hasta olmasın hocam... Havaların daha iyi olduğu zamanlara yoğunlaştırıyoruz...’

ÖÖÖ6 kodlu öğretmen ‘...Haftada 1 kez çıkmaya çalışıyoruz. Yoğun bir plan uyguladığımız için. Belli bir potansiyelin beklentisi farklı olduğu için...’

Tablo 8. Öğretmenlerin Çocukların Dış Mekânda Oyun Oynama Süreleri Hakkındaki Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
20- 30 dakika	2	3	6
En çok 40 dakika	2	1	0
Serin hava 10-15 dakika	1	1	0

'Çocuklar ne kadar süre dış mekânda oyun oynayabiliyorlar? ' sorusuna özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin tamamının (n=6) 20-30 dakika cevabını verdiği görülürken, bağımsız anaokulunda ve anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin en çok 40 dakika ve serin havada 10-15 dakika cevabını da verdiği görülmektedir.

BAÖ5 kodlu öğretmen '*... Yarım saat falan oluyor. Ama çok bazen şey yapıyorlar. Yalvarıyorlar ne olur öğretmenim bir 5 dakika daha.. Ona göre çok az daha ekliyoruz 5-10 dakika daha o kadar. Yarım saati buluyor yani. Yarım saatten az olmuyor...*'

Araştırmaya katılan öğretmenler çocukların dış mekânda oyun oynamasının hava şartlarına göre değiştiğini, uygun hava şartları sağlandığında ise dış mekânda kalma sürelerinin çoğunlukla 20-30 dakika olduğunu belirtmişlerdir. Kod ve Jerman (2013) tarafından Sloven kasabasında bulunan okul öncesi öğretmeni ve ebeveynlerle yapılan çalışmada, Sloven çocukların ılık havalarda zamanlarının %23'ünü okulda dış mekânda geçirdikleri, soğuk havalarda ise % 13'ünü dışarıda geçirdikleri, genellikle ılık havalarda haftada 3 saatlerini, soğuk havalarda ise haftada 1,5 saatlerini dış mekânda geçirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Kod ve Jerman tarafından yapılan araştırmada da görülüyor çocukların dış mekânda kalma süreleri ve sıklıkları hava şartlarından etkilenmektedir.

Araştırma kapsamında yapılan gözlemler sırasında da öğretmenlerin çocukları soğuk ve yağışlı havalarda dış mekâna çıkarmadığı gözlemlenmiş, ayrıca öğretmenler tarafından dolduran 'dış mekânda oyun gözlem formu'na verilen yanıtlar incelendiğinde de bazı öğretmenlerin hava soğuk veya yağışlı olduğu için dış mekâna çıkmadıklarını belirttikleri görülmüştür.

Tablo 9. Öğretmenlerin Günlük Akışta Dış Mekânda Oyun Oynamak İçin Yeterli Zaman Hakkındaki Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
Evet	4	3	3
Hayır	1	0	1
Plana göre değişiyor	0	1	1
Haftada 1 gün 1 ders	0	0	1

Öğretmenlerin çoğunluğu, ‘Günlük akışta dış mekânda oyun oynamak için yeterli zamanınız var mı?’ sorusuna yeterli zamanları olduğunu söylerken, bağımsız anaokulunda görev yapan (n=1) ve özel anaokulunda görev yapan (n=1) öğretmen ise yeterli zaman olmadığını düşünmektedir. Anasınıflarında (n=1) ve özel anaokulunda görev yapan (n=1) öğretmen de dış mekâna çıkmalarının eğitim planına göre değiştiğini belirtmiştir.

Anasınıflarında görev yapan İÖÖ2 kodlu öğretmen ‘...Ayrabiliriz. Çünkü bir oyun saatimiz var. O oyun saatini istersek iç mekân oyun saatinde istersek dış mekân oyun alanında yaparız yani...’

Özel anaokulunda görev yapan ÖÖÖ3 kodlu öğretmen ‘... Branş derslerimizin yoğun olduğu günlerde yok onu açıkça söyleyeyim... Orada maalesef öyle bir imkanımız olmuyor... Yani en kötü yemekten önce 5-10 dakika hava almaya çıkıp öyle giriyoruz hiç zaman bulamasak da...’

Alat, Akgümüş ve Cavali (2012) tarafından yapılan çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin uyguladıkları müfredatın açık hava etkinliklerine uygun olduğunu ve bu etkinliklere yer verdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 10. Öğretmenlerin Çocukların Okulda Dış Mekânda Oyun Oynama Alanları Hakkındaki Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) YAPILANDIRILMIŞ OYUN ALANI			
Park	5	4	6
Oyun çizgileri	0	2	0
2) YAPILANDIRILMAMIŞ OYUN ALANI			
Okul bahçesi	4	3	5
Çimlerde	1	0	5
Okul terası	0	0	2
Ağaçlık orman	0	1	0

Öğretmenlere, ‘Çocuklarınız genellikle dış mekânda nerede oyun oynuyor?’ sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin cevapları Tablo 10’da sunulmuştur. Çalışmaya katılan tüm öğretmenler (n=15) çocukların park alanında oyun oynadığı cevabını vermişlerdir. Ayrıca bağımsız anaokulunda görev yapan (n=4), ilkokuldaki anasınıflarında görev yapan (n=3) ve özel anaokulunda görev yapan (n=5) öğretmenin okul bahçesi cevabını verdiği görülmektedir.

Öğretmenlerin verdiği yanıtlar incelendiğinde, çocukların dış mekânda oynadıkları alanların eğitim aldıkları kurumun imkanları doğrultusunda farklılaştığı görülmektedir. Araştırma kapsamında yapılan gözlemler de bu bulguyu destekler niteliktedir. Gözlemler sırasında bağımsız anaokulundaki çocukların çoğunlukla park alanı ve boş tartan zeminde oyunlar oynadığı, özel anaokulundaki çocukların park alanında ve okul bahçesindeki çim alanda oynadıkları gözlemlenmiştir. Özel anaokulundaki (n=2) öğretmenin okul terasında oyun oynadıklarını belirttikleri görülürken, gözlemler sırasında okul terasında oynanan oyunlara rastlanmamıştır.

İlkokuldaki anasınıflarında yapılan gözlemler ile öğretmenlerin çocukların genellikle dış mekânda oyun oynadığı alanlar hakkındaki görüşleri çelişmektedir. Gözlemler sırasında öğretmenlerin park alanını daha az tercih ettikleri, çoğunlukla ön okul bahçesine çıktıkları gözlemlenmiştir. Anasınıflarında öğretmenlerin park alanını çok fazla tercih etmemelerinin nedeni olarak park alanındaki materyallerin bakımsız ve kırık olması gösterilebilir.

Bağımsız anaokuluna görev yapan BAÖ5 kodlu öğretmen ‘...Benim çocuklar 20 kişi oldukları için aslında her yerdeler. Bir bakıyorsunuz tepedeler çimenlik yerde. Ben tehlike olmadığı zaman hiçbir yere yasak koymuyorum. Sadece arka bahçeye göndermiyoruz...’

İÖÖ4 kodlu öğretmen, ‘... Okulda bizim bahçemiz var ama çok yeterli değil taşlarla, çakıllarla kaplı. Bazen okulun ön bahçesinde oynuyoruz ama ben fazla çıkmamaya çalışıyorum çünkü sağlıklı bulmuyorum. Eğer bir çevre gezisi doğa incelemesi yapacaksak mesela kar yağdığında kardan adam yapmak için ya da karı boyamak için çocukların hoşuna giden bir çalışma olduğu zaman çıkıyorum. Onun haricinde fazla kullanmıyorum...’

Tablo 11. Öğretmenlerin Çocukların Dış Mekânda Oynadıkları Materyal – Malzemeler Hakkındaki Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) DOĞAL MALZEMELER			
Doğa, toprak, çamur	3	0	3
Taş	2	2	0
Ağaç dalları	2	1	0
Yapraklar	1	1	0
2) OYUNCAKLAR			
Bahçe araçları	5	3	1
Hareket becerilerine yönelik araçlar (top, ip, huluhop,minder)	0	2	3
Park oyuncakları	1	1	2
Sınıfta oynanmayan sınıf oyuncakları	0	0	1
3) MATERYALSİZ			
Materyalsiz	2	0	3
Birbirleri ile oynarlar	2	0	1
Bedenlerini kullanarak	0	0	2
4) MEKÂN			
Oyun parkı	0	0	2
Oyun çizgileri	0	1	0
Tebeşirle boyama	0	1	0
Kapalı, gizli küçük alanlar	1	0	0

Öğretmenlere, 'Çocuklar dış mekânda ne ile oynar?' sorusu sorulmuştur. Bağımsız anaokulunda görev yapan (n=3), özel anaokulunda görev yapan (n=3) öğretmen çocukların dış mekânda doğa, toprak, çamur gibi doğal malzemelerle oyunlar oynadığını, bağımsız anaokulunda görev yapan (n=5), anasınıflarında görev yapan (n=3) ve özel anaokulunda görev yapan (n=1) öğretmen ise çocukların dış mekânda bahçe araçları ile oyunlar oynadığını söylemiştir. Ayrıca çocukların materyalsiz oyunlar oynadığını söyleyen bağımsız anaokulunda görev yapan (n=2), özel anaokulunda görev yapan (n=3) öğretmen bulunmaktadır.

Tablo incelendiğinde anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin çocukların dış mekânda doğa, toprak, çamur gibi doğal malzemeler ile oyunlar oynadığına yönelik bir görüş bildirmediği görülmektedir. Fakat gözlemler sırasında, çocukların zaman zaman park alanının zemininde bulunan çakıllarla ve kırık olan kum havuzunda bulunan toprak ile oyunlar oynadığı gözlemlenmiştir.

BAÖ1 kodlu öğretmen '*...Çoğunlukla onlar böyle kapalı, gizli, küçük alanları sevdikleri için bir plastik domates evimiz var, küçük bir ev var. Onun içinde özellikle kızlarımız kendi aralarında dramatik oyunlar oynuyorlar... Kovalamacayı çok seviyorlar, koşu oyunlarını...*'

ÖÖÖ3 kodlu öğretmen '*...Yani parka gidiyorsak işte parktaki salıncak, kaydırak, tırmanma şeritleri vs onlar. Onlarla başlıyorlar ama dediğim gibi 10. dakikadan sonra orada başka bir oyun kurmuşlar kendi kendilerine. Materyali çok fazla kullanmadan kendileri devam ediyorlar oyunlarına...*'

Tablo 12. Öğretmenlerin Çocukların Dış Mekânda Oynadıkları Oyunlar Hakkındaki Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) HALKADA OYUNLAR			
Geleneksel oyunlar	0	1	4
Yarışmalı oyunlar	1	0	0
2) KOŞMA OYUNLARI			
Koşma- yakalama oyunları	3	1	3
Saklambaç	1	0	1
Köşe kapmaca	0	1	0
3) ÖYKÜNME OYUNLARI			
Dramatik oyunlar	1	0	0
Ahşap gemide hayali oyun	0	0	1
4) İNŞA OYUNLARI			
Kum havuzu	0	2	0
Çamur ile oynama	0	1	0
5) PARK OYUNCAKLARI İLE OYUN			
Parktaki oyuncaklar	1	3	3
6) ARAÇLA OYNANAN OYUNLAR			
Topla oynanan oyunlar	1	1	2
Parkurda oyun	0	0	2
Huluhop çevirme	0	0	1
7) SPORLA İLİŞKİLİ OYUNLAR			
Denge oyunları	1	2	0
Cimnastik hareketleri	0	0	2
8) DİĞER			
Serbest oyun	4	0	0
Grupla oyun	1	0	1

Öğretmenlere, 'Çocuklar dış mekânda hangi oyunları oynuyorlar?' sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin cevapları Tablo 12'de sunulmuştur. İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan (n=1), özel anaokulunda görev yapan (n=4) öğretmen çocukların dış mekânda geleneksel oyunlar oynadıklarını söylerken bağımsız anaokulunda görev yapan (n=4) öğretmen çocukların serbest oyun oynadıklarını söylemiştir. Tüm cevaplara bakıldığında koşma ve yakalama oyunlarının (n=7) dış

mekânda daha fazla oynadığı görüşü dikkat çekicidir. Ayrıca bağımsız anaokulunda görev yapan (n=1), ilkokuldaki anasınıflarında görev yapan (n=3), özel anaokulunda görev yapan (n=3) öğretmen çocukların dış mekânda park oyuncakları ile oyunlar oynadığını belirtmiştir.

Yapılan gözlemler ve öğretmenlerin görüşleri sonucunda çocukların dış mekânda oynadığı oyunlar eğitim aldıkları okulun imkanları ve öğretmenlerin uygulamaları kapsamında değişiklik göstermektedir.

Bağımsız anaokulundaki öğretmenlerin çocuklar dış mekânda hangi oyunları oynar sorusuna verdikleri yanıtlarda serbest oyun cevabının (n=4) sıklıkla tekrarlandığı görülmektedir. Bağımsız anaokulunda yapılan gözlemler sırasında çocukların dış mekânda çoğunlukla serbest oyunlar oynadığının gözlemlenmesi, öğretmenlerin görüşlerini desteklemektedir.

Özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplara bakıldığında geleneksel oyunlar (n=4) ve park oyuncaklarının (n=3) sıklıkla tekrarlandığı görülmektedir. Gözlemler sırasında da çocukların park alanına çıkıldığında park oyuncakları ile kurgusal oyunlar oynadıkları, çim alanlara çıkıldığında ise çoğunlukla geleneksel oyunlar oynadıkları gözlemlenmiştir.

İlkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin cevapları incelendiğinde ise parktaki oyuncaklar (n=3) cevabının tekrarlanması dikkat çekici bir bulgu olarak düşünülebilir. Gözlemler sırasında ise öğretmenlerin park alanını çok fazla tercih etmedikleri, tercih ettikleri zamanlarda ise çocukların park oyuncakları ile oyun oynamaktan çok park alanında yerden yüksek oynamayı tercih ettikleri gözlemlenmiştir. İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin 'Çocuklar dış mekânda hangi oyunları oynuyorlar?' sorusuna verdikleri cevaplar ile yapılan gözlemler farklılık göstermektedir.

BAÖ5 kodlu öğretmen '*...Dışarıda ben onları genelde özgür bırakıyorum yani oyunlarını kendileri seçiyorlar, kendileri oluşturuyorlar...*'

İÖÖ4 kodlu öğretmen '*... Dış mekâna çıktığımızda eğer parka gittiyseniz ilk başta kaydırığa ve daha sonra kaydırdan birkaç kez kaydıktan sonra kırılmış bir kum havuzu var. Kum havuzu ile oynamayı daha çok seviyorlar...*'

ÖÖÖ1 kodlu öğretmen ‘... *Daha çok yakalamaca, koşmaca, enerjilerini atacakları şeyleri oynamayı tercih ediyorlar...*’

Sevimli Çelik ve Johnson (2013), tarafından Amerika Birleşik Devletleri’nin Pensilvanya Eyaleti’nde görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile yapılan çalışmada, okul öncesi dönemdeki çocukların dış mekânda toplama, zıplama, koşma, tırmanma, bisiklet sürme, topla oyunlar oynama, doğal yürüyüşler yapma, kurallı oyunlar gibi fiziksel aktiviteler yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 13. Öğretmenlerin ‘Çocuklar Dış Mekânda Oyun Oynarken Sizin Rolünüz Nedir?’ Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) KATILIMCI			
Birlikte oyun kurucu	0	2	2
Bazen katılımcı	0	1	1
Oyuncu	0	0	2
Yöneten	2	1	1
2) GÖZLEMCİ			
Gözlemci	4	4	3
3) REHBER			
Rehber, yönlendirici	3	2	4
Yardıma ihtiyaç olursa müdahale edici	3	2	1
Çok yönlendirmiyorum	0	1	0

‘Çocuklar dış mekânda oyun oynarken sizin rolünüz nedir?’ sorusuna verilen yanıtların tüm okul türlerinde gözlemci (n=11) kategorisinde fazlaştığı görülmektedir. Bununla birlikte rehber, yönlendirici rolleri olduğunu söyleyen bağımsız anaokulunda görev yapan (n=5), ilkokuldaki anasınıflarında görev yapan (n=2) ve özel anaokulunda görev yapan (n=4) öğretmen bulunmaktadır. Öğretmenlerin verdiği cevaplar incelendiğinde bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerin çocukların dış mekândaki oyunlarında katılımcı rolünü üstlenmedikleri görülmektedir.

BAÖ 2 kodlu öğretmen ‘... Genelde gözlemci ama çok fazla müdahale etmek istemiyoruz... Bu durumda rehberlik yapıp o çocuğu ya oyuna katıyoruz ya da aralarındaki iletişimi kuvvetlendiriyoruz...’

İÖÖ2 kodlu öğretmen ‘...Benim rolüm tamamen gözetmen, rehber oluyor. Birbirlerine zarar vermeden oynamaları, kendilerine zarar vermeden oynamaları konusunda gözetmenlik ediyorum, rehberlik ediyorum...’

ÖÖÖ3 kodlu öğretmen ‘... Ben kesinlikle sadece güvenlikleri ile ilgileniyorum. Onun dışında müdahale etmiyorum. Ama eğer ki oyunun dışında kalan dışlanmış biri varsa onu gözlemlemişsek onun yanına gidip tabi ki onunla beraber bir oyuna başlıyoruz tabi sonra diğerleri de geliyor. Sırf onu oyuna katmak adına bir şeyler yapıyoruz ama onun dışında biz genelde dışarıdan gözlem yapıyoruz...’

Araştırma kapsamında yapılan gözlemler doğrultusunda da, öğretmenlerin park alanı gibi yapılandırılmış oyun materyallerinin bulunduğu alanda daha çok gözlemci oldukları ve tehlikeli durumlarda çocukları uyardıkları ve müdahale ettikleri görülürken, yapılandırılmış oyun materyali bulunmayan, kurallı ve halkada oyunlar oynanan alanlarda, çoğunlukla oyun kurucu ve lider rollerini üstlendikleri saptanmıştır. Alat, Akgümüş ve Cavalı (2012), öğretmenlerin dış mekân etkinliklerinde genellikle aktif ve gözlemci olduklarını tespit etmişlerdir. Bu bulguya paralel olarak, Davies’in 1997 yılında okul öncesi öğretmenlerinin dış mekân uygulamaları ve görüşleri ile ilgili yapmış olduğu çalışmada, öğretmenler dış mekânda ki rollerinin gözlem ve izleme olduğunu, yalnızca çocukların uygunsuz ya da güvenli olmayan davranışlarda bulduklarında müdahale ya da yönlendirme yaptıklarını dile getirmişlerdir.

Tablo 14. Öğretmenlerin ‘Çocukların Dış Mekânda Oyun Oynayabilmesi İçin Okul Bahçesinde Yeteri Kadar Materyal-Malzeme Var Mı?’ Sorusu Hakkındaki Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
Var	1	0	5
Yok	4	4	1

'Çocukların dış mekânda oyun oynayabilmesi için okul bahçenizde yeteri kadar materyal - malzemeniz var mı? " sorusuna bağımsız anaokulu (n=4) ve anasınıflarındaki öğretmenler (n=4) yeteri kadar materyalleri olmadığını dile getirirken, özel anaokulundaki öğretmenlerin çoğu (n=5) yeteri kadar materyallerinin olduğunu dile getirmişlerdir.

Bağımsız anaokulunda görev yapan BAÖ2 kodlu öğretmen '*...Yani buna yok cevabı da verilebilir aslında var cevabı da... Ama neden olmasın bir kum havuzu, neden olmasın daha fazla oyuncak...*'

İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan İÖÖ4 kodlu öğretmen '*...Hiç yok. Bir kaydırak...*'

Alat, Akgümüş ve Cavalı (2012) tarafından yapılan çalışma sonucunda, ilkokula bağlı anasınıflarında okul öncesine ait bir bahçe olmaması, olanlarında çok küçük olmasının bu kurum türünde görev yapan öğretmenlerin açık hava etkinliklerini uygulamasına bir engel olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 15. Öğretmenlerin ‘Okulunuzun Dış Mekân Oyun Alanında Neler Var?’ Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) YAPILANDIRILMIŞ OYUN MATERYALLERİ			
Kaydırak	5	4	4
Salıncak	5	0	5
Olmayan salıncağın demiri	0	1	0
2 tane kırık sallanan at	0	1	0
Evcilik köşesi denilen elma gibi bir ev	4	0	0
Tahterevalli	2	0	0
Top	0	0	1
Ahşap gemi	0	0	3
Sallanan at	0	0	2
Hulohoplar	0	0	1
Sayı boncukları, abaküsler	0	0	1
Demir tırmanma direkleri	0	0	3
2) DİĞER			
Ağaç	1	0	0
Değişik bitkiler	2	0	0

‘Okulunuzda dış mekân oyun alanında neler var?’ sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde genelde park oyun materyallerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenler kaydırak, salıncak, elma ev, tahterevalli, ağaç ve değişik bitkiler olduğunu, ilkokuldaki anasınıflarında görev yapan öğretmenler kaydırak, olmayan salıncağın demiri, 2 tane kırık sallanan at cevabını verdiği, özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin kaydırak, salıncak, ahşap gemi, top, sallanan at, hulohoplar, sayı boncukları- abaküsler, demir tırmanma direkleri cevaplarını verdikleri görülmektedir.

Bağımsız anaokulunda görev yapan BAÖ4 kodlu öğretmen ‘...Yeşil alan olarak okul çevresinde belli bir yer var ağaçlar var, değişik bitkiler var... 2 salıncak, 1 kaydırak, 2 plastik küçük evimiz dışında çok fazla bir seçeneği de olmuyor çocuğun... İnsan tabiatla birlikte var. Ne kadar içindeyse o kadar hayatı yaşar, hisseder...’

İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan İÖÖ3 kodlu öğretmen '*...Kaykay var, olmayan salıncağın demiri var. Bu kadar. Başka bir şey yok. Sallanılan at var ama biri kırık ikisi sağlam...*'

Özel anaokulunda görev yapan ÖÖÖ1 kodlu öğretmen '*...Kaydırak var 2 tane, tırmanma ipleri var, elleriyle demirden tırmanacakları, 2 tane ördek var üzerinde sallanabilecekleri, 1 salıncak var, gemi var, geminin altı da onlar için çok güzel bir oyun alanı...*'

Bu bulgular doğrultusunda farklı kurum türlerindeki okullarının park alanında bulunan materyallerin farklılık gösterdiği görülmekteyken, Başbay'ın 2012 yılında 'Ankara ili sınırları içerisindeki özel ve resmi anasınıfı ve anaokulu bahçelerinin kullanım yönünden incelenmesi' adlı çalışmasında, okul bahçesinin konumlandırılması, okul bahçesinde bulunan materyaller ve bu materyallerin durumunda farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gönen ve Saranlı (2014) tarafından yapılan Ankara ilinde okul öncesinde kapalı ve açık hareket alanlarının yeterliliğinin değerlendirildiği çalışmada ise özel anaokullarının açık hareket alanlarında en çok voleybol filesi, tahtarevalli, salıncak, kaydırak, bahçe araçları ve oyun evi olduğu, resmi kurum anaokullarının açık hareket alanında en çok salıncak, kaydırak bulunduğu, MEB'e bağlı bağımsız anaokullarında en çok voleybol filesi, salıncak, kaydırak, tahtarevalli, kum havuzu, bahçe araçları, bisiklet, oyuncak araba ve bebek bulunduğu, özel kolej anaokullarının açık hareket alanlarında en çok salıncak, kaydırak ve oyun evi bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okulların dış mekân alanlarında bulunan materyal ve malzemelerin farklılık gösterdiği görülmektedir.

Tablo 16. Öğretmenlerin Dış Mekân Oyun Alanında Olması Gereken Materyal – Malzemeler Hakkındaki Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) ALAN			
Çamur oyun alanı	0	1	0
Yeşil alan	0	1	0
Sürünme alanı	1	0	0
Hayvan beslenebilir	1	0	0
Ekim yapılabilir	1	0	0
2) MATERYAL			
Kum havuzu	4	3	3
Tırmanma ipi- demiri	3	3	3
Denge tahtası	1	2	0
Bahçe malzemeleri (kova, kürek, traktör, kamyon)	1	1	1
Salıncak	0	1	0
Kaykay	0	1	0
Tahterevalli	0	1	0
Zıp zıp	1	1	0
Ahşap malzemeler	2	0	0
Farklı dokulara ait panolar	0	0	1
Bank	0	1	0
Aynalar	0	0	1

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu ‘Dış mekânda neler olmalı?’ sorusuna en fazla kum havuzu (n=10) ve tırmanma demiri – ipi (n=9) cevabını vermişlerdir. Ayrıca bağımsız anaokulu (n=3) ve ilkokuldaki anasınıflarında (n=2) görev yapan öğretmenler dış mekânda çamur oyun alanı, yeşil alan, sürünme alanı gibi farklı oyun alanları olmasını isterken, özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin oyun alanları ile ilgili isteklerinin olmadığı Tablo 16’ da görülmektedir.

BAÖ2 kodlu öğretmen ‘... Benim için en önemlilerden bir tanesi kum havuzu. Yani toprakla zaten temas etmeyen çocuklar, keşfedebilmeli orada çeşitli materyaller olmalı... Aslında bu bir de bulunduğumuz çevre konum ile alakalı. Anadolu da bir yerde öğretmenlik yapsaydım belki kum havuzuna ihtiyaç olmayacaktı da sabit ne bileyim bir salıncak, bir kaydırak tarzı oyuncaklara da ihtiyacımız olurdu... Bu aslında

yaşadığımız, öğretmenlik yaptığımız çevreye, kuruma bağlı başka bir şeye değil. İhtiyaçlar kesinlikle farklı. Tam tersi orada da sınıfta vakit geçirmek daha mantıklı çünkü çocuk zaten dışarıda tüm gün...' cevabını vererek dış mekânda olmasını istediği materyallerin görev yaptığı bölgedeki çocukların ihtiyaçlarına göre şekillenebileceğini dile getirmiştir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin dış mekân oyun alanlarında olmasını istedikleri materyal, malzeme ve alanlar, kaliteli dış mekân oyun alanlarında olması gereken materyal, malzeme ve alanlarla paralellik göstermektedir. Ulutaşa göre (2014), dış mekân oyun alanlarında, oyun araçları, hayvan ve bitki alanı, bisiklet, araba vb. alanı, kum ve su alanı, dinlenme alanı gibi farklı alanlar bulunmalıdır. MEB 2006 programında ise *'Bahçede doğal çimler, ağaçlar, kum havuzu, tırmanma merdiveni, binilebilecek araba, kova kürek, tırmık, su havuzu, atlama ipleri, denge tahtası, yürüme şeridi, salıncak, yaylı aletler, tünel, su tulumbası, su masası ve su kanalları, bisiklet ve tekerlekli oyuncaklar, kova gibi oyun malzemeleri bulunmalıdır'* ifadesi yer almaktadır.

Çelik (2012) tarafından yapılan "Okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımı: Kocaeli örneği" adlı çalışmada, Kocaeli ilindeki bazı okul öncesi eğitim kurumlarında çocuk oyun alanları açısından açık alanların niteliğini belirlemeye yönelik bir mevcut durum saptaması yapılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; okul öncesi eğitim kurumlarında açık alanların etkin kullanılmadığı, mevcut açık alanların oyunun doğasına uygun olmadığı ve fiziksel düzenleme konuları içerisinde açık alan düzenlemesinin çoğunlukla ihmal edildiği belirlenmiştir.

Çevik (2007) tarafından yapılan okul öncesi eğitim kurumları dış mekânlarının kaza unsurlarının incelendiği araştırma sonucunda, özel okul öncesi eğitim kurumlarının dış mekânlarının belirlenen TSE standartlarının çok altında olduğu, kurumların dış mekân etkinlik alanı ve ekipman açısından yetersiz olduğu bulunmuştur. Materyal kalitesi ve eksikliği dış mekânda yapılan oyun ve etkinlikleri etkileyebilmektedir.

Tablo 17. Öğretmenlerin Çocukların Dış Mekânda Oyun Oynamasını Engelleyen Faktörler Hakkındaki Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) SAĞLIK			
Çocukların sağlık sorunları	0	1	0
2) VELİ			
Veli bakış açısı	4	2	1
3) İMKAN YETERSİZLİĞİ			
Hava şartları	3	3	5
Materyal eksikliği	2	2	1
Mekânın güvenliği	1	1	1
Materyal engel değildir	1	0	1
4) PROGRAM			
Zamansızlık	1	0	0
Program kesinlikle sorun değil	1	0	0

Araştırmaya katılan öğretmenlere ‘Çocukların dış mekânda oyun oynamasını engelleyen faktörler nelerdir?’ sorusu sorulduğunda, cevapların velilerin bakış açısı (n=7), hava şartları (n=11) ve materyal eksikliğinde (n=5) yoğunluğun arttığı Tablo 17’de görülmektedir. Bağımsız anaokulunda görev yapan (n=4), ilkokuldaki anasınıflarında görev yapan (n=2) ve özel anaokulunda görev yapan (n=1) öğretmen velilerin dış mekânda oyun oynamaya velinin bakış açısının engel olduğu cevabını verdiği ve bağımsız anaokulunda görev yapan (n=3), anasınıflarında görev yapan (n=3) ve özel anaokulunda görev yapan (n=5) öğretmenin hava şartlarının engel olduğunu cevabını verdiği görülmektedir.

BAÖ3 kodlu öğretmen ‘...Mekânın güvenliği, o çok önemlidir. Güvenli bir ortam sunamazsanız eğer çocuğa her şey tehlikelidir. Oyun yanı sıra yapacağınız her şey. İlk başta güvenlik. Çocukların güvenliği...’

İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan İÖÖ4 kodlu öğretmen ‘...Maddi imkansızlık tamamıyla. Materyal yok, zemin yok.

Özel anaokulunda görev yapan ÖÖÖ1 kodlu öğretmen '*...Hava koşulları maalesef. Yani daha doğrusu hava koşulları derken soğuk havalarda çıkıyoruz ama tabii yağmur yaparken ya da kar yağarken çıkamıyoruz...*'

Bağımsız anaokulu ve ilkokuldaki anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin dış mekânda oyun oynamayı engelleyen faktör olarak velilerin bakış açısı cevabını verdiği görülmektedir. Bu bulgu, Jayasuriya (2014) nın çocuğun bakımından birinci derecede sorumlu olan kişilerin okul öncesi eğitim kurumlarındaki aktivitelerle ilgili algısının incelendiği çalışmanın bulguları ile çelişmektedir. Jayasuriya'nın yapmış olduğu çalışmaya katılan kişilerin okulda dış mekânda oyun oynamayı destekledikleri, çok az sayıda kişinin hava durumunu engel olarak gördüğü sonucuna ulaşılmıştır. Jayasuriya (2014) 'nın çalışmasının aksine, Sevimli Çelik ve Johnson (2013), tarafından Amerika Birleşik Devletleri'nin Pensilvanya Eyaleti'nde görev yapan okul öncesi öğretmenleri ile yapılan çalışmada, hava şartlarının çocukların dış mekân aktivitelerini engellediği sonucuna ulaşılmıştır.

Ay Yalçın (2015) tarafından Finlandiya ve Türkiye'de ki okul öncesi öğretmenlerinin ve ailelerin dış mekânda oyun ve ideal dış mekân çevresi hakkındaki inançları ve öğretmenlerin uygulamalarının incelendiği çalışmada ise çocuklar kış mevsiminde dış mekânda oyun oynarken Türk ailelerin endişe duydukları fakat Fin ailelerin mevsim ve hava şartları konusunda endişelenmedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu da kültürel farklılıkların ailelerin tutumlarında etkili olduğunu göstermekte ve çocukların oyunlarının söz konusu farklılıklardan etkilendiğini ortaya koymaktadır.

Alat, Akgümüş ve Cavalı tarafından 2012 yılında okul öncesi öğretmenlerinin açık hava etkinlikleri ile ilgili düşünce, tutum ve uygulamalarını ortaya koymayı amaçladıkları çalışma sonucunda da okul öncesi öğretmenlerinin açık hava etkinliklerine karşı olumlu düşünce ve tutuma sahip oldukları fakat okulların fiziksel şartlarının yetersizliği, okul bahçelerinde yeteri kadar güvenlik tedbiri alınmaması, sınıfların kalabalık olması, çocukların hastalanacaklarına dair kaygılar, velilerin olumsuz tepkileri gibi nedenlerle uygulamalarında yeteri kadar açık hava etkinliklerine yer veremedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 18. Öğretmenlerin Günlük Akışta Dış Mekân Oyun Etkinliklerine Yer Vermeyi Engelleyen Faktörler Hakkındaki Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) PROGRAM			
Branş dersleri-program yoğunluğu	0	0	3
2) AİLE			
Ailelerin okuldan beklentileri	0	0	1
Ailelerin dış mekân oyun hakkındaki görüşleri	0	0	1
Öğretmenin dış mekânda oyun ile ilgili görüş açısı	1	0	0
3) ENGEL YOK			
Engel yok	3	2	2
4) SINIRLILIKLAR			
Mevsim şartları	1	1	3
Sağlık koşulları	1	0	1
Yetersiz materyal	0	1	0

‘Günlük akışta dış mekân oyun etkinliklerine yer vermenizi engelleyen faktörler nelerdir? sorusuna özel anaokulunda görev yapan (n=3) öğretmen branş dersleri, program yoğunluğu cevabını verirken, bağımsız anaokulu ve ilkokuldaki anasınıflarında görev yapan öğretmenler program ile ilgili bir engel faktörünün olduğunu dile getirmemiştir. Bağımsız anaokulunda görev yapan (n=3), anasınıflarında görev yapan (n=2) ve özel anaokulunda görev yapan (n=2) öğretmenin dış mekân oyun etkinliklerine yer vermelerinde engel faktörü olmadığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin engel olarak dile getirdiği bir diğer faktörde mevsim şartları olarak görülmektedir.

BAÖ1 kodlu öğretmen ‘...*Bu öğretmenin uygulamadaki görüş açısı ile ilgili bir şey. Eğer öğretmen dışarıyı tehlikeli görüyorsa zaten bir şekilde iç mekânda kalır. Ama öğretmen bunun zorunluluğuna inanıyorsa bir 10 dakika da olsa nefes almak için çocuğu dışarıya çıkarır. Hiç bir şey için düşünmüyorsanız açık mekânda 10 dakika nefes almalı çocuk...*

ÖÖÖ6 kodlu öğretmen ‘...*Şu an ailelerin sonuçta beklentileri... Mesela bir sürü branş derslerinin var olması. Yani aile plan programa baktığı zaman oraya çok fazla dış*

mekân yazdığınız zaman etkinlik olmadığı için mi dış mekâna çıkıp da oyun oynanıyor. Veya hastalanma durumları. Okulun içerisindeki iç mekândaki beden eğitimi derslerine, havuz saatlerine katılmasını istemeyen aileler varken soğuk havalarda özellikle dış mekânı olabildiğince az kullanmak zorunda kalıyorsunuz...'

Özel anaokulunda görev yapan öğretmenler dış mekânda oyun oynamayı engelleyen faktör olarak program faktörüne yer vermezken, günlük akışta dış mekânda oyun oynamayı engelleyen faktör sorusuna program yoğunluğu cevabını vermişlerdir. Bu bulguya paralel olarak, Güner Alpaslan ve Tantekin Erden (2014) tarafından özel anaokulunda görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyuna karşı tutumları ve dış mekân oyun uygulamalarının karşılaştırıldığı çalışmada, katılımcılar dış mekân oyunlarında okul yönetiminin ve ailelerin beklentilerine değer verdiklerini ve okul programının uygulamalarını etkilediklerini belirtmişlerdir.

Bu bulgulara paralel olarak Henley, Mcbride, Milligan ve Nichols(2007) yapmış olduğu çalışmada, öğretmenlerin hava şartlarının dış mekânda oyun oynamayı engelleyen en önemli faktör olduğunu belirttikleri görülmektedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin kış aylarında kötü hava şartları ve uygun olmayan kıyafetlerden dolayı dış mekânda yapılandırılmamış oyunlara yer vermedikleri, hava şartları elverdiği takdirde haftada en az 1 kez dış mekâna çıktıklarını belirttikleri görülmektedir. Bu bulgular öğretmenlerin dış mekânda oyun oynama sıklığı ve süresine verdiği yanıtlarla da paralellik gösterdiği görülmektedir.

Tablo 19. Öğretmenlerin Dış Mekâna Çıkmada Okul Yönetiminden Kaynaklı Engeller Hakkındaki Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
Yok.	4	3	6
Sözel olarak yok ama bakışlarla var	0	1	0
Bazen kısıtlayıcı olabilir	1	0	0

Öğretmenlere, 'Okul yönetiminde kaynaklı engeller var mı?' sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin cevapları Tablo 19.' da sunulmuştur. Bağımsız anaokulunda görev yapan (n=4), ilkokuldaki anasınıflarında görev yapan (n=3) ve özel anaokulunda görev yapan (n=6) öğretmenin, dış mekâna çıkmada yönetimden kaynaklı bir engelleri olmadığını dile getirdikleri görülürken, ilkokuldaki anasınıflarında görev yapan (n=1) öğretmenin sözel olarak bir engel olmadığını fakat bakışlarla bir engel olduğunu, bağımsız anaokulunda görev yapan (n=1) öğretmenin ise yönetimin bazen kısıtlayıcı olabildiğini dile getirdiği görülmektedir.

İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan İÖÖ4 kodlu öğretmen '*....Şöyle bir şey şimdi var diyemem ama sözel olarak yok ama siz sanki bahçede oyun oynadığınız zaman sanki zaman geçirmek için, çocukların ihtiyacı olduğu için değil de gibi görülüyor. Boşa geçen bir zaman olarak algılanıyor...*'

Tablo 20. Öğretmenlerin Dış Mekâna Çıkmada Velilerden Kaynaklı Engeller Hakkındaki Düşünceleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) SAĞLIK			
Mevsim şartlarına göre var	3	2	1
Çocukların hasta olabileceklerine dair endişeleri, korkuları	1	1	3
2) ENGEL YOK			
Yok	2	0	2
3) VELİ TUTUMU			
Çocukların kıyafetlerinin kirlenmesini istemiyorlar	1	1	0

Öğretmenlere 'Dış mekâna çıkmanızda velilerden kaynaklı engeller nelerdir?' sorusu sorulduğunda bağımsız anaokulunda görev yapan (n=3), anasınıflarında görev yapan (n=2) ve özel anaokulunda görev yapan (n=1) öğretmen mevsim şartlarına göre ailelerin çocuklarının dış mekânda oyun oynamasını istemedikleri cevabı alınmıştır. Bağımsız anaokulunda görev yapan (n=1) ve özel anaokulunda görev yapan (n=2) öğretmen dış mekânda oyun oynamada velilerden kaynaklı bir engel olmadığını düşündüklerini söylemişlerdir.

Bağımsız anaokulunda görev yapan BAÖ3 kodlu öğretmen ‘...Bahsettiğim gibi hava koşullarının farklı olması durumlarında veliler böyle isyanlarda olabiliyor. Üstüm başım kirlenince annem kızacak sıkıntısı var bazı çocuklarımızın. Biz bunu birebir görebiliyoruz. Ben de özellikle çamurla oynatıp oynatıp gönderiyorum. Daha çok kızsın anneleriniz, kızınca da bana gönderin diyorum...’ cevabını vermiştir.

Ülkemizde Ay Yalçın (2015) tarafından yapılan çalışmada ebeveynlerinin endişelerinin öğretmenlerin dış mekânda oyun uygulamalarını engellediği bulgusuna ulaşılmıştır. Ay Yalçın’ın bulguları bu araştırmanın bulguları ile paralellik göstermektedir. Öğretmenler velilerin mevsim şartlarına göre çocuklarının dış mekânda hasta olabileceklerine dair endişelere sahip olduklarını, bu durumda soğuk havalarda dış mekânda oyun oynamaya engel teşkil ettiğini düşünmektedirler.

Tablo 21. Öğretmenlerin ‘Dış Mekâna Çıkmanızda Okulun Fiziksel Koşulları Engel Yaratıyor Mu?’ Sorusuna Verdikleri Yanıtlar

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) GÜVENLİK			
Güvenli olduğu için engel yok	0	0	2
2) ALAN			
Alan küçük	1	0	2
Alan çok geniş, kontrol zor	0	1	0
İlkokullarda lavabo ve tuvaletin sınıf dışında olması	0	1	0
Kapalı bir oyun alanımızın olması engel	1	0	0
3) DİĞER			
Çoğu okula göre koşullar uygun	2	0	0
Engel değil sıkıntı	0	1	0

‘Okulun fiziksel şartları engel yaratıyor mu?’ sorusuna özel anaokulunda görev yapan (n=2) öğretmen dış mekân oyun alanları güvenli olduğu için engel olmadığını söylemişlerdir. Bağımsız anaokulunda görev yapan (n=1) ve özel anaokulunda görev yapan (n=2) öğretmen ise dış mekân alanı küçük olduğu için engel olduğunu belirtmiştir. İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan (n=1) öğretmen ise dış mekân

oyun alanı geniş olduğu için çocukların kontrolünün zor olduğunu ve dış mekâna çıkmada engel olduğunu söylemiştir.

Bağımsız anaokulunda görev yapan BAÖ1 kodlu öğretmen '*... Alan küçük olduğu için istediğiniz dakika ya da günlük akışın içinde ki o dakika çıkamayabilirsiniz... Arkadaşlar arasında bir sıraya koyuyoruz. Bu arada da hava şartları değişmiş olabiliyor. Bu engel olabiliyor...*' Bağımsız anaokulunda yapılan gözlemler sırasında vakit az olduğu durumlarda 2 sınıf aynı anda dış mekân oyun alanına çıktığında çocukların oyuncakları paylaşmada sorunlar yaşadığı gözlemlenmiştir.

Tablo 22. Öğretmenlerin Velilerin Okuldaki Dış Mekân Oyun Etkinliklerine Bakış Açısı Hakkındaki Görüşleri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) HAVA KOŞULLARI			
Hava şartlarına göre endişeleniyorlar	3	2	2
2) MEMNUNİYET			
Destekliyorlar, memnunlar	4	3	5
3) BİLGİ EKSİKLİĞİ			
Dış mekânı vakit doldurma olarak görüyorlar	0	1	1
Beklentilerinin en sonunda yer alıyor	0	0	1
4) DİĞER			
Çocukların üzerinin kirlenmesi, yırtılması	1	1	0

'Velilerin okulda dış mekân oyun etkinliklerine bakış açısı nedir?' sorusuna öğretmenlerin çoğu (n=12) ailelerin dış mekân oyun etkinliklerini destekledikleri ve memnun olduklarını söylemişlerdir. Fakat öğretmenler (n=7), velilerin, hava şartlarına göre endişe duyduklarını ve çocuklarının hastalanmalarından endişe duyduklarını belirttikleri görülüyor.

İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan İOÖ4 kodlu öğretmen '*...Bence onlar da vakit doldurma olarak görüyorlar...*'

Özel anaokulunda görev yapan ÖOÖ6 kodlu öğretmen '*...Beklentilerinin en sonlarında yer alıyor. Ben daha bir velinin gelip de hocam çocuklarla konuşuyoruz hiç*

dışarıya çıkmamışsınız ne kadar güzel bir hava vardı neden çıkmadınız dediğini görmedim. Aksine dışarıya çıktığınızda 3-4 gün 1 hafta sonra bile çocuk tesadüf eseri hasta olursa veli dışarı çıkmaya bağlayabiliyor...'

Tablo 23. Öğretmenlerin Çocuklar Dış Mekânda Oyun Oynadığında Kaygılandıkları Durumlar

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
1) VELİ			
Velilerin bizi desteklememesi	0	0	1
2) MEKÂN GÜVENLİĞİ			
Güvenlik ile ilgili sıkıntı olursa	1	1	3
Oyun alanında girinti çıkıntı, sivri yer varsa	0	0	2
Oyun parkı uygun olmadığından yaralanmalarından	0	2	0
Fiziksel çevre bakımsız (otlar çok uzun)	0	1	0
Şartları kontrol edemediğim sürece kaygılanmam	1	0	0
3) KİŞİ GÜVENLİĞİ			
Kazalar (düşme, başını vurması)	3	3	4
Park oyuncaklarında ters kaymaları, ayakta sallanmaları	1	1	2
Gözümün görmediği yere gitmelerinden	1	1	1
Merdivenlere tırmanmalarından	0	2	0
Çocukların çok hareketli günlerinde kaygılanırım	1	0	0

'Çocuklar dış mekânda oyun oynadığında siz hangi durumlarda kaygılanırsınız?' sorusuna bağımsız anaokulunda görev yapan (n=3), ilkokuldaki anasınıflarında görev yapan (n=3) ve özel anaokulunda görev yapan (n=4) öğretmenin düşme, başını vurma gibi kazalar olduğunu dile getirmişlerdir.

Bağımsız anaokulunda görev yapan BAÖ3 kodlu öğretmen '*...Şartları kontrol edebileceğime inandığım sürece zaten bu etkinliklerin yapılmasını sağlarım. Ama bir öğrencim bir yaralanma olayı olursa üzülürüm...*'

İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan İÖÖ1 kodlu öğretmen '*...Tehlike yani onların fiziksel olarak can güvenliği ile ilgili tehlikelerde tabi. Kendini bıraktığı gibi kaydırdan kaymaya çalışıyor....'*

Özel anaokulunda görev yapan ÖÖÖ2 kodlu öğretmen '*...Etrafta bir engel varsa bir girintili çıkıntılı bir alan varsa o beni kaygılandırıyor...'*

Tablo 24. Öğretmenlerin Dış Mekânda Oyun İle İlgili Farklı Fikir ve Önerileri

GÖRÜŞLER	FREKANS		
	BAĞIMSIZ ANAOKULU (n=5)	ANASINIFLARI (n=4)	ÖZEL ANAOKULU (n=6)
Okulların oyun bahçelerinin yenilenmesini istiyorum	0	1	0
Üstü kapalı açık mekân oluşturulabilir	0	1	0
Uzun zamandır bahçeye çıkmamıştık. Artık bahçeye çıkacağım	0	1	0
Mart nisan aylarında aile katılım etkinlikleri ile tohum ekiyoruz, toprakla uğraşıyoruz, keşfe çıkıyoruz	1	0	0
Öğretmenlerin açık alanda oynamanın zorunlu ihtiyaç olduğunu kavraması gerek	1	0	0
Velilere böyle bir şey sunmadığımızı bizim eksikliğimiz olduğunu fark ettim	0	0	1
Düşündüren bir çalışmaydı	0	0	1

Öğretmenlere, 'Dış mekânda oyun ile ilgili farklı fikir ve düşünceleriniz var mı?' sorusu sorulmuştur. Öğretmenlerin cevapları Tablo 24'de sunulmuştur. Bağımsız anaokulunda görev yapan (n=1) öğretmen dış mekân alanını oyun dışında farklı tür etkinliklerde de kullandıklarını dile getirirken, diğer bir öğretmen (n=1) öğretmenlerin dış mekânda oyun oynamanın bir ihtiyaç olduğunu kavraması gerektiğini dile getirmiştir. İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan (n=2) öğretmenin dış mekân oyun alanlarının yenilenmesi ve farklılaştırılması gerektiğini belirttiği ve 1 öğretmenin de görüşmeden sonra artık bahçeye çıkacağını belirttiği görülmektedir. Özel anaokulunda görev yapan (n=1) öğretmenin velilere dış mekânda oyun oynamanın önemi ile ilgili bilgilendirme yapmaları gerektiğini belirtirken, diğer bir öğretmenin (n=1) düşüren bir çalışma diye nitelendirdiği görülmektedir.

İÖÖ2 kodlu öğretmen '*...Ekleme istediğim bir şey yok ama uzun zamandır bahçeye çıkmamıştık. Artık bahçeye çıkacağım. Sizinle yaptığımız bu röportajın bu faydası oldu bana...*'

ÖÖÖ6 kodlu öğretmen '*...Yani açıkçası güzel oldu kendi adıma hani mesela velilere böyle bir şey sunmadığımızı bizim bir eksikliğimiz olduğunu fark ettim. Belki bu*

durumda bizim çocuklarla birlikte veliyi yönetme sürecimiz de çok önemli. Hani kendi adıma açıkçası böyle bir eksikliğin olduğunu hissettim güzel oldu...'

Öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda, araştırmaya katılan tüm öğretmenlerin (n=15) dış mekânda oyun oynamanın çocuğun tüm gelişim alanlarına katkı sağladığını düşündükleri görülmektedir. Fakat öğretmenlerin dış mekânda kullandıkları alanlar ve dış mekânda kalma süreleri çalıştıkları kurum türüne göre farklılık göstermektedir. Farklı kurum türlerinde görev yapan öğretmenlerin dış mekân oyunlarındaki rolleri benzerlik göstermekte, yapılandırılmış oyun materyalleri olan alanlarda genellikle gözlemci olduklarını, yapılandırılmamış oyun alanlarında kurallı ve halkada oyun oynarken çoğunlukla oyun kurucu ve lider olduklarını belirttikleri görülmektedir. Öğretmenler çocukların dış mekânda oyun oynamasını engelleyen faktörleri olarak hava şartları ve velilerin dış mekân oyunlarına bakış açısı olarak görmektedir. Öğretmenler velilerin okuldaki dış mekânda oyun oynanmasını hava şartları uygun olduğu takdirde desteklediklerini belirttikleri görülmektedir. Ayrıca öğretmenler, dış mekânda oyun oynarken kazalardan ve güvenlik ile ilgili durumlarda sorun olmasından endişelenmektedirler.

4.2. Dış Mekânda Oyun Gözlemleri İle İlgili Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi 'Okul öncesi öğretmenleri dış mekân oyun uygulamalarını nasıl gerçekleştirmektedirler?' şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda üç farklı kurum türünde görev yapan öğretmenlerin dış mekânda oyun uygulamaları gözlemlenmiş ve öğretmenler Mart-Nisan aylarında araştırmacı tarafından geliştirilen dış mekânda oyun gözlem formunu doldurmuşlardır.

Özel anaokulunda ve ilkokuldaki anasınıflarında yapılan gözlemler video kayıt altına alınmış, kayıtlar tekrar izlenerek, araştırmacı tarafından oluşturulan dış mekânda oyun gözlem formuna ilgili işaretlemeler yapılmıştır. Bağımsız anaokulunda video kayıt almaya izin verilmediğinden, araştırmacı gözlem sırasında alan notları almış, daha sonra alan notları incelenerek, dış mekânda oyun gözlem formuna gerekli işaretlemeler yapılmıştır.

Tablo 25. Bağımsız Anaokulunda Yapılan Gözlemlerle İlgili Bulgular

	BAÖ 1 (3 yaş)	BAÖ2 (4 yaş)	BAÖ3 (4 yaş)	BAÖ4 (5 yaş)	BAÖ5 (5 yaş)
1) Dış mekânda ortalama oyun oynama süresi	35 dakika	25 dakika	25 dakika	30 dakika	40 dakika
2) Dış mekânda oyun oynarken genellikle öğretmenin rolü	Gözlemci Tehlikeli durumlarda müdahale eden Oyun dışı kalan çocukları oyuna katan kişi	Gözlemci Tehlikeli durumlarda müdahale eden Kuralları hatırlatan kişi	Gözlemci	Gözlemci Halkada oyunlarda oyun kurucu Son 2 gözlemden sadece ortamda bulunan kişi hiçbir müdahalede bulunmadı.	Gözlemci Halkada oyunlarda katılımcı gözlemci Oyun kurucu Tehlikeli durumlarda müdahale eden Oyunlarda fikir veren kişi
3) Dış mekânda çocuklar ne ile oynadı?	Park oyuncakları Sınıftan getirdikleri oyuncaklarla Renkli çadır	Park oyuncakları Domates ve plastik evde oyunlar oynadılar.	Park oyuncakları Top Sınıftan getirdikleri oyuncaklar ile oynadılar.	Park oyuncakları Plastik ve domates evde oyunlar Top Toprak, ağaç dalları, yapraklar	Park oyuncakları, Toprak, bitki ve çamurla Top Renkli çadır
6) Çocukların dış mekânda oynadıkları oyun türleri	Öykünme oyunları Koşmaca oyunları Kurallı ve halkada oyun oynamak istemiyorlar.	Öykünme oyunları	Öykünme oyunları Topla serbest oyun	Öykünme oyunları Koşmaca oyunları 2. Haftada öğretmen rehberliğinde kurallı ve halkada oyunlar Topla serbest oyun Araçla (toprak) serbest oyun Araçsız yapılan serbest oyun	Araçla (park oyuncakları, toprak, renkli çadır) serbest oyun Öykünme oyunları Koşmaca oyunları Topla serbest oyun

BAÖ1 (Bağımsız anaokulunda görev yapan 3 yaş grubu öğretmeni)

BAÖ2 (Bağımsız anaokulunda görev yapan 4 yaş A grubu öğretmeni)

BAÖ3 (Bağımsız anaokulunda görev yapan 4 yaş B grubu öğretmeni)

BAÖ4 (Bağımsız anaokulunda görev yapan 5 yaş A grubu öğretmeni)

BAÖ5 (Bağımsız anaokulunda görev yapan 5 yaş B grubu öğretmeni)

Tablo 25'te görüldüğü üzere bağımsız anaokulunda yapılan gözlemler sonucu öğretmenlerin dış mekânda oyun uygulamalarının süresi farklılık göstermektedir. Gözlemler sırasında ortalama 30 dakika süre ile dış mekânda oyunlar oynandığı görülmektedir.

Öğretmenler dış mekânda oyun oynanırken, park alanındaki oyunlarda gözlemci, tehlikeli durumlarda müdahale eden ve oyuna katan kişi iken, kurallı ve halkada oyunlarda oyun kurucu ve katılımcı gözlemci rollerini üstlenmişlerdir.

Gözlemler sırasında bağımsız anaokulundaki çocukların dış mekânda genellikle park oyuncakları, domates ev ve plastik evde oyunlar oynadığı, bazen top ve sınıftan getirdikleri oyuncaklarla oynadıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca 5 yaş gruplarının zaman zaman toprak alanda toprak, taş, ağaç dalları, yapraklar ve birbirleri ile serbest oyunlar oynadığı gözlemlenmiştir.

Gözlem yapılan bağımsız anaokulunun dış mekân oyun alanında bulunan materyaller ve özellikleri incelendiğinde, salıncak, kaydırak, tahterevalli, sallanan at, plastik ev, domates ev, koşma ve yürüme alanı ile yokuş tepe bulunduğu görülmektedir. Oyun alanlarının zemini tartan zemin olup, oyun alanının yanındaki yokuş şeklinde bulunan yer toprak zemindir. Oyun ekipmanları farklı yaş gruplarına uygun, sağlam ve bakımlıdır. Genel anlamda oyun alanını sınırlandıran bir unsur bulunmamaktadır. Fakat 2. Hafta yapılan gözlemde yan okuldaki büyük olan öğrencilerin bağımsız anaokulunun bahçesine toprak atarak çocukların oyunlarına engel olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca zaman zaman bazı öğretmenler, toprak alanın ıslak ve çamur olduğunu söyleyerek çocukların toprak zeminde oyun oynamaması gerektiğini söylemişlerdir. Gözlemler sırasında, iki sınıf aynı anda dış mekâna çıktığında çocuklar park oyuncaklarını paylaşmamışlar, sorun yaşamışlardır.

Bağımsız anaokulundaki çocukların genellikle park alanında park oyuncakları ile oynadıkları, plastik ev ve domates evde öykünme oyunları ve boş alanda koşmaca oyunları oynadıkları gözlemlenmiştir. Ayrıca gözlemler sırasında çocukların halkada

ve kurallı oyunlar oynamak istemediği, kendi kurdukları öykünme, koşma, serbest oyunlarını park alanında ya da boş alanda oynamak istedikleri gözlemlenmiştir.

Tablo 26. Anasınıflarında Yapılan Gözlemler İle İlgili Bulgular

	<i>İÖÖ 1</i> (4-5 yaş)	<i>İÖÖ 2</i> (5-6 yaş)	<i>İÖÖ 3</i> (4-5 yaş)	<i>İÖÖ 4</i> (5-6)
1) Dış mekânda ortalama oyun oynama süresi	25 dakika	20 dakika	35 dakika	20 dakika
2) Dış mekânda oyun oynarken genellikle öğretmenin rolü	Gözlemci Katılımcı-gözlemci Güvenliklerinden sorumlu Oyun kurucu Yönlendiren ve destekleyen kişi	Gözlemci Lider Katılımcı-gözlemci Oyun kurucu	Gözlemci Oyun kurucu Lider Oyunu yönlendiren Ortamda bulunan kişi	Gözlemci Oyun kurucu Lider Katılımcı-gözlemci Destekleyici
3) Dış mekânda çocuklar ne ile oynadı?	Materyalsiz Kaydırak İp Top	Materyalsiz Kaydırak Doğal malzemeler (ot, kum, taş)	Oyun çizgilerinde Kaydırak Doğal malzemeler (ot, kum, taş)	Kaydırak Oyun çizgileri Hulohop İp
6) Çocukların dış mekânda oynadıkları oyun türleri	Halkada oyun Yarışmalı oyun Koşmaca oyunları Araçla oynanan oyunlar (ip, top, kaydırak)	Koşmaca oyunları Halkada oyun Araçla oynanan oyunlar (top, kaydırak) Serbest oyun	Araçla oynanan oyunlar (kaydırak, taş, toprak, ot) Koşmaca oyunları Halkada oyunlar Denge oyunları	Koşmaca oyunları Halkada oyunla Araçla oynanan oyunlar (hulohop, ip, kaydırak) Yarışma oyunları Denge oyunları Serbest oyun

İÖÖ1 (İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan sabahçı 4-5 yaş grubu öğretmeni)

İÖÖ2 (İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan sabahçı 5-6 yaş grubu öğretmeni)

İÖÖ3 (İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan öğleci 4-5 yaş grubu öğretmeni)

İÖÖ4 (İlkokuldaki anasınıflarında görev yapan öğleci 5-6 yaş grubu öğretmeni)

Tablo 26'de görüldüğü üzere ilkokul bünyesindeki anasınıflarında yapılan gözlemler sonucu, öğretmenlerin dış mekânda oyun uygulamalarının süresi farklılık göstermektedir. Gözlemler sırasında ortalama 20-25 dakika süre ile dış mekânda oyunlar oynandığı görülmektedir.

Dış mekânda oyun oynanırken öğretmenler park alanında genellikle gözlemci ve çocukların güvenliklerinden sorumlu kişiyken, ön bahçede oynanan kurallı ve halkada oyunlarda oyun kurucu, lider, katılımcı-gözlemci, yönlendiren ve destekleyen kişidir. Serbest oyunlarda çocukların oyunlarına tehlikeli durumlar dışında müdahale edilmediği gözlemlenmiştir. İOÖ4 kodlu öğretmenin dış mekânda oyun oynanırken çocuklara genellikle bir şeyler öğretmeye çalıştığı, çocuklar serbest oyun oynarlarken 'Herkes 5 taş getirsin yanımda saysın, 3 farklı yaprak bulup gelin' gibi yönergeler verdiği gözlemlenmiştir.

İlkokuldaki anasınıflarındaki çocukların dış mekânda oynadıkları oyunlar öğretmenlere göre farklılık göstermektedir. Fakat genellikle ön bahçede oyun çizgilerinde, halkada, kurallı ve yarışmalı oyunlar oynandığı, top, ip ve hulooplarla oynandığı gözlemlenirken, park alanında kaydırdan kaydıkları, alanda bulunan kum, taş ve otlarla oynadıkları görülmüştür. Bu da dış mekânda yapılandırılmış materyallerin çocukların oyun oynamalarında farklılıklar yarattığını göstermektedir.

Bu okulun dış mekân oyun alanında bulunan materyaller; park alanında 1 tane kaydırak, 1 tane sağlam sallanan at, kırık kum havuzu, ön bahçede oyun çizgileri, koşma alanı, satranç kareleri, futbol sahası bulunmaktadır. Oyun alanlarının zeminine bakıldığında ise, ön okul bahçesi beton zemin, park alanı çakıl, taş ve otlarla kaplı, orman denilen ağaçlık alan toprak zemin, park alanının yanındaki alan (arka bahçe) beton zemindir. Oyun alanları çocukların yaş grubuna uygun olmayan zeminlerden oluşmaktadır. Park alanı bakımsız, aletler kırık ve yaş grubuna uygun değildir. Park oyuncaklarının kırık, bakımsız olması ve alanın yetersiz olması, oyun alanı zeminlerinin yaş grubuna uygun olmaması, okuldaki büyük yaş grubu çocuklar, park alanındaki otların çok büyük olması, ön okul bahçesinin çok büyük olması dış mekânda oyun oynanırken sınır teşkil etmektedir. Ayrıca anasınıfları dış mekâna çıktıklarında, ilkokuldaki çocukların tenffüs zamanlarında oyun kurmakta zorlanmışlar, dikkatleri dağılmıştır. Park alanının zemininin çakıl olması ve yerdeki otların çok büyük olması çocukların koşmalarını sınırlandırmakta ve rahat

oyunmalarını engellemektedir. Park alanındaki oyuncakların yetersiz ve kırık olması da çocukların park alanındaki oyunlarını engellemektedir. Gözlemler sırasında oyun alanının beton zemine sahip olmasından dolayı bir çocuk koşarken düşmüş ve ciddi yaralanma yaşamıştır. Öğretmen oyunu sonlandırmak zorunda kalmış, iç mekâna geçilmiştir.

İlkokuldaki anasınıflarında yapılan gözlemler sırasında çocuklar ön bahçede öğretmen liderliğinde istop, yakartop, bayrak yarışı gibi kurallı ve yarışmalı oyunlar oynarken, oyun çizgilerinde sek sek, çizgilerden atlama gibi oyunlar oynamışlardır. Park alanında ise kaydırdan kayılmış, yerden yüksek oynanmış, alandaki ot, taş ve kumlarla serbest oyunlar oynanmış, ağaçlık alanda ağaca tırmanılmış, meyve toplanmış ve serbest oyun oynanmıştır.

Tablo 27. Özel Anaokulunda Yapılan Gözlemlerle İlgili Bulgular

	ÖÖÖ1 ve ÖÖÖ2 (3 yaş)	ÖÖÖ3 ve ÖÖÖ4 (4 yaş)	ÖÖÖ5 ve ÖÖÖ6 (5 yaş)
1) Dış mekânda ortalama oyun oynama süresi	17 dakika	15 dakika	15 dakika
2) Dış mekânda oyun oynarken öğretmenin rolü	Katılımcı-gözlemci Oyun kurucu Lider	Gözlemci Güvenlikten sorumlu Katılımcı- gözlemci Lider	Gözlemci Oyun kurucu Lider Katılımcı-gözlemci
6) Çocukların dış mekânda oynadıkları oyun türleri		Öykünme oyunları Hayali oyunlar Koşma oyunları Halkada oyunlar Kurallı oyunlar	

ÖÖÖ1 (Özel anaokulunda görev yapan 3 yaş grubu öğretmeni)

ÖÖÖ2 (Özel anaokulunda görev yapan 3 yaş grubu öğretmeni)

ÖÖÖ3 (Özel anaokulunda görev yapan 4 yaş grubu öğretmeni)

ÖÖÖ4 (Özel anaokulunda görev yapan 4 yaş grubu öğretmeni)

ÖÖÖ5 (Özel anaokulunda görev yapan 5 yaş grubu öğretmeni)

ÖÖÖ6 (Özel anaokulunda görev yapan 5 yaş grubu öğretmeni)

Tablo 27’de görüldüğü üzere, özel anaokulunda yapılan gözlemler sonucu öğretmenlerin dış mekânda oyun uygulamalarının ortalama olarak 15 dakika sürdüğü görülmektedir.

Dış mekânda oyun oynanırken öğretmenlerin park alanında genellikle gözlemci olduğu gözlemlenirken, öğretmenlerin park alanındaki diğer rollerinin yaş gruplarına göre farklılık gösterdiği görülmüştür. 3 yaş grubu öğretmenlerinin park alanında oynanan oyunlarda aynı zamanda katılımcı – gözlemci rollerinin olduğu, 4 yaş grubu öğretmenlerinin güvenlik ile ilgili kaygılarından dolayı güvenlikten sorumlu olan kişi olarak ortamda buldukları gözlemlenirken, 5 yaş grubu öğretmenlerinin park alanında sadece gözlemci olarak buldukları görülmüştür. Çim alanda serbest oyun oynanırken tüm öğretmenlerin gözlemci olduğu, kurallı ve halkada oyunlar oynanırken oyun kurucu, lider, katılımcı-gözlemci olduğu gözlemlenmiştir.

Çocukların park alanında park alanı oyuncakları ile oynadıkları, özellikle ahşap gemide oyunlar kurguladıkları, çim alanlarda ise genellikle materyalsiz kurallı ve halkada oyunlar ile serbest oyun oynadıkları gözlemlenmiştir.

Oyun alanı materyallerine bakıldığında ise park alanında tırmanma merdiveni, salıncak, kaydırak, ahşap gemi, bank, sallanan atlar, tırmanma demirleri bulunmaktayken, çim alanda herhangi bir alet, materyal bulunmamaktadır. Park alanının zemini plastik çim halı, ön ve arka bahçe oyun alanının zemini ise doğal çimdir. Park alanı farklı yaş gruplarına uygun, sağlam ve bakımlı, çim alan bakımlıdır.

Özel anaokulunda oyun alanını sınırlayan unsurlar ve dış mekânda karşılaşılan zorluklara bakıldığında ise tırmanma direklerinin yanında bulunan çalı / ağaç dallarının çocukların oyunlarını zaman zaman engellediği, park alanında bulunan oyun alanı yanındaki betonun engel teşkil ettiği, çocuklar düz kaydırdan kaydıktan sonra çarpma riski olduğu, zaman zaman oyun alanı materyallerinin ve zemininin ıslak ve çamur olduğu, bu sebeple çocukların dış mekânda oyun oynayamadıkları, çim alanda güvenliği tehdit edecek logar kapakları ve çim sulama musluklarının bulunduğu ve çocukların çim zeminde koşarken bu musluklara takıldıkları, parktaki koşma alanının dar olması sebebi ile çocukların koşarken bazen oyun aletlerine takıldıkları gözlemlenmiştir.

Gözlemler sırasında çocukların park alanında park oyuncakları ile oyun, ahşap gemide öykünme ve hayali oyunlar oynadıkları, çim alanda ise daha çok koşma oyunları, halkada ve kurallı oyunlar oynadıkları gözlemlenmiştir.

Tablo 28. Üç Farklı Kurum Türünde Yapılan Dış Mekânda Oyun İle İlgili Gözlemlere Ait Bulgular

	BAĞIMSIZ ANAOKULU	ANASINIFLARI	ÖZEL ANAOKULU
1) Dış mekânda ortalama oyun oynama süresi	30 dakika	20-25 dakika	15 dakika
2) Dış mekânda oyun oynarken genellikle öğretmenin rolü	Gözlemci Tehlikeli durumlarda müdahale eden	Gözlemci Katılımcı-gözlemci Güvenliklerinden sorumlu Oyun kurucu, lider	Gözlemci Oyun kurucu Lider Katılımcı-gözlemci
3) Dış mekânda çocuklar ne ile oynadı?	Park alanındaki oyuncaklar Plastik ve domates evde oyunlar Top 5 yaş grupları toprak alanda oyunlar oynandı.	Materyalsiz Kaydırak İp, top Doğal malzemeler (ot, kum, taş)	Park oyuncakları; ahşap gemi, salıncak, tırmanma direkleri, tırmanma ipi, sallanan at, kaydırak Çim alanlarda, materyalsiz kurallı ve halkada oyunlar, serbest oyun
4) Dış mekân oyun alanında bulunan materyaller ve özellikleri	Salıncak, kaydırak, tahterevalli, sallanan at, plastik ev, domates ev, koşma alanı, yürüme alanı ve yokuş tepe Oyun alanının zemini tartan zemin, oyun alanının yanındaki yokuş şeklinde bulunan yer toprak zemin Oyun ekipmanları farklı yaş gruplarına uygun, sağlam ve bakımlı	Park alanında kaydırak, sallanan at, kırık kum havuzu, ön bahçede oyun çizgileri, koşma alanı, satranç kareleri Oyun alanlarının zemini, ön okul bahçesi beton zemin, park alanı çakıl, taş ve otlarla kaplı, orman denilen ağaçlık alan toprak zemin Oyun alanları zeminleri çocukların yaş grubuna uygun değil, park alanı bakımsız, aletler kırık ve yaş grubuna uygun değil	Tırmanma merdiveni, salıncak, kaydırak, ahşap gemi, bank, sallanan atlar, tırmanma demirleri Çim alanda alet bulunmamaktadır. Park alanının zemini plastik çim halı, ön ve arka bahçe oyun alanının zemini doğal çimdir. Park alanı farklı yaş gruplarına uygun, sağlam ve bakımlı, çim alan bakımlıdır.
5) Oyun alanını sınırlayan unsurlar ve dış mekânda karşılaşılan zorluklar	Oyun alanını sınırlandıran bir unsur bulunmamaktadır. İki sınıf aynı anda dış mekâna çıktığında çocuklar park oyuncaklarını paylaşamayıp sorun yaşıyorlar. Çocuklar dış mekânda kurallı ve halkada oyun oynamak istemiyorlar.	Park oyuncaklarının kırık, bakımsız olması ve alanın yetersiz olması, oyun alanı zeminlerinin yaş grubuna uygun olmaması, okuldaki büyük yaş grubu çocuklar, park alanındaki otların çok büyük olması, ön okul bahçesinin çok büyük olması sınır teşkil etmekte.	Tırmanma direklerinin yanında bulunan çalı/ağaç dalları çocukların oyununu engelliyor. Çim alanda çocukların güvenliklerini tehdit edecek logar kapakları ve çim sulama muslukları var.
6) Çocukların dış mekânda oynadıkları oyun türleri	Araçla (park oyuncakları) serbest oyun Öykünme oyunları Koşmaca oyunları Topla serbest oyun	Halkada oyun Yarışmalı oyun Koşmaca oyunları Araçla oynanan oyunlar Denge oyunları	Öykünme oyunları Hayali oyunlar Koşma oyunları Halkada oyunlar Kurallı oyunlar

Yapılan gözlemler sonucunda öğretmenlerin dış mekânda oyun uygulamalarının sürelerinin kurum türlerine göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerin dış mekân oyun alanını daha uzun süre kullandıkları gözlemlenirken, özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin dış mekânda kalma sürelerinin daha kısıtlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özel anaokulunda dış mekânda kalma sürelerinin az olmasının sebebi olarak, görüşmeler sırasında özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin de söylemiş olduğu programın yoğun olması ve branş derslerinin olması gibi etkenler gösterilebilir.

Dış mekânda oyun oynarken öğretmenlerin rolüne bakıldığında, öğretmenlerin park alanı gibi yapılandırılmış oyun materyallerinin bulunduğu alanda daha çok çocukların oyunlarını gözlemledikleri ve tehlikeli durumlarda müdahale ettikleri gözlemlenirken, yapılandırılmış materyal bulunmayan alanlarda kurallı ve halkada oyunlar oynadığı, öğretmenlerin bu oyunlarda çoğunlukla oyun kurucu ve lider rollerini üstlendikleri görülmüştür. Öğretmenlerle yapılan görüşme bulguları da gözlem sonuçlarını desteklemektedir. Öğretmenler dış mekânda gözlemci, rehber, yönlendirici rollerinin olduğunu dile getirmişlerdir. Fakat bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenler dış mekândaki oyunlarda katılımcı rollerini üstlendiklerine dair herhangi bir görüş bildirmemişlerdir.

Gözlemler sonucunda, çocukların dış mekânda oynadığı materyal ve malzemelerin eğitim aldıkları kurumların imkanları doğrultusunda farklılık gösterdiği görülmüştür. Bağımsız anaokulundaki çocukların, genellikle park alanındaki oyuncaklarla oynadıkları, ilkökul bünyesindeki anasınıflarındaki çocukların oyunlarının ön bahçedeki beton zeminde olduğu ve oyunlarında çok fazla materyalin yer almadığı, genellikle kurallı ve halkada oyunlar ile serbest oyunlar oynadıkları, özel anaokulundaki çocukların ise genellikle park alanındaki oyunlarında ahşap gemiyi tercih ettikleri, çim alanlarda ise kurallı ve halkada oyunlar ile koşma oyunlarını tercih ettikleri görülmüştür. Görüşmeler sonucunda ilkökul bünyesinde bulunan oyun parkının yeterli ve bakımlı oyuncuğu olmadığı ve park alanının öğretmenler tarafından güvensiz olarak görülüyor olması, ilkökulda bulunan çocukların oyunlarında sıklıkla halkada ve kurallı oyunlar oynamalarının gözlenmesinin bir nedeni olarak gösterilebilir. Görüşmelerde bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenler, çocukların iç mekânda çok fazla yapılandırılmış alan ve aktivitelere maruz kaldıklarını

düşündüklerini belirtmişlerdir. Dış mekânda daha fazla serbest oyunlara yer vermeleri bu görüşleri ile paralellik göstermektedir.

Dış mekân oyun alanlarında bulunan materyaller ve özellikleri kurum türlerine göre farklılık göstermektedir. Bağımsız anaokulunun dış mekân oyun alanında salıncak, kaydırak, tahterevalli, sallanan at, plastik ev, domates ev gibi materyaller, ilkokul bünyesindeki anasınıflarına ait olan oyun parkında 1 tane kaydırak, 1 tane sağlam sallanan at, kırık kum havuzu ile ön bahçede oyun çizgileri, koşma alanı, satranç kareleri, futbol sahası bulunmaktayken; özel anaokulunun park alanında, tırmanma merdiveni, salıncak, kaydırak, ahşap gemi, bank, sallanan atlar, tırmanma demirleri bulunmaktadır. Oyun alanlarının zeminleri incelendiğinde bağımsız anaokulunda bulunan oyun alanının zemini tartan zemin, ilkokulda bulunan park alanının zemini çakıl ve otlarla kaplı, ön ve arka bahçe alanlarının zemini beton zemin iken; özel anaokulunda bulunan park alanının zemini çim halı ve ön- arka bahçelerin zemini çimdir. Bağımsız anaokulu ve özel anaokulundaki oyun alanları farklı yaş gruplarına uygun, bakımlı ve sağlamken; ilkokuldaki oyun alanlarının zeminleri çocukların yaş grubuna uygun değil, park alanı bakımsız, aletler kırıktır. Bu sebeple dış mekân oyun alanlarındaki materyallerin ve özelliklerinin hem öğretmenlerin dış mekânda oyun uygulamalarını hem de çocukların dış mekândaki oyunlarını etkiledikleri düşünülmektedir.

Oyun alanını sınırlayan unsurlar ve dış mekânda karşılaşılan zorluklar ele alındığında ise bağımsız anaokulunda genel anlamda oyun alanını sınırlayan bir unsur bulunmamakla birlikte; iki sınıf aynı anda dış mekâna çıktığında çocuklar park oyuncaklarını paylaşmakta sorun yaşamaktadırlar. İlkokula bağlı anasınıflarında ise park oyuncaklarının ve oyun alanının kırık, bakımsız ve yetersiz olması, oyun alanlarının zeminlerinin yaş grubuna uygun olmaması, okulda büyük yaş grubu çocukların bulunması, ön okul bahçesinin çok büyük olması sınırlılık olarak görülmektedir. Özel anaokulunda oyun alanında bulunan tırmanma direklerinin yanındaki çalı/ağaç dalları çocukların oyununu zaman zaman engellemekte, park alanında oyun alanı yanındaki beton engel teşkil etmekte, arka bahçedeki çim alanda çocukların güvenliklerini tehdit edecek logar kapakları ve çim sulama muslukları bulunmaktadır.

Okullara gözlemlere gidilmeden en az bir gün önce her öğretmenle bireysel görüşülüp randevu alınmasına rağmen, bazı öğretmenler randevu saatinde 'kitap çalışması yapacağım, etkinlik tamamlayacağız, programım çok yoğun' gibi sebepler sunarak dış mekâna çıkmamışlardır. Ayrıca gözlemler sırasında havanın yağışlı olması, bulutlu olması, yağışlı olması ihtimali gibi nedenlerle bazı öğretmenlerin dış mekâna çıkmadıkları gözlemlenmiştir.

Dış mekânda oyun gözlemleri sonucunda, araştırma yapılan okulların türlerine göre dış mekâna çıkma süreleri, oynanan oyun türleri ve alanları, oyun alanı materyalleri, dış mekânda karşılaşılan zorluklar farklılık gösterirken, öğretmenlerin dış mekân oyunları sırasındaki rolleri benzerlik göstermektedir.

4.3. Öğretmen Dış Mekânda Oyun Gözlem Formu Hakkındaki Bulgular

Okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun ile ilgili dokümantasyonlarında neler yer aldığını incelemek adına dokümantasyon analizine gidilmesi hedeflenmiş fakat hiçbir kurumda buna yönelik doküman tutulmadığı dikkate alınarak araştırmacı tarafından öğretmenler için dış mekânda oyun gözlem formu oluşturularak iki ay süre ile öğretmenlerden bu formu doldurmaları istenmiştir.

Tablo 29. Bağımsız Anaokulunda Görev Yapan Öğretmenlerin Mart – Nisan Aylarında ‘Öğretmen Dış Mekânda Oyun Gözlem Formu’ na Verdikleri Yanıtlar

Öğretmen kodu	Kaç kez dış mekâna çıkıldı?	Ortalama ne kadar süre dış mekânda kaldı?	Nerede oynandı?	Ne yapıldı?	Oyun dışında yapılan farklı etkinlikler	Öğretmenin eklemek istedikleri
BAÖ1 (3yaş)	28 kez	30 dakika	Okul bahçesi	2 kez kurallı yerden yüksek Diğer oyunlar serbest oyun Bahçe partisi	Bahçe partisi	-
BAÖ2 (4yaş)	14 kez	30 dakika	Okul bahçesi	1 kez kurallı Tilki saat kaç oyunu Diğer oyunlar serbest oyun	-	Öğretmenin sağlık problemlerinden dolayı Nisan ayı içerisinde raporlu
BAÖ3 (4 yaş)	28 kez	30 dakika	Okul bahçesi	1 kez kurallı oyun Diğer oyunlar serbest oyun Bahçe partisi	Bahçe partisi	-
BAÖ4 (5 yaş)	16 kez	60 dakika	Okul bahçesi	5 kez bahçe oyuncakları ile serbest oyun 6 kez kurallı ve halkada oyunlar 2 kez 23 Nisan partisi 1 kez balonlarla müzikli dans 1 kez AOÇ gezisi 1 kez oyuncularla yeşil alanda oyun	23 Nisan partisi AOÇ gezisi	Dış mekâna çıkılmayan günlerde havanın yağışlı ya da serin olduğu belirtilmiştir.
BAÖ5 (5 yaş)	19 kez	40 dakika	Okul bahçesi	Genellikle yeşil alanda böcek, solucan, karınca araştırmaları Kurallı oyun olarak yerden yüksek, topuk burun, çiftçi çukurda Top ve ip oyunları 1 kez balonlarla müzikli dans	Yeşil alanda böcek, solucan, karınca, araştırmaları	Çocukların isteksizce içeriye girdiği söylenmiştir. Dış mekâna çıkamadıkları günlerde havanın yağışlı ya da serin olduğu belirtilmiştir.

Bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerin Mart - Nisan aylarında dış mekânda oyun çizelgesine verdikleri yanıtlar incelendiğinde; bu öğretmenlerin genellikle 30 dakika dış mekâna çıktıkları, oyun alanı olarak okul bahçesini kullandıkları, dış mekânda oynanan oyunların genellikle park alanında oynanan serbest oyunlar olarak oynandığı, 3 ve 4 yaş gruplarında çok nadir de olsa zaman zaman kurallı ve halkada oyunlar oynandığı görülürken, 5 yaş gruplarında daha sık kurallı ve halkada oyunlar oynandığı görülmektedir. Öğretmenler dış mekânda oyun dışında, dış mekân alanında bahçe partisi yaptıklarını, AOÇ gezisi yapıldığını ve yeşil alanda böcek, solucan, karınca araştırmaları yapıldığını belirtmiştir. Dış mekâna çıkılmayan günlerde havanın serin ya da yağışlı olduğu belirtilmiştir. Çocukların dış mekândan iç mekâna isteksizce girdiği belirtilmiştir.

Bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenler dış mekân oyun alanını sık sık kullanmaya çalışmaktadır. 3 ve 4 yaş grubu öğretmenleri çocukların iç mekânda çok fazla yapılandırılmış alan ve aktivitelere maruz kaldıklarını düşündüklerini ve çocukların dış mekân oyunlarında serbest oynamak istediklerini, bu sebeple dış mekânda daha fazla serbest oyuna yer verdiklerini dile getirmişlerdir. Bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerin dış mekânda oyun çizelgesine verdikleri cevaplardan da görüldüğü üzere, dış mekânda serbest oyunlara daha fazla imkan tanımaktadırlar. Öğretmenlere çizelge sunulduğunda dış mekânda oynanan oyunları içermesi gerektiği hakkında bilgilendirme yapılmasına rağmen, bazı öğretmenler bahçe partisi, AOÇ gezisi, yeşil alanda böcek, solucan, karınca araştırması yaptıkları saatleri de çizelgeye eklemişlerdir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerin bulgularında da bazı öğretmenlerin 'Dış mekân oyun alanları denince aklınıza hangi oyun alanları geliyor?' sorusuna geziler cevabı verdiği, 'Dış mekânda oyun oynamanın çocuğun gelişimine katkısı nelerdir?' sorusuna ise çocukların dış mekânda böcek, solucan, karınca araştırması yaptıklarını ve bunun da bilişsel gelişimlerine katkıda bulunduğunu söyledikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgular doğrultusunda bazı öğretmenlerin geziler ve dış mekânda yapılan araştırma, gözlemleri de dış mekânda oyun olarak gördüğü düşünülmektedir.

Tablo 30. Anasınıflarında Görev Yapan Öğretmenlerin Mart – Nisan Aylarında ‘Öğretmen Dış Mekânda Oyun Gözlem Formu’ na Verdikleri Yanıtlar

Öğretmen kodu	Kaç kez dış mekâna çıkıldı?	Ortalama ne kadar süre dış mekânda kalındı?	Nerede oynandı?	Ne yapıldı?	Oyun dışında yapılan farklı etkinlikler	Öğretmenin eklemek istedikleri
İÖÖ1 (4 – 5 yaş)	12 kez	15 dakika	Okul bahçesi Okul park alanı	8 kez kurallı, halkada oyunlar 1 kez sek sek 2 kez parkta oyun 1 kez yarışma	-	-
İÖÖ2 (5 – 6 yaş)	6 kez	20 dakika	Park Okul çevresi Okul bahçesi Ağaçlık alan	1 kez parkta oyun 1 kez yaprak toplama, kozalak toplama çevre gezisi 3 kez kurallı ve halkada oyunlar 1 kez bahçede kahvaltı 1 kez ağaçlık bölgede oyun	Yaprak, kozalak toplama Bahçede kahvaltı Okul çevresi gezisi	-
İÖÖ3 (4 –5– 6 yaş)	11 kez	40 dakika	Ön bahçe Arka bahçe Park	3 kez kurallı ve halkada oyunlar 1 kez oyun çizgilerinde oyun 2 kez kum havuzunda oyun 1 kez yarışma 1 kez bitki inceleme 1 kez okul korusunun incelenmesi 1 kez 23 Nisan çalışmaları 4 kez parkta serbest oyun	Bitki inceleme Okul korusunun incelenmesi 23 Nisan çalışmaları	-
İÖÖ4 (5 – 6 yaş)	7 kez	-	-	2 kez 23 Nisan çalışmaları 1 kez karınca yuvalarının büyüteçle incelenmesi 1 kez kar boyama 1 kez halkada, kurallı oyunlar 1 kez ağaçlardaki değişiklikleri inceleme 1 kez ip atlama, halkalarla atlama	23 Nisan çalışmaları Karınca yuvalarının incelenmesi Kar boyama Ağaçlardaki değişiklikleri inceleme	-

İlkokul bünyesinde bulunan anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin Mart – Nisan aylarında dış mekânda oyun çizelgesine verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin dış mekâna çıkma sürelerinin farklılık gösterdiği görülmektedir. Dış mekânda oyun alanı olarak genellikle okul bahçesi ve okul park alanını kullandıkları fakat İOÖ2 kodlu öğretmenin orman dedikleri ağaçlık bölgeyi de oyun alanı olarak kullandığı çizelgeye vermiş oldukları yanıtlarda görülmektedir. Dış mekânda oynanan oyun türleri incelendiğinde yine öğretmenlerin uygulamalarının farklılık gösterdiği genellikle ön bahçede halkada ve kurallı oyunlar oynandığı, nadiren de olsa park alanında oyun oynandığı belirtilmiştir. Öğretmenler dış mekânda oyun dışında, yaprak, kozalak toplama, bahçede kahvaltı, okul çevresi gezisi, kar boyama, ağaçlardaki değişiklikleri inceleme, bitki inceleme, okul korusunun incelenmesi, 23 Nisan çalışmaları gibi etkinliklere de çizelgede yer vermişlerdir.

İlkokul bünyesinde bulunan anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin dış mekâna çıkma sıklıkları ve dış mekânda kalma süreleri birbirinden farklılık göstermektedir. Grupların oynadıkları oyunlar ve oyun alanları da birbirinden farklılık göstermektedir. Öğretmenler görüşmeler sırasında park alanındaki materyaller yetersiz olduğu için park alanını nadiren kullandıklarını dile getirmişlerdir. Öğretmenlere form sunulduğunda dış mekânda oynanan oyunları içermesi gerektiği hakkında bilgilendirme yapılmasına rağmen, bazı öğretmenlerin dış mekânda oyun etkinliği dışındaki etkinliklere de çizelgede yer verdiği görülmektedir.

Özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin Mart – Nisan aylarında dış mekânda oyun çizelgesine verdikleri yanıtlar incelendiğinde, öğretmenlerin dış mekâna çıkma sürelerinin ortalama 20 dakika olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin çizelgeye vermiş oldukları yanıtlara bakıldığında, özel anaokulunda dış mekân oyun alanı olarak genellikle park ve ön bahçenin kullanıldığı görülürken, arka bahçe ve terasta da dış mekân oyunları oynandığı belirtilmiştir. Dış mekânda oynanan oyun türleri incelendiğinde genellikle park alanında park oyuncakları ile serbest oyun oynandığı, ön bahçede ise halkada ve kurallı oyunlar oynandığı görülmektedir. Öğretmenler dış mekânda oyun dışında dürbünle çevreyi inceleme, taş toplama, yaprak inceleme, kitap okuma ve inceleme, sabah sporu yapma, hobi bahçesi için alan seçimi, bahçedeki canlıları ve bitkileri inceleme gibi aktivitelere de çizelgede yer vermişlerdir. ÖÖÖ5 ve ÖÖÖ6 kodlu öğretmenler dış mekâna çıkamadıkları günlerde yoğun program, branş dersleri, olumsuz hava şartları, etkinliklerin tamamlanması gerektiği için çıkılmadı gibi gerekçeleri belirtmişlerdir. Ayrıca çocukların dış mekâna çıktıklarında mutlu ve heyecanlı oldukları, keyifli vakit geçirdikleri belirtilmiştir.

Özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin dış mekâna çıkma sıklıkları 3 ve 4 yaş grubunda hemen hemen aynıken 5 yaş grubunda daha az dış mekâna çıkıldığı görülmektedir. Öğretmenler bunun sebebini yoğun ders programı ve branş derslerinin yoğun olması olarak görmekteirler. Tüm yaş gruplarının dış mekânda oyun oynama süreleri birbirine yakındır. Tüm gruplar park alanında serbest oyun oynarken, diğer alanlarda genellikle kurallı ve halkada oyunlar oynamaktadırlar. Öğretmenlere form sunulduğunda dış mekânda oynanan oyunları içermesi gerektiği hakkında bilgilendirme yapılmasına rağmen, bazı öğretmenlerin dış mekânda oyun etkinliği dışındaki etkinliklere de çizelgede yer verdiği görülmektedir.

Üç farklı kurum türünde (bağımsız anaokulu, ilkokul, özel anaokulu) görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun gözlem formuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde, öğretmenlerin dış mekânı kullanma sıklığı, dış mekânda kalma süreleri, çocukların oynadıkları oyun alanları ve oyun türlerinin kurum türüne göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerin dış mekânda oyun oynamaya daha sık ve daha uzun süre zaman ayırdıkları görülürken, özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin dış mekânda oyun alanı olarak farklı mekânları kullanma şansları olduğu görülmektedir. Ayrıca bağımsız

anaokulunda görev yapan öğretmenlerin dış mekânda genellikle park alanında oynanan serbest oyunlara yer verdiği görülürken, ilkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapan öğretmenlerin kurallı ve halkada oyunlar oynamaya yer verdiği görülmektedir. Bunun sebebi ise ilkokuldaki anasınıflarına ait park materyallerinin yetersiz, bakımsız ve kırık olması gösterilebilir.

Öğretmenlerin dış mekânda oyun gözlem formuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde, görüldüğü üzere öğretmenlerin dış mekân oyun alanlarını kullanması kurumdaki eğitim programına, dış mekân oyun materyallerinin çeşitliliğine ve bakımlı olmasına göre farklılık gösterebilmektedir. Dış mekân oyun alanındaki materyal ve malzemeler öğretmenlerin uygulamalarını ve çocukların oyunlarını etkileyebilmektedir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun uygulamaları ve çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşlerine ait bulguların özetlenmesine ve araştırmaya - uygulamaya yönelik önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuçlar

Bu araştırma kapsamında bağımsız anaokulunda görev yapan (n=5), ilkokul bünyesindeki anasınıflarında görev yapan (n=4) ve özel anaokulunda görev yapan (n=6) öğretmen olmak üzere üç farklı kurum türünde görev yapan (n=15) öğretmen ile çalışılmıştır. Özel anaokulunda görev yapan öğretmenler partnerli çalıştığı için toplamda 12 sınıf ile çalışılmıştır. Öğretmenlerin demografik bilgilerine baktığımızda tüm katılımcılar (n=15) kadındır. Özel anaokulunda görev yapan (n=2) öğretmen lise mezunu olup, diğer katılımcılar üniversite ya da yüksekokul mezunudur.

Dış mekânda oyun denince öğretmenlerin aklına farklı oyun türleri, mekân ve sağlık ile ilgili düşüncelerin geldiği, dış mekân oyun alanları denince ise park, parkur gibi yapılandırılmış oyun alanları ile okul bahçesi, evin bahçesi gibi yapılandırılmamış oyun alanlarını düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin, dış mekânda oyun oynamanın çocuğun fiziksel, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişim alanlarına katkı sağladığını düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca, çocukların dış mekânda kendilerini özgür hissettikleri, yaparak, yaşayarak öğrendikleri, dış mekân alanının daha geniş, sınıfların daha sınırlı alanlar olduğu ve çocukların dış mekânda temiz hava aldıklarını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenler, iç mekân alanının sınırlı olduğunu, çocukların dış mekânda bedenlerini daha rahat kullandıklarını, daha özgür ve eğlenceli oyunlar oynadıklarını düşünmektedirler.

Araştırma sonucunda 3 farklı kurum türünde görev yapan öğretmenlerin çocukların dış mekânda oyun oynama sıklığının hava şartlarına göre değiştiğini belirttiği görülmektedir. Bağımsız anaokulu ve ilkokuldaki anasınıflarında görev yapan öğretmenler dış mekânda oyun oynamak için yeterli zamanlarının olduğunu düşünürken, özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin sadece yarısı (n=3) yeterli zamanları olduğunu düşünmektedir.

Araştırma kapsamında yapılan öğretmen görüşmeleri, dış mekânda oyun gözlemleri ve öğretmenlerin dış mekânda oyun gözlem formuna vermiş olduğu yanıtlara göre çocukların dış mekânda oynadıkları oyun alanlarının, oyun materyallerinin, oyun türlerinin ve oyun oynama sürelerinin kurumdaki eğitim programına, dış mekân oyun materyallerinin çeşitliliğine ve bakımlı olmasına göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan gözlemler ve görüşmeler sonucunda farklı kurum türlerinde görev yapan öğretmenlerin dış mekân oyunlarındaki rollerinin benzerlik gösterdiği görülmektedir. Öğretmenlerin park alanı gibi yapılandırılmış oyun materyallerinin bulunduğu alanda daha çok çocukların oyunlarını gözlemledikleri ve tehlikeli durumlarda müdahale ettikleri sonucuna ulaşılrken, yapılandırılmış materyal bulunmayan, kurallı ve halkada oyunlar oynanan alanlarda oyun kurucu ve lider rollerini üstlendikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bağımsız anaokulu ve ilkokuldaki anasınıflarında görev yapan öğretmenler okul bahçesinde yeteri kadar materyal malzeme olmadığını düşünürken, özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin yeteri kadar malzemeleri olduğunu düşündükleri bulgusuna ulaşılmıştır. Bağımsız anaokulu ve anasınıflarında görev yapan öğretmenler dış mekânda çamur oyun alanı, yeşil alan, sürünme alanı gibi farklı oyun alanları olmasını isterken, özel anaokulunda görev yapan öğretmenlerin oyun alanları ile ilgili isteklerinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenler çocukların dış mekânda oyun oynamasını engelleyen faktörlerin hava şartları ve velinin çocukların dış mekânda oyun oynamasına ilişkin bakış açısı olduğunu düşünmektedirler. Öğretmenler, güvensizlik, zaman yetersizliği, mekân ve materyal eksikliği faktörlerinin çocukların sosyal yaşamda dış mekânda oyun oynamasını engellediğini düşünmektedir. Güvensizlik, mekân ve materyal eksikliği faktörü anasınıflarındaki ve özel anaokulundaki öğretmenler tarafından sıklıkla tekrarlanırken, bağımsız anaokulunda görev yapan öğretmenlerin zaman yetersizliği faktörlerini sıklıkla belirttiği görülmektedir.

Özel anaokulunda görev yapan öğretmenler günlük akışta dış mekân oyun etkinliklerine yer vermeyi engelleyen faktör olarak branş dersleri ve program yoğunluğunu dile getirirken, bağımsız anaokulu ve anasınıflarında görev yapan

öğretmenler program ile ilgili bir engel olmadığını dile getirmiştir. Öğretmenlerin engel olarak dile getirdiği bir diğer faktör de mevsim şartları olarak görülmektedir.

Öğretmenlerin dış mekâna çıkmada yönetimden kaynaklı bir engel olmadığı, mevsim şartlarına göre velilerden kaynaklı engeller olabildiğini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Bağımsız anaokulu ve özel anaokulunda görev yapan bazı öğretmenler dış mekân alanlarının küçük olduğunu, anasınıflarında görev yapan bazı öğretmenlerin ise dış mekân oyun alanının geniş olması sebebi ile çocukların kontrolünün zor olduğunu ve bunun dış mekâna çıkmada engel teşkil ettiğini düşünmekteyken bağımsız anaokulu ve özel anaokulunda görev yapan bazı öğretmenlerin okulun fiziksel şartlarının dış mekânda oyun oynamak için uygun olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin hava şartları uygun olduğu ve şartların sağlandığı durumlarda velilerin çocukların dış mekânda oyun oynamasını desteklediklerini ve memnun olduklarını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

3 farklı kurum türünde görev yapan öğretmenlerin çocuklar dış mekânda oyun oynadıklarında düşme, başını çarpma gibi kaza durumlarının olmasından kaygılandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

İlkokul bünyesinde bulunan anasınıflarında görev yapan öğretmenler dış mekân oyun alanlarının yenilenmesi ve farklılaştırılması gerektiğini düşünmekteyken, özel anaokulunda görev yapan bazı öğretmenler velileri çocukların dış mekânda oyun oynama ihtiyacı konusunda bilinçlendireceklerini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak, çocukların sosyal yaşamda dış mekân oyun etkinliklerine yeterli düzeyde katılamamasından doğan eksiklikleri gidermek adına okul öncesi eğitim kurumlarına büyük görevler düşmektedir. Dış mekânda oyun oynamak çocuğun fiziksel, bilişsel, sosyal-duygusal ve dil gelişimine katkı sağlamakta, çocuklar dış mekânda kendilerini daha özgür hissetmekte, kendilerini daha rahat ifade edebilmekte ve farklı arkadaşlık ilişkileri geliştirmektedirler. Bu araştırma kapsamında farklı kurum türlerinde görev yapan öğretmenlerin çocukların dış mekânda oyun oynamalarını destekledikleri, dış mekânda oyun oynamanın çocuğun gelişimine katkı sağladığını düşündükleri fakat dış mekân oyun uygulamaları sırasında bazı engellerle karşılaştıkları ve uygulamalarda aksaklıklar olduğu tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda hava şartları ve velilerin dış mekânda oyun oynamaya ilişkin bakış açısının öğretmenlerin dış mekânda oyun uygulamalarını olumsuz yönde etkilediği tespit edilmiştir. Ayrıca, çocukların dış mekânda oynadıkları oyun alanlarının, oyun materyallerinin, oyun türlerinin ve oyun oynama sürelerinin kurumdaki eğitim programına, dış mekân oyun materyallerinin çeşitliliğine ve bakımlı olmasına göre farklılık gösterdiği ve okullardaki dış mekân oyun alanlarının ve materyallerinin öğretmenlerin dış mekânda oyun uygulamalarını etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.Öneriler

Bu bölümde araştırma bulgularından elde edilen sonuçlar ve yapılan alanyazın taraması sonucunda dış mekânda oyun oynamaya yönelik okul öncesi öğretmenlerine, kurum yöneticilerine, velilere, politika yapıcılara ve araştırmacılara öneriler getirilmiştir. Öneriler uygulamaya ve araştırmaya yönelik olarak iki bölümde sunulmuştur.

5.2.1. Araştırmaya Dönük Öneriler

- Nitel araştırmanın doğası gereği bu çalışma 15 okul öncesi öğretmeni ile yapılan görüşmeler ve öğretmenlerin uygulamalarının gözlemleri ile sınırlıdır. Benzer çalışmalar ülke çapında ya da Ankara ili çapında daha çok katılımcı ile nicel çalışmalar olarak da yapılabilir.
- Bu araştırma kapsamında üç farklı kurum türünde (1 özel okul, 1 bağımsız anaokulu, 1 ilkokul) görev yapan öğretmenlerle çalışılmıştır. Benzer çalışmalar farklı kurum türlerinde farklı okullarda görev yapan öğretmenlerle de yapılabilir.
- Bu araştırma için her öğretmenin dış mekânda oyun uygulamaları 4'er defa olmak üzere toplamda 48 adet dış mekânda oyun gözlemi içermektedir. Her kurum türünden tek bir öğretmenin dış mekân oyun uygulamaları daha uzun sürede derinlemesine incelenebilir.
- Okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun ile ilgili ders, seminer vs. alıp almama durumlarına göre öğretmenlerin görüş ve uygulamaları karşılaştırılabilir.

- Okul öncesi öğretmenleri dış mekâna çıkmayı engelleyen faktörler arasında velileri dile getirmiştir. Benzer çalışmalarda veli görüşleri alınarak karşılaştırmalar yapılabilir.
- İlkokul bünyesinde görev yapan okul öncesi öğretmenleri dış mekâna çıkmayı engelleyen faktörler arasında çocukların yaş gruplarına uygun olmayan ve bakımsız materyallerin olduğunu dile getirmişlerdir. Benzer çalışmalar okulların dış mekân oyun alanlarının incelenmesi ve öğretmen görüş ve uygulamalarının karşılaştırılması şeklinde de gerçekleştirilebilir.
- Özellikle ilkokullardaki kurum yöneticilerinin dış mekân oyun alanları ve dış mekânda oyun hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik çalışmalar yürütülebilir.
- Aileler ve öğretmenlerle odak grup görüşmeleri yapılarak dış mekânda oyun oynamayı engelleyen faktörler ve endişeler hakkında çalışmalar yürütülebilir.
- Dış mekânda oyun sırasında öğretmen-çocuk ilişkisi ve çocukların akran ilişkilerine yönelik çalışmalar yürütülebilir.

5.2.2.Uygulamaya Dönük Öneriler

- Okul öncesi öğretmenleri, okulların dış mekân oyun alanlarının düzenlenmesine yeteri kadar önem verilmediğini düşünmektedirler. Dış mekân oyun alanlarının yaş grubuna uygun olmadığı ve dış mekân oyun alanlarının yeteri kadar büyük olmadığını dile getirmişlerdir. Bu bağlamda okul yöneticilerinin ve politika uygulayıcılarının dış mekân oyun alanlarının kalitesinin arttırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programında dış mekân oyun etkinliklerinin önemine dair bilgilerin yer alması ve dış mekânda oyun etkinliklerine dair örnekler bulunmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Okul öncesi öğretmenleri dış mekâna çıkmayı engelleyen faktörlerin arasında velilerin çocuklarının dış mekâna çıkma konusundaki engellemelerini dile getirmişlerdir. Veliler dış mekânda oyun oynama hakkında bilgilendirilmesi ve bu konuda teşvik edilmesine yönelik çalışmalar yapılmalıdır.

- Öğretmenlerin dış mekânda oyun oynamaya yönelik uygulamalarının artması için okullarda dış mekânda oyun oynama şenlikleri düzenlenmelidir.
- Okul öncesi öğretmenleri yağışlı havalarda dış mekân oyun alanı zeminin uygun olmaması nedeni ile dış mekâna çıkamadıklarını ifade etmişlerdir. Dış mekân oyun alanlarının zemini mevsim şartlarına uygun olarak düzenlenmelidir.
- Okul öncesi öğretmeni adaylarının dış mekânda oyun uygulamalarının önemini kavrayabilmeleri için üniversitelerin ilgili bölümlerinin programları düzenlenmeli, okul öncesi öğretmeni adaylarına hizmet öncesi eğitim verilmelidir.
- Dış mekânda oyun uygulamalarının önemine yönelik okul öncesi öğretmenlerine hizmet içi eğitim verilmelidir.
- Okul öncesi öğretmenleri yağışlı havalarda çocukların kıyafetlerinin uygun olmaması sebebi ile dış mekâna çıkamadıklarını ifade etmişlerdir. Çocukların yağışlı havalarda dış mekân oyun alanlarını kullanabilmesi için yağmurluk, çizme gibi kıyafetlerinin okulda yedek kıyafet olarak bulunmalıdır.

‘Okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun uygulamaları ve çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi’ isimli bu araştırmadan elde edilen bulgulardan farklı kurum türlerinde görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun oynamaya yönelik görüşleri, dış mekânda oyun uygulamaları ve dış mekâna çıkma sıklıkları incelenmiştir. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak getirilen bu önerilerin, okul öncesi dönem çocuklarının eğitim kurumlarında dış mekânda oyun oynama sıklığını ve kalitesini arttırması, okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun uygulamalarını arttırması beklenmektedir. Sonuç olarak bu çalışmanın alanda dış mekânda oyun oynamaya yönelik yapılacak çalışmalar ve uygulamalar için kaynak olması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

- Aarts, M. J., Wendel-Vos, W., Oers, H. A. M. , Goor, I. A. M. Ve Schuit, A. J. (2010). Environmental determinants of outdoor play in children a large scale cross sectional study. *American Journal of Preventive Medicine*, 39 (3), 212-219.
- Aarts, M. J. , Vries, S. I, Oers, H.A. ve Schuit, A. J. (2012). Outdoor play among children in relation to neighborhood characteristics: a cross sectional neighborhood observation study. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 9,98.
- Aitken, S. (1994) Putting children in their place. *Association of American Geographers*, Washington, DC.
- Aksoy, A. B. (2014). Çocuğun gelişimine bağlı oyun aşamaları ve oyun türleri. *Erken çocukluk döneminde oyun duyu motor oyundan kurallı oyuna*. Ayşe B. Aksoy ve Hale Dere Çiftçi (Ed.). Pegem Akademi:Ankara.
- Alat, Z., Akgümüş, Ö. ve Cavalı, D. (2012). Okul öncesi eğitimde açık hava etkinliklerine yönelik öğretmen görüş ve uygulamaları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 47-62.
- Alhassan, S. , Sırard, J. R. , Robinson, T. N. (2007). The effects of increasing outdoor play time on physical activity Latino preschool children. *International Journal of Pediatric Obesity*, 2, 153-158.
- Alparone, F. R. Ve Pacilli, M. G. (2012). On children's independent mobility: the interplay of demographic, environmental and psychosocial factors. *Children's Geographies*, 10(1), 109-122.
- Amemiya, M., Hata, T. D., Kikuchi, G. (2013). Associations between children outdoor activities, parental restrictions and related factor: an empirical study in a Japanese city. CSIS Discussion Paper No. 120
- Ay Yalçın, F. (2015). *A crosscultural study on outdoor play: parent and teacher perspectives*. Yüksek Lisans Tezi, ODTÜ, Ankara.
- Başbay, A. M. (2012). *Ankara ili sınırları içindeki özel ve resmi anasınıfı ve anaokulub bahçelerinin kullanım yönünden incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (1989). [Çevrim-içi: <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/194.html> , Erişim tarihi: 13.05.2015.]
- Brinkmann, S. (2007). The good qualitative researcher. *Qualitative Research in Psychology*, 4, 127-144.
- Bringolf-Isler, B., Grize, L. , Mader, U., Ruch, N, Sennhauser, F. H. ,Braun, Fahrlander ve SCARPOL (2010). Built environment, parents' perception and children's vigorous outdoor play. *Preventive Medicine*, 50, 251-256.
- Brockman, R., Jago, R. ve Fox, K. R. (2011). Children's active play: self reported motivators, barriers and facilitators. *BMC Public Health*, 11, 461.

- Burdette, H. L. , Whitaker, R. C., Daniels, S. R. (2004). Parental report of outdoor playtime as a measure of physical activity in preschool-aged children. *Arch Pediatr Adoles Med*, 158, 353-357.
- Büyüköztürk, Ş. , Kılıç Çakmak, E. , Akgün, Ö. E. , Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). Örneklem yöntemleri. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (15. Baskı). Ankara:Pegem Akademi.
- Cardon, G., Cauwenberghe, E. V., Labarque, V. , Haerens, L. Ve Bourdeaudhuij, I. D. (2008). The contribution of preschool playground factors in explaining children's physical activity during recess. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 5(11).
- Cevher Kalburan, N. (2014). Okul öncesi dönem çocuklarının dış mekânda oyun fırsatları ve ebeveyn görüşleri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 32, 113-135.
- Charles, C. (2010). Children's contact with the outdoors and nature: A focus on educators and educational settings. (Annotated Bibliographies). *Children and Nature Network*.
- Cleland, V., Timperio, A., Salmon, J, Hume, C., Baur, L. A. ve Crawford, D. (2010). Predictors of time spent outdoors among young children: 5- year longitudinal findings. *Journal of Epidemiology and Community Health*, 64(5), 400-406.
- Clements, R. (2004). An investigation of the status of outdoor play. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 5 (1), 68-80.
- Çavuş, Ş. (2013). Veri toplama teknikleri. Remzi Y. Kincal (Ed.) *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. (2. Baskı). Ankara:Nobel Yayıncılık.
- Çelik, A. (2012). Okul öncesi eğitim kurumlarında açık alan kullanımı: Kocaeli örneği. *Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi*, 43(1), 79-88.
- Çevik, M. S. (2007). *Okul öncesi eğitim kurumları dış mekânlarının kaza unsurları açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Çoban, B., Nacar, E. (2006), *İlköğretim I. kademedeki eğitsel oyunlar*, (1. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Davies, M. (1997). The teachers' role in outdoor play: preschool teachers' beliefs and practices. *Journal of Australian Research in Early Childhood Education*, 1, 10-20.
- Demiriz, S. , Ulutaş, İ. ve Karadağ, A. (2011). Okul öncesi eğitim. *Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim ortamı ve donanım*, (2. Baskı). 1-7. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Doliopoulou, E. ve Rizou, C. (2012). Greek kindergarten teachers' and parents' views about changes in play since their own childhood. *European Early Childhood Education Research Journal*, 20(1), 133-147.
- Dowdell, K. ,Gray, T. Ve Malone, K. (2011). Nature and its influence on children's outdoor play. *Australian Journal of Outdoor Education*, 15(2), 24-35.

- Dyment, J. Ve Coleman, B. (2012). The intersection of physical activity opportunities and the role of early childhood educators during outdoor play. *Australasian Journal of Early Childhood*, 37 (1), 90-98.
- Fjortoft, I. (2001). The natural environment as a playground for children: the impact of outdoor play activities in pre-primary school children. *Early Childhood Education Journal*, 29(2), 11-117.
- Galizio, C., Stoll, J., & Hutchins, P. (2009). Exploring the possibilities for learning in natural spaces. *Young Children*, 64(4), 42-48.
- Gaster, S.(1991). Urban children's access to their neighborhood:changes over three generations. *Environment and Behavior*, 23(1), 70-85.
- Gönen, M. ve Saranlı, A. G. (2014). Okul öncesinde kapalı ve açık hareket alanlarının yeterliliğinin değerlendirilmesi: Başkent Ankara örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*. 3(3), 409-419.
- Grigsby-Toussaint, D. S., Chi, S.H. ve Fiese, B. H. (2011). Where they live, how they play: neighborhood greenness and outdoor physical activity among preschoolers. *International Journal of Health Geographics*, 10(1), 66-75.
- Güner Alpaslan, Z. ve Tantekin Erden, F. (2014). An exploration of early childhood teachers' attitudes and practices regarding outdoor play. *European Early Childhood Education Research Association Annual Conference*, s.73.
- Handy, S., Cao, X. , Mokhtarian, P. (2008). Neighborhood design and children's outdoor play: evidence from Northern California. *Children, Youth and Environments*, 18(2), 160-179.
- Hart, C. H. ve Sheehan, R. (1986). Preschoolers' play behavior in outdoor environments: effects of traditional and contemporary playgrounds. *American Educational Research Journal*, 23(4), 668-678.
- Herrington, S. (2008). Perspectives from the ground: early childhood educators' perceptions of outdoor play spaces at child care centers. *Children, Youth and Environments*, 18 (2), 64-87.
- Hirose, T., Koda, N. Ve Minami, T. (2012). Correspondence between indoor and outdoor play in Japanese daily life. *Early Child Development and Care*, 182(12), 1611-1622.
- Holmes, R. M., Procaccino, J. K. (2009). Preschool children's outdoor area preferences. *Early Child Development and Care*, 179(8), 1103-1112.
- Hoşgör, A. (2010). *İlköğretim 1. sınıf öğretmenlerinin matematik derslerinde oyun etkinliklerinin kullanımına ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, Adana.
- Jatasuriya, Avanthi (2014). *Primary caregiver perceptions of preschool activities: understanding the value of outdoor play*. Master of Public Health, University of Washington.
- Johnson, J.E., Christie, J. F., & Yawkey, T. D. (1999). Play and early childhood development. New York: Addison Wesley Longmans, Inc.

- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (15. Basım). Ankara: Nobel Yayıncılık
- Karsten, L. (2005). It all used to be better? Different generations on continuity and change in urban children's daily use of space. *Children's Geographies*, 3(3), 275-290.
- Katz, L. (1995). *Talks with teachers' of young children*. Norwood:Ablex
- Kimbro, R. T., Brooks-Gunn, G., McLanahan, S. (2011). Young children in urban areas: links among neighborhood characteristics, weight status, outdoor play and television watching. *Social Science&Medicine*, 72, 668-676.
- Kimbro, R. T., Schachter, A. (2011). Neighborhood poverty and maternal fears of children's outdoor play. *Interdisciplinary Journal of Applied Family Studies Family Relations*, 60, 461-475.
- Kod, M. Ve Jerman, J. (2013). Provisions for outdoor play and learning in Slovene preschools. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 13(3), 189-205.
- Kontos, S. (1999). Preschool teachers' talk, roles, and activity settings during free play. *Early Childhood Research Quarterly*, 14 (3), 363-382.
- Kuo, F. E. ve Taylor, A. F. (2004). A potential natural treatment for attention deficit/hyperactivity disorder: evidence from a national study. *American Journal of Public Health*, 94(9), 1580-1586.
- Kuşçu, Y. (2014). *Oyun davranışlarını değerlendirme ölçeğinin Türkçe ye uyarlanması ve 36-72 aylık çocukların oyun davranışlarının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı Çocuk Gelişim ve Eğitimi Bilim Dalı, Konya.
- Little, H. (2010). Relationship between parents' beliefs and their responses to children's risk taking behaviour during outdoor play. *Journal of Early Childhood Research*, 8(3), 315-330.
- Marino, A. J., Fletcher, E. N. , Whitaker, R. C., Anderson,. S. E. (2012). Amount and environmental predictors of outdoor play time at homeand school: Across sectional analysis of anational sample of preschool-aged children attending HeadStart. *Health&Place*, 18, 1224-1230.
- McBride, D. L. (2012). Children and Outdoor Play. *Journal of Pediatric Nursing*, 27, 421-422.
- MEB (2007). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi, [Çevrim-içi:http://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller_pdf/Geli%C5%9Fim.pdf, Erişim tarihi: 12 Ekim 2015]
- McClintic, S. Ve Petty, K. (2015). Exploring early childhood teachers' beliefs and practices about preschool outdoor play: a qualitative study. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 36, 24-43.
- McOmber, K. A. (2006). *Preschool outdoor play: gender comparisons in children's behaviors and perceptions*. Faculty of the graduate school at the Universtiy of North Carolina at Greenboro, Master thesis directed by Dr. Tammy Schilling, 139.

- MEB (2007). MEGEP Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Oyun Etkinliği-1, [Çevrim içi:http://ismek.ibb.gov.tr/ismek-el-sanatlar/kurslari/webedition/file/2014_hbo_program_modulleri/Oyunetkinlikleri_1.pdf 12.10.2015, Erişim tarihi 12 Ekim 2015]
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği (2014). [Çevrimiçi:<http://tegm.meb.gov.tr/www/milliegitimbakanligiokuloncesiegitimveilkogreti/mkurumlari-yonetmeliqi/icerik/207> , Erişim Tarihi 15 Şubat 2016]
- Milli Eğitim Bakanlığı, Okul Öncesi Eğitim Genel Müdürlüğü (2006). *Okul Öncesi Eğitim Programı, (36-72 ay çocukları için)* Ankara.
- Nihues, A. N. , Bundy, .A. , Broom, A., Tranter, P., Rage, J. Ve Engelen, .L (2013). Everyday uncertainties: reframing perceptions of risk in outdoor free play. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 13(3), 223-237.
- Olsen, H., Thompson, D., & Hudson, S. (2011). Outdoor learning: Supervision is more running head: The developmental benefits of outdoor play 28 than watching children play. *Dimensions of Early Childhood*, 3(1), 3-10.
- Onur, B. ve Güney, N. (2004). *Türkiye’de çocuk oyunları:araştırmalar*. Ankara:Ankara Üniversitesi Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayınları.
- Özdoğan, B. (2000). *Çocuk ve oyun, çocuca oyunla yardım oyun-aile rehberliği davranış terapisi-bilişsel terapi*. (3. Baskı), Ankara:Anı yayıncılık.
- Parlak Rakap, A. ve Rakap, S. (2014). Oyun türleri ve çeşitli oyunlar, Hülya Gülay Ogelman (Ed.) Yaşamın ilk yıllarında oyun:oyuna çok yönlü bakış, 87-111. Ankara:Pegem Yayıncılık.
- Patton, M. Q. (2004). *Qualitative research and evaluation methods*. (3. Baskı). Sage Publications.
- Piaget, J. (1962). *Play, dreams and imitation in childhood*. (C. Gattegno ve F. M. Hodgson, Çev.) New York: W. W. Norton&Company.
- Pica, R. (2011). Taking movement education outdoors: Learning by leaps and bounds. *National Association for the Education of Young Children*, July, 2011. [Çevrimiçi:https://www.naeyc.org/files/yc/file/201107/LeapsAndBounds_OnlineJuly2011.pdf Erişim tarihi:1 Kasım 2015.]
- Ramstetter, C., Murray, R., & Garner, A. (2010). The crucial role of recess in schools. *Journal of School Health*, 80(11), 517-526.
- Richardson, G. (2007). The great outdoors. *Education Review*, 20(1), 92-99.
- Rideout, V. J. , Vandewater, E. A. ve Wartella, E. A. (2003). Electronic Media in the Lives of Infants, Toddlers and Preschoolers. *Zero to Six, Fall 2003*.
- Rideout, V. J. , Vandewater, E. A. ve Wartella, E. A. (2006). The media family: electronic media in the lives of infants, toddlers, preschoolers and their parents. *Henry J. Kaiser Family Foundation*, 0-61.

- Rivkin, M. (1997). The schoolyard habitat movement: what it is and why children need it. *Early Childhood Education Journal*, 25(1), 61-67.
- Sandberg, A., Pramling Samuelsson, I. (2003). Preschool teachers' play experiences then and now. *ECRP*, 5(1), 22.
- Sandra, E. ve Renick, B. S. (2009). *Exploring early childhood teachers' beliefs and practices about preschool outdoor play: a case study*. Doktora Tezi. The Graduate School of the Texas Woman's University. Denton Texas.
- Sanoff, H. (1995). *Creating environments for young children*. (1. Baskı). Raleigh, NC: School of Design at North Carolina State University.
- Sevimli Çelik, S. ve Johnson, J. E. (2013). I need to move and so do the children. *International Education Studies*, 6(5), 1-10.
- Seyrek, H. ve Sun, M. (2003). *Okul öncesi dönemde oyun*. İzmir: Mey Yayınları.
- Stanley, E. (2011). The place of outdoor play in a school community: a case study of recess values. *Children, Youth and Environments*, 21(1), 185-211.
- Stephenson, A. (2002). Opening up the outdoors: exploring the relationship between the indoor and the outdoor environment of a centre. *Early Childhood Education Research*, 10, 29-38.
- Stone, M. R. ve Faulkner, G. E.J. (2014). Outdoor play in children: associations with objectively-measured physical activity, sedentary behavior and weight status. *Preventive Medicine*, 64, 122-127.
- Şen, M. (2012). Erken çocukluk döneminde oyun ve önemi. İbrahim H. Diken (Ed.) *Erken Çocukluk Eğitimi*. 404-431. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Talay, İ. , Aslan, F. ve Belkayalı, N. (2010). Okul öncesi eğitim kurumlarında doğa dostu ve çocuk katılımı temelli dış mekân tasarım yaklaşımları bir proje örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 18(1), 317-322.
- Tandon, P. S., Zhou, C. ve Christakis, D. A. (2012). Frequency of parent-supervised outdoor play of US preschool-aged children. *Pediatric Adolescent Medicine*, 166(8), 707-712.
- Tandy, C. A. (1999). Children diminishing play space: a study of inter generational change in children's use of their neighbourhoods. *Australian Geographical Studies*, 37(2), 154-164.
- Tarman, B., Tarman, İ . (2011). Teachers' involvement in children's play and social interaction. *Elementary Education Online*. 10(1), 325-337.
- The United Nations Convention on the Rights of the Child* (1989), UNICEF. www.unicef.org.uk
- Tovey, H. (2007). *Playing outdoors: spaces and places, risk and challenge*. The McGraw-Hill Companies.

- Tuğrul, B. , Ertürk, G., Özen Altıncaynak, Ş. ve Güneş, G. (2014). Oyunun üç kuşaktaki değişimi change of the play in three generations. *International Journal of Social Science*, 27. 1-16.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitimbilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilecek nitel bir araştırma tekniği: görüşme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 24, 543.
- Uluğ, E. (2014). Oyun kuramları. Hülya Gülay Ogelman (Ed.) *Yaşamın ilk yıllarında oyun:oyuna çok yönlü bakış*, 50-63. Ankara:Pegem Yayıncılık.
- Ulutaş, İ. (2014). Okul öncesi eğitim ortamlarının fiziksel özellikleri Neslihan Avcı ve Mehmet Toran (Eds.) *Okul Öncesi Eğitime Giriş*, 185-210. Ankara:Eğiten Kitap.
- White, J. (2014). *Playing and learning outdoors*. Second Edition by Routledge.
- Valentine, G. ve McKendrick, J. (1997). Children's outdoor play: exploring parental concerns about children's safety and changing nature of childhood. *Geoforum* 28(2), 219-235.
- Veitch, J., Bagley, S. , Ball, K. , Salmon, J. (2006). Where do children usually play? A qualitative study of parents' perceptions of influences on children's active free play. *Health&Place*, 12, 383-393.
- Veitch, J., Salmon, J. Ve Ball, K. (2010). *International of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 7(11).
- Veitch, J. , Salmon, J., Ball, K. (2007). Children's active free play in local neighborhoods: a behavioral mapping study. *Health Education Research*, 23(5), 870-879.
- Yavuzer, H. (2000). *Çocuk psikolojisi*. İstanbul:Remzi Kitapevi.
- Yelland, N. (2005). The future is now:review of the literature on the use of computers in early childhood education. *AACE Journal*, 13(3), 201-232.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013) *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 9. Baskı. Ankara:Seçkin Yayınevi.
- Yin, K.R.(2003) *Case study research design and methods*.(3rd edition) USA:SagePublications.
- Zigler, E.F., Singer, D.G.,& Bishop-Joseph, S.J. (Eds.). (2004). *Children's play:the roots of reading*. Washington, DC: Zero to Three Press.

EKLER DİZİNİ

EK 1. ETİK KURUL ONAY BİLDİRİMİ

T.C.
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : 35853172/ 433 - 3537

21 Aralık 2015

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 09.12.2015 tarih ve 2329 sayılı yazınız.

Enstitünüz İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı yüksek lisans programı öğrencilerinden Arş. Gör. Selda ATA'nın Yrd. Doç. Dr. Menekşe BOZ danışmanlığında yürüttüğü "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dış Mekanda Oyun Uygulamaları ve Çocukların Dış Mekanda Oyun Oynamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi" başlıklı tez çalışması, Üniversitemiz Senatosu Etik Komisyonunun 15 Aralık 2015 tarihinde yapmış olduğu toplantıda incelenmiş olup, etik açıdan uygun bulunmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ömer UĞUR
Rektör a.
Rektör Yardımcısı

EK 2. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI UYGULAMA İZİNİ

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.481997
Konu : Araştırma İzni

14.01.2016

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİNE
(Rektörlük)

İlgili: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2012/13 nolu Genelgesi.
b) 06/01/2016 tarihli ve 39 sayılı yazınız.

Üniversiteniz Eğitim Bilimleri Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi Selda ATA'nın "**Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dış Mekanda Oyun Uygulamaları ve Çocukların Dış Mekanda Oyun Oynamalarına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi**" konulu tez kapsamında uygulama yapma talebi Müdürlüğümüzce uygun görülmüş ve uygulamanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Anket formunun (6 sayfa) araştırmacı tarafından uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde bir örneğinin (cd ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme (1) Şubesine gönderilmesini arz ederim.

Ali GÜNGÖR
Müdür a.
Şube Müdürü

Genel Müdürlük
14.01.2016
Elektronik İmza
Aşlı ile Aynidir.
14.01.2016
Ali Güngör

EK 3. GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

GÖNÜLLÜ KATILIM FORMU

Değerli öğretmenlerimiz,

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun uygulamaları ve çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşlerini araştırmak üzere planlanmış yüksek lisans tez araştırmasıdır. Bu kapsamda sizinle çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşleriniz ile ilgili yaklaşık 20 dakika sürecek görüşme yapılması, dış mekân oyun uygulamaları gözlemlenmesi ve günlük akış, aylık planlarda yer alan dış mekân oyun etkinliklerinin incelenmesi planlanmaktadır. Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır.

Çalışmanın sorumlu araştırmacısı Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda görevli araştırma görevlisi Selda ATA ve tez danışmanı Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü öğretim üyesi Yard.Doç Dr. Menekşe BOZ'dur.

Çalışmanın gerçekleştirilmesi için Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan ve Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gerekli izinler alınmıştır. Uygulama sürecinde sürecin takibi için gözlemin yanı sıra video ve ses kayıtları alınacaktır. Elde edilecek veriler nitel analiz yöntemleri kullanılarak analiz edilecektir. Sonuçlar isteyen katılımcılarla paylaşılacaktır.

BİLGİ

Araştırmada görüşme sırasında ses kaydı alınacak, oyun gözlemleri sırasında video kaydı yapılacaktır. Uygulama sırasında elde edilecek video ve ses kayıtlarına erişim sadece araştırmacılarda olacaktır.

RİSKLER

Bu çalışma sizin için herhangi bir risk faktörü taşımamaktadır.

GİZLİLİK

Bu çalışmanın verileri gizli tutulacaktır. Elde edilen bilgiler sadece araştırmacılar tarafından görülecek ve değerlendirilecektir. Katılımcılar kodlarla tanımlanacak ve kişisel bilgiler üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır. İstenildiği takdirde çalışmanın

bütünün sonuçları hakkında bilgi sahibi olabilirsiniz. Video ve ses kayıtları ile uygulama esnasında çekilen fotoğraflar gizli tutulacaktır.

İLETİŞİM

Araştırma ile ilgili herhangi bir sorunuz olduğunda sorumlu araştırmacı ile iletişime geçebilirsiniz.

Eğer bu formda sözü edilen kurallar dışında davranıldığı veya katılımcı olarak gizliliğiniz tehlikeye atıldığı takdirde Hacettepe Üniversitesi Senato Etik Komisyonu ile iletişime geçebilirsiniz. Hacettepe Üniversitesi Senato Etik Komisyonu Hacettepe Üniversitesi Rektörlük 1. Kat 06800, Ankara. Tel: 312-3052001

KATILIM

Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük ilkesine dayanmaktadır. Katılmayı gerekçe göstermeksizin reddedebilirsiniz. Herhangi bir aşamada çalışmayı yarıda bırakabilirsiniz. Veri toplama işlemi bitiminden önce bıraktığınız durumda verileriniz çalışma dışı bırakılacaktır. Elde edilen veriler tamamen gizli kalacaktır.

ONAY

Bu belgeyi okudum ve bir kopyasını aldım. Gerekli gördüğüm bütün cevapları almış durumdayım. Çalışmada katılımcı olarak yer almayı kabul ediyorum.

Tarih:

Katılımcının Adı, Soyadı:

Adres:

Tel:

E-posta:

İmza:

Sorumlu Araştırmacılar

Adı	Yard. Doç. Dr. Menekşe Boz	Arş . Gör. Selda Ata
Soyadı		
Adres	Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Eğitim Beytepe Kampüsü Çankaya/Ankara	Hacettepe Üniversitesi Fakültesi İlköğretim Bölümü Beytepe Kampüsü Çankaya/Ankara

Tel: 0312 2978625/126

E-posta mboz@hacettepe.edu.tr

slda.ata@gmail.com

İmza:

EK 4. VELİ İZİN FORMU

VELİ İZİN FORMU

Değerli veli,

Bu çalışma, okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun uygulamaları ve çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşlerini araştırmak üzere planlanmış yüksek lisans tez araştırmasıdır. Bu kapsamda okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun uygulamalarını araştırmak amacıyla çocuklar dış mekânda oyun oynarken sorumlu araştırmacı tarafından gözlem yapılması planlanmaktadır. Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayalıdır. Çalışmanın sorumlu araştırmacısı Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda görevli araştırma görevlisi Selda ATA ve tez danışmanı Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü öğretim üyesi Yard.Doç Dr. Menekşe BOZ'dur. Çalışmanın gerçekleştirilmesi için Hacettepe Üniversitesi Etik Kurulu'ndan ve Milli Eğitim Bakanlığı'ndan gerekli izinler alınmıştır. Uygulama sürecinde sürecin takibi için gözlemin yanı sıra video kayıtları alınacaktır. Elde edilecek veriler nitel analiz yöntemleri kullanılarak analiz edilecektir. Sonuçlar isteyen katılımcılarla paylaşılacaktır.

BİLGİ

Araştırmada oyun gözlemleri sırasında video kaydı yapılacaktır. Uygulama sırasında elde edilecek video kayıtlarına erişim sadece araştırmacılarda olacaktır.

RİSKLER

Bu çalışma çocuğunuz için herhangi bir risk faktörü taşımamaktadır.

GİZLİLİK

Bu çalışmanın verileri gizli tutulacaktır. Elde edilen bilgiler sadece araştırmacı tarafından görülecek ve değerlendirilecektir. Katılımcılar kodlarla tanımlanacak ve kişisel bilgiler üçüncü şahıslarla paylaşılmayacaktır. İstenildiği takdirde çalışmanın bütünü sonuçları hakkında bilgi sahibi olabilirsiniz. Video kayıtları gizli tutulacaktır.

KATILIM

Araştırmaya katılım tamamen gönüllülük ilkesine dayanmaktadır. Katılmayı gerekçe göstermeksizin reddedebilirsiniz. Herhangi bir aşamada çalışmayı yarıda bırakabilirsiniz. Veri toplama işlemi bitiminden önce bıraktığınız durumda verileriniz çalışma dışı bırakılacaktır. Elde edilen veriler tamamen gizli kalacaktır.

ONAY

Bu belgeyi okudum. Gerekli gördüğüm bütün cevapları almış durumdayım. Çocuğumun çalışmada katılımcı olarak yer almasını kabul ediyorum.

Tarih:

Katılımcı Çocuğun Adı, Soyadı:

Katılımcı Velisinin Adı,Soyadı:

Adres:

Tel:

E-posta:

İmza:

Sorumlu Araştırmacılar

Ad Soyad Yard. Doç. Dr. Menekşe Boz

Arş . Gör. Selda Ata

Adres Hacettepe Üniversitesi Eğitim
Fakültesi İlköğretim Bölümü
Beytepe Kampüsü
Çankaya/Ankara

Hacettepe Üniversitesi Eğitim
Fakültesi İlköğretim Bölümü
Beytepe Kampüsü Çankaya – Ankara

Tel: 0312 2978625/126

0312 297 86 25

E-posta mboz@hacettepe.edu.tr

slda.ata@gmail.com

EK 5. DIŞ MEKÂNDÂ OYUNA YÖNELİK ÖĞRET MEN GÖRÜŞME FORMU

ÖĞRET MEN GÖRÜŞME SORULARI

Merhaba benim adım SELDA ATA. Hacettepe Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalın da araştırma görevlisiyim. Okul öncesi öğretmenlerinin dış mekânda oyun uygulamaları ve çocukların dış mekânda oyun oynamalarına ilişkin görüşleri hakkında araştırma yapıyorum. Sizinle çocukların dış mekânda oyun oynamaları ile ilgili görüşmek istiyorum.

Bana görüşme sürecinde söyleyeceklerinizin tümü gizlidir. Bu bilgileri araştırmacılar dışında herhangi bir kimsenin görmesi mümkün değildir. Araştırma sonucunu yazarken isminizi kesinlikle rapora yansıtmayacağım.

Görüşmeyi izin verirsiniz kaydetmek istiyorum. Sakıncası var mı? Görüşme yaklaşık 20 dakika sürecektir. İzninizle sorulara başlamak istiyorum.

Yaşınız:

Mesleki tecrübeniz:

Mezun olduğunuz okul:

Mezun olduğunuz bölüm:

Öğrenim durumunuz:

Çalıştığınız yaş grubu:

1. Dış mekânda oyun deyince aklınıza ne geliyor?
2. Dış mekân oyun alanları deyince aklınıza hangi oyun alanları geliyor?
3. Çocuklar neden dış mekânda oyun oynamalı?

Yönlendirici soru: (İç mekânda oyun oynamaktan farkı)

4. Dış mekânda oyunlar oynamanın çocuğun gelişimine ne gibi katkıları vardır?
5. Çocukların okulda dış mekânda oyun oynama sıklığı nedir?

Yönlendirici soru: (Ne kadar süre, yeterli zaman var mı, nerede oynuyorlar)

6. Çocuklar dış mekânda ne ile oynar?

Yönlendirici soru:(Doğal malzemeler, yapılandırılmış oyun materyalleri/ oyun alanları salıncak vs., oyuncaklar, arkadaşları)

7. Çocuklar dış mekânda hangi oyunları oynar?

Yönlendirici soru: (Öğretmen rolü)

8. Çocukların dış mekânda oyun oynayabilmesi için okul bahçesinde yeteri kadar materyal/ malzeme var mı?

Yönlendirici soru: (Dış mekân oyun alanında neler var, neler olmalı)

9. Çocukların dış mekânda oyun oynamasını engelleyen faktörler nelerdir?

Yönlendirici soru: (Günlük akışta engelleyen faktörler, okul yönetiminden kaynaklı engeller, velilerden kaynaklı engeller, fiziksel koşullara yönelik engeller)

10. Velilerin okulda dış mekân oyun etkinliklerine bakış açısı nedir?

11. Çocuklar dış mekânda oyun oynadığında siz hangi durumlarda kaygılanırsınız?

12. Dış mekânda oyun ile ilgili farklı fikir ve önerileriniz var mı?

EK 6. DIŞ MEKÂNDÂ OYUN GÖZLEM FORMU

DIŞ MEKÂNDÂ OYUN GÖZLEM FORMU										Tarih:	
										Okul:	
										Sınıf:	
1	Dış mekân oyun alanı ayrı mı?		Evet			Hayır				Diğer	
2	Ne kadar süre dış mekânda oyun oynanıyor?		0-15 dk	16-30 dk	31-45 dk	+46 dk				Diğer	
3	Dış mekânda oyun oynarken öğretmenin rolü nedir?		Gözlemci	Katılımcı	Oyun kurucu	Lider	Katılımcı-gözlemci		Diğer		
4	Dış mekânda çocuklar ne ile oynuyor?		Yapılandırılmış oyun materyalleri			Yapılandırılmamış oyun materyalleri			Diğer		
5	Oyun alanı büyüklüğü ne kadar?										
6	Dış mekân oyun alanının zemini nasıl?		Sert Zemin	Beton	Tahta	Ahşap	Taş	Diğer			
			Yumuşak Zemin	Kum	Çakıl	Çim	Halı Çim	Diğer			
7	Oyun alanını sınırlayan unsurlar var mı?		Var						Yok		
			Okul içindeki diğer binalar	Yabancı binalar	Sokak	Çit/duvar/parmaklık	Çalı/ağaç	Kaya/engebe			
8	Hareket alanındaki aletler nelerdir?		Tırmanma (yokuş tepe, merdiven)	Zıplama alanı	Koşma alanı	Yürüme alanı	Yuvarlanma alanı	Salıncak	Kaydırak	Tahterevallı	Diğer
9	Oyun ekipmanlarının niteliği		Farklı yaş gruplarına uygun		Özel gereksinimli çocuklar için uygun		Sağlam		Bakımlı		Diğer
10	Çocuklar dış mekânda ne tarz oyunlar oynuyor?		Koşmaca oyunları		Öykünme oyunları		Öykünme yürüyüşleri ve koşuları		Halkada oyunlar		Diğer
11	Dış mekânda karşılaşılan zorluklar nelerdir?										

EK 7. DIŞ MEKÂNDA OYUN GÖZLEM FORMU KILAVUZU

Dış mekân oyunları sırasında öğretmen rolleri;

Gözlemci: Öğretmenin oyuna müdahale etmeden ortamda bulunarak çocuğun oyununu izlemesi ve dinlemesidir (Zigler, Singer, Bishop-Josef, 2004).

Katılımcı: Öğretmenin çocuğun oyununda oyunun yapısına ve kurallarına müdahale etmeden rol almasıdır (Tarman ve Tarman, 2011).

Katılımcı – gözlemci: Gözlemcinin gözlenenlerle birlikte olarak onlardan biri gibi davranmasıdır (Karasar, 2005).

Lider: Öğretmenin oyunun kurallarını belirleyerek oyunu yöneten kişi olarak ortamda bulunması (Johnson, Christie, Wardle, 1999).

Tehlikeli durumlarda müdahale eden: Öğretmenin oyun sırasında çocuğun güvenliğini tehdit edecek unsur ve hareketlere müdahale etmesi (Kuntos, 1999).

Çocukların dış mekânda oynadıkları oyun materyalleri;

Yapılandırılmış oyun materyalleri: Park alanında bulunan kaydırak, salıncak, tahterevalli, plastik/ahşap ev vb. materyaller

Yapılandırılmamış oyun materyalleri: Taş, toprak, kum, ağaç dalları gibi doğal malzemeler

Çocukların dış mekânda oynadıkları oyun türleri;

Park oyuncakları ile oyun: Salıncak, kaydırak, tahterevalli gibi park oyuncakları ile bireysel ya da grupta oynanan oyunlar.

Öykünme oyunları: Çocukların çevrelerinde gördükleri canlılara ya da nesnelere öykünerek oynadıkları oyunlar.

Geleneksel oyunlar: Genellikle grup halinde oynanan halkada, kuralları önceden belirlenmiş, yağ satarım, kurt baba, tilki kaç gibi oyunlar.

Koşmaca oyunları: Çocukların koşup, kovalamasına, yakalayıp kurtulmasına imkan tanıyan saklambaç, köşe kapmaca gibi oyunlar.

Serbest oyun: Dışarıdan herhangi bir müdahale olmadan çocuğun kendi kurguladığı oyunları oynaması.

YarıŐmalılı oyunları: Genellikle iki grup halinde oynanan kazanıp kaybetmeye dayalı bayrak yarışı, mendil kapmaca gibi oyunlar.

Denge oyunları: Okulun bahçesinde yer alan oyun çizgilerinde oynanan sek sek, çizgi üzerinde yürüme, zıplama gibi oyunlar.

EK 8. ÖĞRETMEN DIŞ MEKANDA OYUN GÖZLEM FORMU

ÖĞRETMEN DIŞ MEKANDA OYUN GÖZLEM FORMU

Uygulamanın yapıldığı okul:

Uygulamanın yapıldığı sınıf:

Dış mekâna çıkılan tarih	Çıkış saati	Giriş saati	Ne yapıldı?	Nereye çıkıldı?	Ekleme istedikleriniz
29 Şubat Pzt					
01 Mart Salı					
02 Mart Çar					
03 Mart Per					
04 Mart Cuma					
07 Mart Pzt					
08 Mart Salı					
09 Mart Çar					
10 Mart Per					
11 Mart Cuma					
14 Mart Pzt					
15 Mart Salı					
16 Mart Çar					
17 Mart Per					

18 Mart Cuma					
21 Mart Pzt					
22 Mart Salı					
23 Mart Çar					
24 Mart Per					
25 Mart Cuma					
28 Mart Pzt					
29 Mart Salı					
30 Mart Çar					
31 Mart Per					
01 Nisan Cuma					
04 Nisan Pzt					
05 Nisan Salı					
06 Nisan Çar					
07 Nisan Per					
08 Nisan Cuma					
11 Nisan Pzt					
12 Nisan Salı					
13 Nisan Çar					
14 Nisan Per					

15 Nisan Cuma					
18 Nisan Pzt					
19 Nisan Salı					
20 Nisan Çar					
21 Nisan Per					
22 Nisan Cuma					
25 Nisan Pzt					
26 Nisan Salı					
27 Nisan Çar					
28 Nisan Per					
29 Nisan Cuma					

EK 9. ORJİNALLİK RAPORU

Turnitin Originality Report
Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dış Mekanda Oyun Uygulamaları ve by Selda Ata
From Okul Öncesi Öğretmenlerinin Dış Mekanda Oyun Uygulamaları ve (DENEME)

- Processed on 22-Jul-2016 00:39 EEST
- ID: 690917369
- Word Count: 27359

Similarity Index
4%

Similarity by Source
Internet Sources: 3%

Publications: 2%

Student Papers: 2%

sources:

1
< 1% match (student papers from 28-Apr-2016)
[Submitted to Mehmet Akif Ersoy Aniversitesi on 2016-04-28](#)

2
< 1% match (Internet from 18-Jun-2015)
<http://www.sausemims.sakarya.edu.tr/FileUploads/source/6a9ab6d5-84a4-4d45-a5f3-88d21c0fea43/Oyun%20Etkinli%20-%20201.pdf>

3
< 1% match (Internet from 11-Jul-2016)
<http://conf-scoop.dergipark.gov.tr/spcd/issue/21093/227172>

4
< 1% match (Internet from 04-Dec-2015)
http://aregem.kulturturizm.gov.tr/Eklenti/31087_emine-ogut-uzmanlik-tezipdf.pdf?0

5
< 1% match (Internet from 13-May-2016)
<http://e-dergi.atauni.edu.tr/ataunizfd/article/download/1025008766/1025007348>

6
< 1% match (student papers from 12-May-2015)

Danışmanlığımı yürüttüğüm "Okul öncesi öğretmenlerinin Dış Mekanda Oyun uygulamaları ve öğretmenlerin Dış mekanda Oyun oynamalarına ilişkin çalışmaların incelenmesi" başlıklı tezde buradaki göre intihal bulunmamaktadır.
Yrd. Doç. Dr. Menekşe Boz

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı	Selda ATA
Doğum Yeri	BALIKESİR
Doğum Tarihi	29.08.1989

Eğitim Durumu

Lise	Balıkesir Anadolu Öğretmen Lisesi /BALIKESİR	2007
Lisans	ODTÜ Eğitim Fakültesi / Okul Öncesi Öğretmenliği / ANKARA	2013
Yüksek Lisans	Hacettepe Üniversitesi	
Yabancı Dil	İngilizce: Okuma (İyi), Yazma (İyi), Konuşma (İyi)	

İş Deneyimi

Çalıştığı Kurumlar	Özel Nesibe Aydın Ümitköy Anaokulu / ANKARA	2013-2014
	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi (ÖYP Araştırma Görevlisi)	2014-2015
	Hacettepe Üniversitesi (ÖYP Araştırma Görevlisi-35. Madde ile görevlendirme)	2015-

İletişim

e-Posta Adresi	selda.ata@hacettepe.edu.tr
	slda.ata@gmail.com

Jüri Tarihi	25.07.2016
--------------------	------------